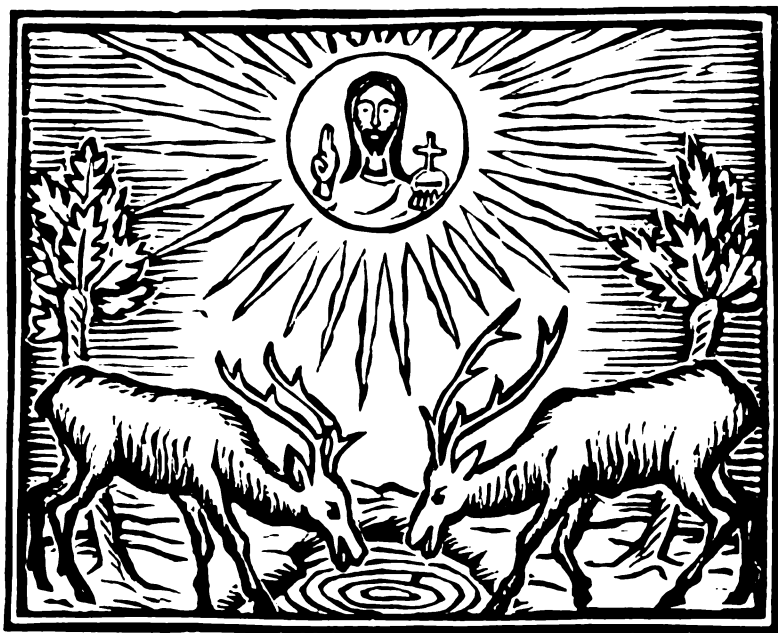


VYŠŠÍ ŽIVOT

Myšlenky ze spisů

F. W. FABERA

Vybral a přeložil dr Bedřich Vašek



NAKLADATELSTVÍ BRNĚNSKÉ TISKÁRNY

V BRNĚ 1948

Nihil obstat.

Nr. 596.

Censor ex officio:

**P. Joannes Svoboda S. J.,
rector.**

Imprimatur.

Olomucii, die 20. Januarii 1944.

**Dr Udalricus Karlik,
vicarius generalis.**

Podávám zde překlad některých myšlenek z knih jednoho z nejlepších náboženských spisovatelů 19. století, Bedřicha Viléma Fabera.

Aby byl čtenář aspoň v hrubých rysech obeznámen s osobností tohoto velkého znalce náboženských potřeb moderní duše, uvádím stručně některá životní data.

Narodil se z kalvínské šlechtické rodiny, která se za hugenotských bouří vystěhovala z Francie do Anglie. Otec byl sekretářem anglikánského biskupa v Durhamu, dědeček pastorem v Calverley. Bedřich Vilém se narodil v Calverley 28. června 1814. Hoch byl neobyčejně nadaný a prostředí se snažilo, aby se tyto schopnosti rozvíjely. Velmi mladý přišel na studia do Oxfordu a bohaté příležitosti ke vzdělání, jaké se mu v tomto staroslavném universitním místě naskytovaly, využil tak, že již v r. 1836, tedy ve 22 letech, byl universitním fellow, kterážto hodnost znamenala v Anglii více než u nás hodnost doktorská. Upoutal na sebe pozornost nejen svými vědomostmi, nýbrž především básnickým nadáním. Slavný Wordsworth v něm

viděl velikého budoucího básníka. Byl pravověrným anglikánem a proti katolické církvi vystupoval ostře.

V r. 1839 se stal anglikánským knězem a po kratším působení v Ambleside žil jako farář v Eltonu. V těch dobách podnikl větší cesty po Evropě a po prvé se setkal důkladněji s katolicismem a katolíky. Byl ohromen tím, co viděl. Katolicismus se mu ukázal v docela jiném světle, než jak mu byl líčen dosud. V Římě dostal se i k slyšení u staříčkého, úctyhodného tehdejšího papeže Řehoře XVI. Z cest se vrátil zviklán v dosavadní víře v pravověrnost anglikánské církve. Po návratu z Říma po dva roky trval vnitřní boj. V r. 1845 padlo rozhodnutí: opustil církev anglikánskou a zřekl se své bohaté fary v Eltonu. Byl si dobře vědom, že opouští blahobyt a vstupuje v neznámou budoucnost, kde chudoba bude jeho průvodcem. Krátce poté složil podle svého přesvědčení vyznání katolické víry a byl přijat do církve. V r. 1847 byl vysvěcen na katolického kněze a příštího roku odešel po druhé do Říma, vstoupil tam do klášterní společnosti oratoriánů, založené kdysi sv. Filipem Neri. Po návratu do Anglie založil oratorium v Birminghamu a později v Londýně na předměstí Bromptonském. Tam potom žil v klášterní chudobě jako slavný, ale pokorný kazatel, jako vyhledávaný zpovědník, jako mistrný duchovní

vůdce nesčíslných duší, jako náboženský spisovatel světového věhlasu. Mnoho vytrpěl. Po léta jej trápivalo bolení hlavy a revma, několik roků před smrtí jej mučila cukrovka. To mu právě umožnilo, že v sobě tak procítil problém utrpení a vžil se do záhad smrti, že dovedl o těchto věcech kázati a napsati myšlenky tak hluboké a vroucí jako málokdo jiný. — Zemřel poměrně mlád, 49letý, 26. září 1863 v Londýně.

Mniši kláštera, stojícího vysoko v horách, žijí v létě i v zimě v těchto vysokých polohách. Zrovna tak Bedřich Vilém Faber žije od svého návratu do katolické církve cele, veškerou svou duší, v atmosféře nadpřirozeného života, a když sestupuje, je to jen, aby zvedal na tyto výšiny nadpřirozeného života duše. Je výtečným theologem a problémy bohovědné chce vždy proniknouti až do největších dostupných hloubek. Hledí také vyzkoumati, co ono tajemství víry znamená pro náboženský život duší. I taková tajemství, která věřícím již zevšedněla a nechávají jejich duše netečnými a chladnými, dovede podati s takových hledisek, že člověk v pokoře kleká a duše opojena patří do propastí nebeských krás. Je výtečným znalcem duší; dovede jemně vycítiti jejich náboženské potřeby a voditi je na cestu k Bohu. Je básníkem vzácné inspirace. Mnohé z jeho hymnů — jsou jich celkem dva svazky — byly převzaty pro svou hloubku a krásu do

anglikánských církevních zpěvníků a trvale tam zůstaly. Mistrnost básnická umožňuje Faberovi, že dovede pomocí obrazů z přírody předvésti mnohá hluboká tajemství v Bohu a v životě duší tak živě a v takovém neodolatelném původu, jak to dovedou jenom duše zvlášť k tomu omilostněné.

Přitom byl Faber mužem veliké pile. Kázával podle stanov oratoria velmi často v Londýně, v některých obdobích denně; a byl nejenom skvělým řečníkem, nýbrž na svá kázání se vždycky velmi pečlivě připravoval, jak dokazuje část takových náčrtků, uveřejněných ve dvousvazkových Notes on Doctrinal and Spiritual Subjects. Mnoho studoval. Co napsal, je vše důkladné, jak co do obsahu, tak co do formy. Jeho sebrané spisy anglické tvoří 13 svazků, a ne malých. Mnoho vzácného náboženského materiálu jest nashromážděno i ve sbírce Lives of Modern Saints, kterou vydával od r. 1847, celkem 47 svazků.

A všechna tato bohatá kněžská, kazatelská, zpovědnická a spisovatelská činnost směřuje k jedinému cíli: získat duše pro vyšší život.

— —

Ze spisů Faberových je již překrásný první: »Všecko pro Ježíše« (1853). Nejhlubší je asi

»Stvořitel a tvor« (1856). Nesmírné půvaby jsou však i v ostatních knihách: »Velebná Svátost« (1855), »U paty kříže«, o bolestech Panny Marie (1858), »Nejsvětější Krev« (1860), »Betlem« (1860), »Pokrok v svatosti« (1854), »Duchovní přednášky« (1859) a j.

Do češtiny byly přeloženy z Fabera mimo kratší stati v Blahozvěstu (1862) a v Eucharistii (1907, 1908, 1910) spisy »Všecko pro Ježíše« (P. Bruno Schaffer, O.S.B., pod titulem »Ježíš nade všecko«, Ascetická bibliotéka č. 23, v Brně 1888), »Betlem«, přel. Jakub Pavelka, v Praze u Kuncíře 1929, 2 sv., a ze Spiritual Conferences pojednání »Dobrota« upravily a vydaly sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie v Přerově roku 1926.

Krátký životopis Faberův je otištěn v Hammersteinově spise »Několik vynikajících povah XIX. století«, přel. prof. Jan Kosina, v Praze, 1901 (Vzdělávací knihovna katolická, sv. 23, strana 212—219).

Tento překlad je pořízen ze souborného anglického vydání v Londýně, u Burns and Oates, rok neudán. Jenom stati o velebné Svátosti jsem přeložil z německého překladu N. Hellera, Das heiligste Altarssakrament, Regensburg, 1919, poněvadž tento svazek jsem si nemohl opatřit za války v anglickém originálu.

B Ū H

Snaz se dobře poznati Boha.

Ať si jsou vědomosti nebo náklonnosti člověka jakékoli, jediné poznání, které jest dokonale hodno jeho času a námahy, jediné vědění, které s ním zůstane a bude mu prospívati, je poznávání Boha. Všechno dostal od Boha. Náleží Bohu. Bůh je všude kolem něho. Jeho osud je v rukou Božích. Jeho věčnost má býti s Bohem, ve společnosti nevýslovně oblažující. Neboť kdyby jeho věčnost byla ve vyhnanství od Boha, byl by nevýslovně ubohý právě proto, že by tam byl bez Boha. Jeho bytí předpokládá Boha; a žije nikoli sám pro sebe, nýbrž pro Boha. Jak nevýslovně důležité je tedy vyzkoumat, kdo je Bůh, jaká je jeho bytost, co se mu líbí a co se mu nelíbí, jak se chová ke svým tvorům, jak se mají podle jeho očekávání tvorové chovati k němu. Může se rozum člověka obíratí něčím vyšším? Vyrovná se nějaká zpráva jeho novým denním objevům v bohatých hloubkách dokonalostí Božích? Mohl by se o nějakou osobu ve světě, o její způsoby a skutky zajímati živěji než o ne-

stvořené tři osoby, Otce, Syna a Ducha svatého? Možno jmenovati nějakou věc, buď skutečnou nebo jen možnou, která by třeba jen na polovici byla tak podivuhodná, tak půvabná, ze které by tryskalo tolik podnětů, jako je velebná, sama v sobě trvající podstata Boha nejvyššího? Nikoliv! Ať člověk myslí nyní na cokoliv, měl by myslet na Boha. To je jasné. Pokud sedí ve voném stínu této zbožné myšlenky, že je tvorem, potud bude pocítovati, že jeho jediným, moudrým a blaživým úkolem za pobytu plného proměn na této rychle se pohybující planetě jest studovati charakter svého Stvořitele.¹⁾

Nové myšlenky o Bohu — hranečníky v našem životě.

Všichni lidé se rozpomínají na svůj minulý život podle určitých dat nebo období. Někteří jej počítají podle událostí bolestných, jiní radostných, jiní zase podle změn mravních nebo podle převratů v názorech. Někteří rozčleňují svůj život podle různých míst, ve kterých bydleli, jiní podle zaměstnání, v nichž postupně pracovali. Mnozí dělí jej podle nemocí. A při klidném, stejnoměrném úspěchu lze život členiti podle let a podle období dětství, mládí a odrostlého věku.

¹⁾ The Creator and the Creature, 53—54.

Ale skutečnými daty v životě člověka jsou dny a hodiny, kdy se mu dostalo nějaké nové ideje o Bohu. Možná všem lidem, jistě však aspoň myslícím a dobrým, celý život je stále rostoucím zjevením Boha. Snad letos neznáme theologii lépe než vloni, známe však nepochybně mnohé věci o Bohu. Již sám čas nám jej odkrývá. Působnost milosti jej osvětluje. Staré pravdy rostou; nejasné pravdy se vyjasňují. Nové pravdy nám stále probleskují. — Avšak nová myšlenka o Bohu je jako znovuzrození. Jaký duchovní převrat se stal v duši sv. Petra, když věčný Otec, vroucně milující tohoto snaživého, horoucího žáka svého Syna, jednoho dne skrytě mu zjevil božství jeho milovaného Mistra! Je vedlejší, stalo-li se to ve snu v noci nebo slyšitelným hlasem za modlitby nebo zda to bylo neslyšné ukončení dlouhého přemýšlení. Ať to přišlo jakkoli, bylo to Boží zjevení, z něhož vyplynul jeho nový život, který je silou církve až dodnes. Tak je tomu u každého z nás s každou novou ideou o Bohu, vždy arci v různé síle a stupni.¹⁾

¹⁾ The Precious Blood, 16.

Bůh zůstává Bohem skrytým.

I.

Veškeré stvoření se rozkládá před námi jako nezměrná krajina, jejíž každý bod slouží za úkryt tomu, jenž ji stvořil. Zdá se, že toho nevyhnutelně vyžadují jeho dokonalosti.

Jako někdy vidíme na obloze hvězdu, ačkoli ji právě nehledáme, ale ztrácíme ji se zraku, když ji chceme vidět, nebo jako si kouřem začerníme a zakalíme sklo, abychom viděli slunce, tak vidíme Boha nejlépe, když je zahalen.

Je pro nás tím, čím byla tvář Mojžíšova pro lid; nemůžeme na něho patřiti pro jeho oslňující jas.

Očekávali bychom sice, že Bůh bude zasahovati do svého vlastního světa způsobem skvělým, nápadným a mohutným. Zdálo by se žádoucí, aby tak zasahoval k většímu posvěcení svých tvorů a k rychlejšímu zničení zla. Přesto však se zdá, že tak nečiní, a to jak kvůli nám, tak kvůli sobě. Jeho dokonalost — pokud se jeho milosrdenství zalíbilo nám něco o tom sdělit — uznává za lepší, abychom jej hledali a nalézali, ale nalézali pilným, pokorným, uctivým a zbožným hledáním. Jeho neobmezené dokonalosti i jeho láska k nám toho vyžadují.

Stvoření je pro nás takřka obrazem pestré nádhery jeho vlastností, a přece ho nevidíme a nemůžeme se ujistiti jeho přítomnosti.

Víme, když zde byl a odešel, jak to věděl Jakob, když pravil: »Bůh zde byl, a já to nevěděl.« (I. Mojž. 28, 16.) Nebo jak pravili učedníci v Emauzích, když zmizel: »Nehořela naše srdce v nás?« (Luk. 24, 32.)

Jest opravdu skoro stejně ukryt pod pestrým závojem zevnější přírody jako ve svatyni své nepřístupné podstaty, skoro stejně nepochopitelný ve svých zevnějších dílech jako ve svých vnitřních dokonalostech.

Avšak jak my lidé jsme, jest i pro zušlechtění našeho srdce a naší mysli nejlépe, že jej musíme hledati, dříve než jej nalezneme. Pro člověka je proces učení cennější a poučnější než výsledek učení a používání schopností než plody, které z toho má. Tak je tomu i v našich stycích s Bohem.

Náš nynější život není životem požitku, nýbrž zkoušky. Ctnost pozůstává v záslužném hledání Boha; naléztí jej jest konečně naší nezaslouženou odměnou. Míti Boha je naše věčná radost; hledati jej — zda bychom snad v temnotě mohli naléztí toho, jenž každému z nás je blízko, ač je nám všem neviditelný — v tom pozůstává víra, naděje a láska a všecky ctnosti.

Proto se Bůh zjevuje tak, že se ukrývá.

Vezměme Písmo svaté, abychom si potvrdili tuto pravdu. Písmo je v nejvyšším smyslu zjevením Božím. To je jeho výslovný účel. Bylo napsáno, aby bylo pro nás zřetelnějším světem, než je svět kolem nás; abychom v něm dovedli snáze čísti než v přírodě; abychom v něm měli ještě jasnější řeč než v projevech našeho vlastního svědomí.

Kdo by však neuznával, že rozšíření našich vědomostí rozšiřuje i obzor naší nevědomosti?

II.

Bůh se skrýval ve Starém Zákoně.

Skrýval se v jediné rodině (Abrahamově), a pak v jediném národě, který nijak nevynikal dobrotou, velikostí a láskyhodností. Soustava synagogy byla soustavou tajemství a naznačovala tajemnost vtělení.

Projevoval se lidem v bibli, jako by měl lidské vášně a podléhal lidské proměnlivosti. Zdá se, jako by byl schvaloval podvod a jako by byl patriarchy posvěcoval skutky, jejichž mravní hodnota při povrchním posuzování je pochybná.

Osud kanaanských kmenů vnáší zmatek do našich pojmů práva a bezpráví a vyskytují se případy, které se zdají neslučitelnými s lidskou svobodou nebo s Božím předurčením.

Co se nám praví, jest častěji jen závoj přehozený na Boha, a co zůstává nevysloveno, jest — jak se zdá — zrovna to, co by mělo býti zjeveno.

Po lidsku vzato, bible je nejzvláštnější kniha, jakou si dovedeme mysliti. Je soustavou hieroglyfů, a Ježíš je klíčem ke všemu.

Ve světle vtělení je vše jasno, nic nemůže býti zázračnější, nádhernější, hlubší, moudřejší, souladnější a logičtější.

Ale bez tohoto světla, co můžeme my tvorové učiniti jiného, než že jedno z největších děl Božího milosrdenství překroutíme ke své vlastní zhoubě?

III.

Písmo sv. mluví také výslovně o skrytosti Boží.

»Umět věc zatajiti — toť sláva Boží.« (Přisl. 25, 2.)

»Tajíš to ve svém srdci, vím však, že na mysl máš to všechno.« (Job 10, 13.)

»Vpravdě, ty jsi Bůh skrytý, Bůh Izraelův, Vysvoboditel.« (Isaiáš 45, 15.)

»Když si zakryje tvář, kdo jej může kárat, ať běží o národ nebo o jednotlivce?« (Job 34, 29.)

»Tajemství, jež od věků bylo skryto v Bohu, Stvořiteli všeho.« (Efes. 3, 9.)

»V Ježíši Kristu jsou všechny poklady moudrosti a milosti skryty.« (Kolos. 2, 2.)

»Život váš je ukryt s Kristem v Bohu.« (Kol. 3, 3.)

»Ó, kdybych věděl, kde jej mohu najít, kdy dostat se k trůnu jeho! Půjdu-li k východu, neukáže se, pakli k západu, nezpozoruji ho; budu-li ho k severu hledati, nespatřím ho; obrátím-li se k jihu, neuzřím ho... Srdce mi zmalátnělo, Všemohoucí poděsil mne. Či nejsem bezmála zničen temnotami, mráкотou, která mi zakrývá líce?« (Job 23.)

IV.

Chce tedy Bůh býti přítomen ve svém stvoření tak, aby jej nalézali jen ti, kdo jej hledají. Nechce ani jejich ducha drtiti dojmem své velebnosti, ani nechce nutiti jejich vůle viditelnou okázalostí své spravedlnosti.

Je naší největší slávou a naším nejvyšším právem takto hledati Boha. Uvážíme-li svou nízkost, pak se musíme diviti, že to smíme činiti. Nezasluhujeme, aby se nám dovolilo něco konati s Bohem nebo pro něho.

Avšak jako je to naším nedocenitelným právem, tak je to i naší jedinou povinností.¹⁾

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 254—262.

nýbrž i především Otce.

Bůh je nejenom náš Stvořitel; je také náš Otec. Kéž bychom všichni cítili význam této myšlenky! Člověk, který slouží Bohu jakožto svému Stvořiteli, je docela jiného duchovního ustrojení než člověk, který mu slouží jakožto Otci. Nesloužíme Bohu z lásky, protože nemáme láskyplnou představu Boha. Jsme vůči němu suší, chladní, mrzutí, protože se na něj úmyslně stále díváme jen jako na Zákonodárce nebo Pána, Vladaře nebo Soudce. Daleko více lidí by se pokoušelo o dokonalost, daleko více o setrvání v této snaze, mezi světci a průměrnými katolíky by nezela propast tak rozlehlá, kdyby jen všichni ochotně sloužili Bohu jakožto svému Otci a hleděli na něj jako na svého Otce. Je úžasné, kolik nevraživého a nelaskavého smýšlení k Bohu, jeho svrchovanosti jest i mezi dobrými lidmi. To je důvodem, proč se tolik lidí cítí tak nešťastnými a rozmrzelými v náboženských povinnostech.

To s sebou nese i různá pokušení proti víře a probouzí v mysli různé úzkosti, které znemožňují vroucnost v pobožnosti a zchlazují radostnost ochotného umrtvování. Naopak jako bychom chodili v jasném slunečním světle, když věříme a cítíme na každém kroku, že Bůh je náš

Otec a jedná s námi z otcovské lásky a s otcovskou něžností.

Přijali jste Ducha synovství, v němžto voláme: Abba, Otče! Nebudete klidni, dokud představa Boha jakožto vašeho Otce nepohltní v sebe všechny ostatní vaše představy Boha nebo aspoň dokud se ostatní představy dokonale nepodřídí této základní představě Otce, která je sladkou duší evangelia a životem nauky našeho Spasitele.

Jsme-li proniknutí takovýmto chápáním Boha, ani jediný den neuplyne, abychom na něm neodkryli něco otcovského, co jsme dříve nezpozorovali. Modlitba se mění a svátosti konají větší dílo než dříve. Všecko v nás se postupně přetváří. Z povinnosti se stávají výsady; pokání se zjasňuje v rozkoš; utrpení zjemňují srdce milou pokorou, bolest je návštěva nebeská. Práce se stává odpočinkem, únava rukou a mozku má v sobě cosi ze sladké únavy, únavy kontemplace. Je to, jako by se země stávala nebem; a při nejobyčejnějších pohledech a zvucích cosi zní v našich srdcích, jako by Bůh chtěl právě promluvit nebo se zjevit. Jak docela jiný jest život, když jsme našli svého Otce; a pracujeme-li, je to před jeho zrakem, a hrajeme-li si, je to v světle a na podnět jeho úsměvu. Sluneční světlo země je nebeským zářením a noční hvězdy jsou jako počátky blaženého patření na Boha; tak jemnými, tak milými, ušlechtilými, uklidňujícími, tak

skoro nekonečnými se staly všechny věci, protože jsme našli svého Otce v Bohu.¹⁾

Velebná nesmírnost, v níž se rodí úradky Boží.

K čemu se osmělím přirovnati mysl Boží? Připadá mi jako nějaké úžasné pásmo hor, jehož výšiny jsou nedostupné, jehož vrcholky jsou stále skryty v temnotách, jehož tvary se nepodobají tvarům scenerie pozemské, jehož hlas a ticho jsou stejně strašné a jehož úbočí jsou přece stále zahalena nádherným klidem zářivého světla. Avšak toto pásmo hor má pouze jediný svah, jediný sestup. Nikdo se nikdy nevyšplhal do těchto výšek, ani se nevyšplhá. Víme však, že kdyby i na ně vystoupil, neměl by sestupu na druhé straně. Širá náhorní rovina rozprostírá se tu do nedozírných dálek bez hranic, země bez počátku, nestvořená, o níž jen nadpřirozená víra může podati zprávu; a ta podává zprávu toliko — s několika málo dodatky — o neměnném pokoji úžasné svatosti, který je životem Božím a jeho radostí. To je země Božích úradků. Zde je kolébka věčných plánů, které nikdy nebyly mladší, než jsou dnes, protože neznají počátku ani vzrůstu, ani změny. V nezměrných dálkách této výšiny byli jsme i my ukryti po celou věčnost;

¹⁾ All for Jesus, 56, 260—262.

takže v jistém smyslu je naše nicotnost přioděna hávem Boží věčnosti. Na těchto neprocestovaných, nepředstavitelných plánech se námi dokonalosti Boží obíraly v lásce bez začátku, která koná dílo věčné spravedlnosti. V těchto pevnostech, kolem nichž visí sláva neproniknutelné temnoty, odpočívají živá tajemství předurčení, dopuštění Božího a oné bezejmenné dokonalosti, od které se dostalo člověku daru svobody. Je to země, před jejímiž zamlženými kraji skláníme své koleno v bezdechém klanění, v modlitbě, která se neopovází projevit se slovy. Posvátný úžas plní naše duše, když myslíme na svrchovanou moc, která zde vládne, na nezdolnou sílu a rychlost této vše ovládající vůle, na neodolatelný pochod této vše pohlcující slávy, na nezměrné tůně této nevyzpytatelné tajemnosti, na nesmlouvavé požadavky této hrůzné svatosti, na ohromující plnost života, k níž žádný tvor nedovedl nic přidati a které by nedovedlo zvýšiti žádné vtělení. Jsou-li tak úžasná tajemství, o nichž víme, že tam spočívají neprozkoumána, proč bychom si nedovedli mysliti jiná větší tajemství, jichž si prostě nedovedeme představit? Avšak jednu věc známe o tomto nezcestovaném světě myslí Boží — nezcestovaném, protože tudy neprošel ani lidský rozum, ani intelligence andělská, nezcestovaném, protože Bůh sám jím prochází, ne nějakým duševním proce-

sem vzpomínání nebo uvažování, nýbrž jednoduchým aktem jej obsahuje celý — jednu věc známe a tulíme se k ní; to jest, že všude rozsáhlé samoty a její nejvzdálenější skryté kouty jsou plny nejněžnější spravedlnosti a jsou zcela zkrášleny všemohoucí láskou.

Nic není nepatrným Bohu tak velikému: tato myšlenka činí tuto nezměrnou velebnost pro nás nejen snesitelnou, nýbrž i sladce a vroucně drahou.¹⁾

Největší umělec.

Mnohotvárná působnost Ducha sv.
v lidských duších.

Byla zde kdy taková úrodnost, jaká je u Ducha svatého? Listí na stromech, lupeny trávy, neproniknutelné houští tropických rostlin ve vlhkém pralese, nesčetná hejna živých obyvatel oceánu, roje hmyzu, které v horkých krajinách zatemňují slunce na celé míle, jako by to byla mračna písku za písečné bouře — to jsou náznaky plodnosti Ducha svatého v působení milosti. Chudobné dítě, které z peněz nevidělo než halíře a korunky, bylo by zmateno, kdyby je někdo vyzval, aby počítalo se zlatem v mi-

¹⁾ The Precious Blood, 137—138.

lionech. Tak my v pozemských věcech jsme zvyklí na rozměry a na čísla takové trpasličí stupnice, že ani naše zveličování by nás nepozvedlo ke skutečné velikosti a množství světa andělského. Nesčetné desetitisíce individuálních bytostí, nesčetné milosti rozseté nad celou šíří těchto nadaných bytostí, úžasná míra těchto milostí, přirovnáme-li je k milostem lidských duší, nepochopitelná rychlost, jemnost a důmyslnost působnosti milosti v takové gigantické vyspělosti rozumové a v takových mohutných citech — tyto úvahy, když je dobře promyslíme, nám dávají jakousi představu plodnosti předraženého posvěcujícího Ducha. Myslíme-li dále na množství duší, na všechna pokolení od Adama až po poslední soud, o němž nevíme, kdy bude, pokusíme-li se představit si nejrozmanitější povolání na světě, zvláštní — v přísném smyslu zvláštní — potřeby každé jednotlivé duše a zvláštní svéráz svatosti každé jednotlivé duše, dále pro období asi půl století nebo více rozmanitost metody, jak milost působí na duše, uvidíme, že aritmetika milostí, propůjčených třeba jenom lidem, je div. Skrze přesvatou krev Duch svatý všudy a vždy posvěcuje duše v té nebo oné míře nebo stupni. Posvěcení možno nazvat tvořením nebeské krásy ve světě. Jím se přirozenost plní nadpřirozenem. To, co je lidské nebo andělské, jím se přetváří v božské. Vrývá se jím obraz Boží

na každý kousek a částečku rozumného stvoření. Posvěcení je ozářením a zkrášlením stvoření. Je to vláda světla, rozkládajícího se nad temnotou, svižně, pomalu, rozmanitě, s paprsky a jasně, s přetvářením a účinky ještě podivuhodnějšími než působnost úchvatných červánků nad horami a lesy zemskými.¹⁾

Zdánlivé nezdary Boží.

Zdává se, jako by nezdar byl charakteristickým průvodcem Boží činnosti.

Stvoření andělů bylo nadějí, která skončila nezdarem; třetina padla a nepřátelská říše, kterou hned zřídili proti Bohu, získává denně nové výboje a rozšiřuje hranice svého pekelného ohně.

Ráj byl nadějí, která skončila nezdarem; skončila pádem, ač příkázání a jeho zachovávání bylo tak snadné. Andělé i člověk byli stvoření v milosti, takže pouhá přirozenost ještě pokoušena nebyla.

Patriarchální období skončilo nezdarem nebo aspoň uchovalo správnou tradici toliko v jedné linii jediné rodiny.

Zákon Mojžíšův bylo opatření, které skončilo nezdarem; k modloslužbě došlo přece, i nejmoudřejší muž izraelský se stal služebníkem mo-

¹⁾ The Precious Blood, 99—101.

del, a když přišel Mesiáš, co zde zůstávalo z duchovního Izraele než jen Simeon, Anna a maličká ostatní hrstka věrných?

Popatřte na nynější svět a řekněte, zda lidsky vzato není evangelium opatřením, jež se nezdařilo? Je svět náboženský, je křesťanský?

Tak vymírají v církvi jednotlivé církve, jako na př. v Africe, nebo odpadají, jako v Řecku, nebo jsou zaplaveny bludem, jako v některých státech, nebo jsou pustošeny nevěrou, jako v této nebo oné zemi.

Řeholní řády vznikají, vzkvétají v horlivé kázni, upadají, bývají reformovány, sklánějí se ke konci, odumírají.

Bůh chce míti věci tak, člověk jinak. Bůh chce míti v Izraeli vládu theokratickou; lid chce krále, a vyhraje lid. Bůh chce, aby se manželství zachovávalo tak, jak bylo ustanoveno; tvrdost lidského srdce je příčinou, že Mojžíš vydává zákon o propuštění manželky.

Nevěra lidí mohla zameziti zázraky Vykupitelovy.

To vše je tajemství, jež nás plní úžasem.

Ve šťastné plnosti své oblažující víry, která vůbec nezná pochybnosti a které nedovede zatemniti žádný stín, poznáváme, že Nejvyšší je Pánem zástupů a Bohem vítězství. Každého dne, v každou hodinu, každým okamžikem vyhrává nějakou slavnou bitvu a andělé kolem jeho trůnu

oslavují jeho vítězství... V celém stvoření je mocným válečníkem, neodolitelným, nevýslovně vznešeným. Je věrný a spravedlivý, a se spravedlností soudí a bojuje. Oči jeho jako plamen ohně a na jeho hlavě mnoho věnců a jest oděn v roucho krví zbarvené; jeho jméno se zove Slovo Boží. Na rouchu a na bedru svém má napsáno: »Král nad králi a Pán nad pány.« (Apok. 19, 11—13, 16.)

Ale to všecko není podle měřítek lidských. Dojem, jaký mají lidé, jest, jako by se všude opakoval útek Ježíšův do Egypta, a jako by Bůh byl uprchlíkem před tváří svých vlastních tvorů, kteří jej pronásledují. Zdá se, jako by ve svém stvoření obsazoval místo za místem a zde se opevňoval, aby zde zůstal; obléhají jej však a dobudou každé jeho pevnosti. Pak ustupuje do další, a zase se opakuje totéž drama.

Tak, zdá se, stále dále a dále ustupuje Bůh ve své vlastní říši, a my, jeho tvorové, přisvojujeme si jeho korunu a proti jeho vůli obsazujeme jeho území, jako bychom byli okupačním vojskem a jako bychom proměňovali svůj výboj ponenáhlu v pokojnou říši.

Bůh připouští, aby tak se nám jevily věci, a zdá se docela přirozeným, že takto člověk obyčejně čte dějiny. Zdánlivá porážka, zdánlivý nezdar se jako hustá mlha rozkládá nad polem nejsvětějších děl Božích.

Kdyby nebylo prosté, radostné, dětinné víry, pak by se nejjasnější oko zakalilo, nejsilnější srdce by se chvělo před tímto úžasným divadlem přemožení Boha. Celá příroda a všecka milost, všichni andělé a všichni lidé, všechno stvoření a vykoupení shromážděno na jediném bodě, a tak odhaleno člověku, to jest onen jediný bod, Hora lebek, Kalvarie, s mrtvým Kristem na kříži.¹⁾

Uznávejte Boha za svého nejvyššího Pána i v dobách utrpení.

Panna Maria uznávala naprostou svrchovanost Boží. Měla tuto ctnost v heroickém stupni.

Uznávati Boha za nejvyššího Pána nade vším světem je nesporně základním předpokladem vši bohopocty. S Bohem nelze smlouvat. Povinnosti jsou všechny na naší straně. Je-li naše podřízenost Bohu úplná, je naše svoboda dokonalá. Bůh je pánem. Kde běží o něho, nelze si klásti otázku, zda to, co sesílá, je spravedlivé nebo dobrotivé. Podstata svatosti spočívá v tom, abychom nadšeně uznávali jeho naprostou svrchovanost. Naši výsadou je naše odpovědnost. Tak je náš vztah k Bohu důstojný a velkodušný.

To se poměrně snadno řekne tehdy, když svítí slunce, a můžeme si i namlouvat, že tomu věří-

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 318—320.

me. Když nás však obestře temnota a utrpení nemá konce, když se zdá, že dveře nebes jsou zavřeny našim prosbám a lidská nelaskavost po nás šlape, když jsme padli a lidská láska se dopouští na nás zrady a tvář Boží je od nás odvrácena jinam, pak je těžko celým srdcem, upřímně a s královským klidem vyznávati naprostou, nikomu neodpovědnou velebnou svrchovanost Boží a nemíti touhy po tom, abychom roztrhli závoj, zahalující nám její tajemné důvody, a pozměnili třeba jen trošičku směr vůle, která nás tak krutě drtí. — Všecko máme od Boha. Kdo to neví? Všecko dobré přichází od něho. Všecko dobré spěje k němu. Jeho sláva je jediný smysl všeho dobra. Jeho vůle je zákonem, jediným zákonem. Všecky zákony, které jsou věčné, jsou jen proto takové, poněvadž je věčný on, z něhož vyplývají. Jsou jeho projevem, neukládají mu závazků. Nemůže býti jinak; neboť přirozenost věcí (jak my tomu říkáme), co je to jiného než rysy Boží?

Všecko to je velmi jasné, když svítí slunce. Šťastní ti, pro něž po celý jejich život jako jasný sluneční paprsek září veliká pravda o Boží svrchovanosti!

Ale naslouchejte výkřikům úzkosti Jobovy, jimiž se ozývají skaliska edomská tak, že to slyší celý svět!

Vedle něho si myslíte mlčenlivou trpělivost

Matky Boží, její srdce, uklidněné, zkrášené, proslavené, skoro až blažené jásavým pocitem nekonečné Boží svrchovanosti. Nic není mezi tvory tak velkolepého, co by se vyrovnalo dokonalosti lásky. Vtělený Bůh tak si zamiloval půvab poslušnosti, že v ní rád žil po třicet let, a ponechal si pouze tři roky na to, aby spasil svět, a ještě i tu změnil toliko zevnější podobu své poslušnosti. A proč se tento starý zlý svět houpá sem tam a stává se sám od sebe nesnesitelným, ne-li proto, že schází onen duch podřízenosti, v němž jedině pozůstává lidská blaženost?¹⁾

Vracejme Bohu dary, které nám propůjčil.

Darů Božích nejlépe použijeme tak, když mu je zase vrátíme. Ve skutečnosti není naším vlastnictvím nic než jen hřích. Bůh žárlí na vše, co vypadá jako cít vlastnický, i při darech přirozených; u darů milosti je tato žárlivost tisíckrát větší. Musíme u něho uložit jeho dary, protože jich neumíme používat správně. Musíme býti jako děti, které prosí svého otce, aby jim uschoval malé poklady, které on sám jim daroval. Tak je to s dary Božími. Vlastníme je dokonaleji, když jsou u něho, než když jsou u nás. Všecko, co zvyšuje náš pocit závislosti na něm,

¹⁾ The Foot of the Cross, 89—90.

je sladké, bezpečné, pravdivé, spravedlivé a nejlepší. Mimo to Bůh je cílem, pro nějž všechny věci byly dány. Žádné dobro není určeno k tomu, aby zůstávalo u nás. Zkazilo by se. Každý tvor je řečištěm, ve kterém věci nalézají svou dráhu zpět k Bohu, zrovna tak, jako se krev vrací k srdci po nekonečných oklikách a splnila svůj úkol nikoli tím, že by byla někde prodlévala, což by bylo chorobou, nýbrž že obíhala pořád dál a obíhala pořád rychle, rozechřívajíc a oživujíc všude v údech. Dále: naše pokora bývá vždy v nebezpečí, když podržujeme dar Boží, i kdyby to nebylo více, než že jsme na něj popatřili a zamilovali si jej a se zálibou na něj pak myslili, když je již pryč. Musíme všechno vraceti Bohu. To je tajemství, jak se státi svatými. Duši, kterou miluje, ani nenapadne, aby se zastavila při některém z nejlepších darů Božích, jako ji ani ve snu nenapadne, aby se uložila k spánku na zelené, měkké polštáře mořských vln. Jejím cílem je Bůh, nic než jen Bůh. Neustále vrací Bohu jeho dary, jako na stálý protest, že i když jsou nutné, nejsou Bůh a nemohou nahradití Boha.¹⁾

¹⁾ The Foot of the Cross, 97—98.

Dívejme se na věci s hlediska Božího.

Často se nám v duchovních knihách praví, že se máme vžítí do smýšlení Božího a že se máme přizpůsobiti vnitřním plánům Ježíšovým.

Každý má svůj způsob, jak se na věci dívá, a zvláště na věci, které se týkají jeho samého. Má své zvláštní hledisko. To je důvodem, proč lidé tak zřídka dokonale souhlasí v nejobyčejnějších záležitostech, věru ani ne v samozřejmostech; to ukazuje, jak hluboko tkví v člověku toto jeho vlastní stanovisko, kolik z jeho »já« je tam obsaženo, jak to napomáhá ustáliti rysy jeho charakteru.

Toto nazírání má svůj původ v různých příčinách, ve vrozeném zvláštním uzpůsobení člověka, v povahových zvláštnostech rodičů, ve stycích v raném dětství, v poměrech a místech z mladých let a především ve výchově. Skoro každá rodina a domácnost má své odlišné povahové zvláštnosti, které jiní postřehují a hodnotí daleko zřetelněji a určitěji než její členové sami. Totéž platí o náboženských společnostech, o velkých městech, a konečně i o národech. Slabosti a nedostatky našeho charakteru vyplývají povětšinou z těchto zvláštností. Cośi omezeného a malého bývá spojeno s tímto zvláštním »duchem«, ať již je to duch rodiny, duch strany, obce, národa. Pokud běží o jednotlivce, takový

člověk vychází ze svých vlastních hledisek a snadno se vyvíjí sobectví a marnivost. Jiné posuzuje s tohoto svého hlediska. — Běží tedy v duchovním životě zřejmě o to, aby tato pevnost byla ne sice zničena — ničení bývá řádkou metodou v duchovním životě — ale aby jí bylo dobyto, aby byla vyčištěna a opatřena novou posádkou.

Také Bůh má své hledisko. To je celou svou podstatou pravdivé. Má svůj názor na svět, na proměny v dějinách církve, na určité životní zásady, na povolání, na povinnosti, na hřích. Počítá s každým z nás pro zvláštní úkol a dává nám počet i druh potřebných milostí k tomu, abychom byli uschopněni pro tento úkol. Dává nám světlo až po určitý bod a nic více, milost v určité míře a ne nad tuto míru, a to milost takovou a ne jinakou. Má s námi plány počítající jak s naším přirozeným charakterem, tak i s tím, jak v nadpřirozeném životě spolupracujeme s jeho milostí. Má své plány, týkající se naší svatosti.

Známe-li Boží plány s námi — a mnohé z nich, a to právě nejdůležitější, poznáme hned, protože jsou všeobecně platné a vyplývají z toho, že je to Bůh — pak nejbližším stupněm je přijmouti je, to jest máme vypuditi ze svého nitra své vlastní názory a místo nich převzítí hlediska Boží. To se nestane najednou, nýbrž krok za krokem. Po-

stupně, napřed v jedné věci, pak v druhé, snažíme se vše chápati tak, jako to chápe Bůh, a zapomínáme nebo odmítáme dosavadní chápání své. On sám vlil v naši duši své zájmy nebo své zásady a projevil nám svou vůli; a to určuje naše hlediska, nikoli naše záliba nebo nechut, naše přirozené náklonnosti nebo získané vlastnosti. To nás oprošťuje od malicherností naší rodiny, obce, země, a především od malicherností našeho »já«. Toto dílo není ničím méně než úplným vnitřním převratem. Dělá z nás nového člověka. Činí nás podobnými Ježíšovi. Je to mystická smrt našeho »já«. Je to dlouhá a krušná přeměna s mnohými zacházkami a blouděním, s četnými svévolnými vraceními se zpět, s četnými obdobími tupé, omráčené zbabělosti. Nutno prodělati krajně prudká utrpení, neboť celá tato přeměna řeze nám do živého.¹⁾

Láska velebící a toužící.

Velebiti Boha znamená žehnati mu pro jeho dobrotu, moc, čistotu a krásu. Znamená blahopřáti mu, že je to, co jest, a že nikdo není jako on. Znamená vzývati anděly a svaté, aby jej velebili a oslavovali ze vší své moci. Od nich se zvedneme k Panně Marii a voláme k ní, aby velebila

¹⁾ The Foot of the Cross, 90—92.

velebenost Boží za nás lépe, než dovedeme my. A potom, až jsme vyčerpali poklady jejích téměř božských předností, obracíme zrak k Božskému Srdci Ježíšovu, které jest jako bezmezné moře, jehož každá vlna se třpytí a svítí nevýslovným velebením Boha. Avšak i toto Srdce má své meze, ačkoliv malý milouneký obrázek anděla, pokoušejícího se změřiti hloubku nejsvětějšího Srdce, při čemž však olovnice nestačí ani do polovice, je dost pravdivý, pokud se jím vyjadřuje neschopnost andělů nebo lidí změřiti je; a láskou, přemírou lásky stáváme se drzími; opovažujeme se pohroužiti se do lůna Boha nejvyššího a naslouchati u vytržení, jak se velebí nesčetnými hlasy sám. To je jiný duch než ten, který měří nutnost poslušnosti, vyšetřuje své nároky vůči Bohu, zjišťuje, až pokud se Bůh sám zavázal úmluvou a podle zásad probabilismu se rozhoduje pro nejmenší míru závazku. Nepravím, že tento poslední duch je nesprávný. Ani nekritisuji, ani neshledávám nikde chyby. Pravím toliko, že je to docela jiný duch než duch velebení. Mimo to duch velebení je snazší a sladší. Nenese s sebou nějaké utrpení; neukládá přisných kajících skutků; nevyžaduje srázných výšek modlitby. Není ve zbožnosti způsobu dětsky prostšího, než je tento. Není to však toliko jiný duch; vede k docela jinému druhu duchovního života. Láká nás, abychom Bohu sloužili z lásky.

I touhu musíme mít. V čem záleží tato touha?

Přeje Bohu více lásky, více poslušnosti, více slávy od lidí. Touží z lásky, aby se mu v hojnější míře dostalo všeho na nabi, na zemi, v pekle, v očištcí, čím by byla rozhojněna jeho případná sláva. Přeje mu i nemožná přání, jako: aby byl ještě dokonalejší a krásnější než je on, který je pouhá dokonalost a naprostá krása. Přeje, abychom mohli býti mučedníky za víru nebo obrátiti peklo nebo vyprázdniti očištec. Přeje také, překonána smutkem a soustrastí, aby přestaly hříchy, aby zmizela pohoršení, aby vymizela vlačnost se země, a zvláště abychom my sami mohli sloužiti velebnosti tak drahé a tak úžasné jinak než sloužíme, a abychom měli jiná srdce než tyto ledové bídné kameny, jaké, pokud se týká Boha, nosíme ve své hrudi po celý svůj život. Přeje, aby každé zrnko mořského písku a každý list v lesích měly rozum a hlas serafů a pěly Bohu chvály.

A zase: To je jiný duch, než když si přejeme, abychom unikli pekelnému ohni, když si žádáme krátký očištec nebo abychom se do něho vůbec nedostali, když prosíme za pokojný život a za šťastnou hodinku smrti, když prosíme o pozemské požehnání a hledáme uzdravení u ostatků svatých, když si přejeme mír a radost a jistotu nebe pouze pro svízelnost pozemských strastí. Opět pravím, ať se mi nerozumí špatně. Nepra-

vím, že tento duch je špatný. Jistě ne. Přeji všem lidem, aby po něm toužili. Ale to je zřejmě duch odlišný od ducha touhy; a duch touhy je snazší a sladší a oslavuje Boha více. Mimo to, právě tak jako duch velebení, vytváří jiný druh duchovního života, vede ke službě lásky.¹⁾

Neděkujeme Bohu.

Kdybychom měli jmenovati něco, co nevy-
světlitelně vůbec vypadlo z praktického nábo-
ženství veliké většiny lidí, byla by to povinnost
děkovati Bohu. Nelze vypovědět, jak se tato
povinnost zanedbává. Modlitby je dost málo, ale
dikůčinění je ještě méně. Na každý milion Otče-
nášů a Zdrávasů, které stoupají se země, aby se
odvrátilo zlo a vyprosily milosti, kolik myslíte,
že následuje modliteb na poděkování, když zlo
bylo odvráceno a milosti propůjčeny? Není, bo-
hužel, těžké nalézt pro to důvod. Naše vlastní
zájmy vedou nás zřejmě k prosbě, ale jediná
lásky vede nás k tomu, abychom děkovali. Člo-
věk, který si toliko přeje, aby nepřišel do pekla,
ví, že se o to musí modliti; ale nemá podobně
působivé pohnutky k tomu, aby děkoval. Je to
stará zkušenost. Nikdy nevyšla prosba úpěnlivě-
ji ze srdce, než bolestný výkřik deseti malo-

¹⁾ All for Jesus, 277—279.

mocných, kteří pozorovali Ježíše, vcházejícího do města. Jejich touha, aby byli vyslyšeni, učinila je zdvořilými a rozvážnými. Stáli zdaleka, aby se nerozhněval, kdyby se svou zapáchající nemocí přišli k němu příliš blízko. Ach, neznali věru tohoto našeho drahého Mistra, ani že se ponížil, aby byl počítán za malomocného pro syny lidské. Zvýšeným hlasem volali: »Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!« Když se zázrak stal, devět jich odešlo v sobecké radosti ukázati se knězi; avšak jeden — ale jen jediný, a to vyvrhel, Samaritán — když viděl, že jest očištěn, vrátil se, a hlasitě velebě Boha, padl na svou tvář u nohou Spasitelových. vzdávaje mu díky. I nejsvětější Srdce Pána Ježíše se zarmoutilo a skoro v úžase se táže: »Nebylo jich očištěno deset? Kde je devět z nich? Nenalezl se, aby se vrátil a vzdal chválu Bohu, leda jen tento cizinec?« Kolikrát jsme způsobili totéž smutné překvapení nejsvětějšímu Srdci!

Co je náš život na zemi jiného než příprava na náš skutečný život v nebi? Ale chvála a díkůčinění budou našim pravým zaměstnáním v našem životě v nebi. Co je řečí andělů, starců a živých bytostí v Apokalypse, leda: »Požehnání a sláva a moudrost a díkůčinění, čest a moc a síla Bohu našemu na věky věkův! Amen.« Ustavičně vzýváme blahoslavenou Pannu, anděly a svaté, a víme a jsme si jisti, že se za nás

stále v nebi modlí; ale nemám pravdu, když říkám, když si představujeme ve své mysli nebe, že si tak nepředstavujeme přimluvné modlitby, jako spíše chválu a děkování? Ba někdy, když smrt se jižjiž blížila a život nebeský vrhal své světlo dopředu na služebníky Boží, zdálo se, že téměř zapomínají na prosby a jako by již slyšeli andělské zpěvy a chytili tón, vyplňují děkováním ty hrůzné hodiny, které, jak se zdá, nejvíce z celého života potřebují úpěnlivé prosby a usilovné modlitby. Tak když svatý Pavel z Kříže ležel nebezpečně nemocen, trávil své dny velebením a děkováním, často opakuje se zvláštní zbožností tato slova z Gloria in excelsis: »Děkujeme ti za velikou tvou slávu.« To byla vždy jeho oblíbená střelná modlitba, a často vybízel své řeholníky, aby ji používali, kdykoli mají před sebou nějakou zvláštní záležitost, říkajíce: Ke tvé slávě, Bože! Jindy, vrhaje se v duchu na tvář před trůnem nejsvětější Trojice, volával: »Sanctus, sanctus« nebo »Benedictio et claritas«, což nazýval zpěvem ráje.

Nuže, církev na zemi jest obrazem církve v nebi; bohopocta církve na zemi jest ozvěnou bohopocty v nebi. Je-li život v nebi životem chvály a díků, takovým v přiměřené míře má býti život na zemi. Skutečným středem vši naší bohopocty je velebná Svátost, Eucharistie; Eucharistie však, jak jméno samo praví, je oběť

díků. To určuje ráz všemu. Všecko v církvi jest ozařováno velebnou Svátostí. Duch Eucharistie, t. j. díků, musí býti všude.

Díkůčinění je pravá podstata katolické bohopocty. A jako rozmnožuje naši lásku, vzdáváme-li Bohu díky, tak zase zanedbáváme-li díkůčinění, je to známkou, jak málo máme lásky.

Duch díkůčinění byl ve všech staletích charakteristickou známkou světců. Děkování bylo jejich zamilovanou modlitbou; a když láska jejich truchlila, protože lidé byli nevděční, vyzývali živočichy, ano i neživé tvory, aby dobrořečili Bohu za jeho dobrotu.

Není to jeden z divů světa, že lidé tak málo děkují Bohu?¹⁾

Člověk bez nábožnosti — nepřirozený stav.

Nábožnost je ctností tvorů. Je to upřímně myšlené chování, jež zaujímá tvor vůči svému Stvořiteli, chování duše, které je výrazem života duše, chování, časem se projevující zvláštními úkony a soustředěné ve zvláštní obřady, při tom všem však vyjadřující celkový pravidelný a obvyklý život. Nábožný člověk není nábožný jen tehdy, když se skutečně věnuje pobožnosti. Je vždy skutečně nábožný nebo aspoň se o to snaží.

¹⁾ All for Jesus, 208—219.

Slovo nábožnost znamená nesmírnou velebnost Boha, na jehož oltář člověk klade svou oběť. Vyjadřuje také nicotnost tvora; pokládá za slušné, ba za nutné zasvětit se tomu, jenž jej z ničeho povolal pro sebe. Rád a ochotně obětuje sama sebe, a o tuto dokonalost usiluje stále. Je to přirozený vnitřní život tvora před tváří Stvořitelovou. Milostí se povznáší nábožnost k cíli nadpřirozenému a je něčím více než korektním chováním vůči Stvořiteli. Směřuje k tomu, aby se s ním spojila, milovala jej láskou, která by mu byla milá, uvědoměle a rozumně jej ctíla, požívala oblažujícího patření na něho; vybízí a vede k celé řadě nadpřirozených úkonů, působících to, co mystičtí theologové osměľují zváti »zbožněním tvora«. Nábožnost je matkou modlitby, povzbuzovatelkou k pokoře, rukou a jazykem víry, srdcem lásky, životní silou vytrvalosti. Zkrátka je podstatným rysem tvora, rysem čistým, zdravým, oprávněným, plným vůně.¹⁾

¹⁾ Bethlehem, 448.

JEŽIŠ KRISTUS

Nejvyšší moudrost poznat Ježíše.

Co je moudrý život jiného, než že ustavičně opět a opět žiji třiatřicet let Ježíšových? Co je všechno jiné, ne-li mrhání času, překážkou pro svět, zaměstnávání místa na zemi, na které člověk nemá práva? Stále bychom měli mít na mysli to neb ono tajemství ze života Ježíšova, k němuž upíratí své myšlenky, jednati v jeho duchu. Vnitřní život Pána našeho je velkou praktickou vědou života a jedinou vědou, která přenesení každé pozemské dílo do věčnosti. Naučíme se této vědě a budeme ji prováděti, když budeme uvažovati o tajemstvích Ježíšových nebo když se do nich opravdu věrou vžijeme v duchu Panny Marie. Napodobování Panny Marie musí býti celoživotním úkolem křesťanů. Čítávala v nejsvětějším Srdci nepřetržitě. Rozuměla Pánu Ježíši jako nikdo jiný a byla s ním spojena dokonaleji než kterýkoli jiný svatý.¹⁾

¹⁾ The Foot of the Cross, 64—65.

Prožijeme tajemství života Páně.

Abychom vytvořili kolem své duše působivé náboženské ovzduší, snažme se, abychom stále mysleli na tajemství Pána našeho, zvláště na jeho umučení a dětství. Nemáme se však jimi obírat jako nějakými uplynulými dějinami, k nimž nás vábí jejich poetičnost, roztomilost nebo naše záliba. Tato tajemství mají být jako živá, současná, stále se odehrávající před našima očima, my v nich máme být jako spoluúčastní. Je rozdíl mezi tajemstvím vtěleného Slova v Novém Zákoně a mezi skvělými projevy Boha ve Starém. Ve Starém Zákoně jsou lekce, poučení; v Novém náš život. Tato tajemství nezůstávají tam pouze napsaná. Žijí, přitahují a vábí dále, zachovávají milost, přetvářejí. Životnost vtělení vešla v ně. Nadšení, jež katolíci cítí pro události evangelia, je životem jejich náboženství, dechem jejich svatosti, nekonečnou přítomností a viděním Miláčka. Tak neustávajícím rozjímáním, láskou trpící i láskou radující se, musíme vnikati do tajemství Ježíšových, přizpůsobující se sobě, žijíce v nich, cítíce s nimi, aby se jejich pouhý historický charakter stal i skutečnou bohopoctou a jeho srdce takřka bilo v našem a vytvořil se v nás jiný, lepší a nadpřirozený život.¹⁾

¹⁾ The Foot of the Cross, 145.

Požehnání třiatřicetiletého života Páně pro lidstvo.

Třiatřicet let života Páně na zemi bylo vyplněno nesčetnými skutky, z nichž každý měl nekonečnou cenu. Z nich se dostalo milionům duší povolání k vyššímu duchovnímu životu. Jejich energie v této hodině mocně řídí svět. Ona utvářela od oné chvíle století za stoletím. Všecka svatost není ničím jiným než jejich napodobením, a to napodobením nekonečně rozmanitým. Z jejich zásluh se denně dostává dokonalostí Božím oslavy, a přece těchto zásluh je stále hojný přbytek. Z jejich zásluh se svátostí dostává nesčetně hojných milostí každý den a každou noc; a přesto jsou pořád ještě plné a způsobilé spasit nespočítatelné lidi, kteří teprve na svět přijdou. Ze zadostučinění těchto let získala pravomoc církve téměř neomezené odpustky; avšak bohatství těchto zásluh nebylo dotčeno. Básnictví a umění chodí k těmto třiatřiceti letům jako do školy nebeské krásy; a všechny doby a každá individualita nalézají tam čerstvé a nové poučení. Bohověda sedí u těchto let jako u propastí Boží moudrosti, a někdy pilně spřádá z nich svou obdivuhodnou vědu, jindy, uchváčena jejich krásou, zapomíná spřádati, je stržena do kontemplace a stává se zbožností. Pro zbožnost jsou tyto doby klášterem a zahradou. Tento ži-

vot jest Bůh, jenž se svým tvorům zjevil jako pravidlo života. Odhaluje samé základy mravouky. Ukazuje, co dovedou udělat lidé, a současně maluje jako na plátně nevyličitelnou působnost Ducha svatého. Osvěžuje člověka a rozradostňuje, když si pomyslí, že v ranní hodině pokojných červánků tisíce duší stojí v mlčení před Bohem, sladce okouzleny krásou těchto třiatřiceti let Ježíšových.¹⁾ Kolik duší si zamilovalo tuto líbeznou pobožnost k třiatřicetiletému pozemskému životu Páně!

Nejsvětější Krev Páně.

I.

S marnotratnou štědrostí prolil Ježíš Kristus svou Krev. Býval šetrný na slova. Mluvíval zřídka a mluvíval velmi stručně. Krátkost jeho působení je nám až těžko pochopitelná. Instinktem jeho svatosti bylo býti ve skrytu. To byl jeden z vlivů jeho božské přirozenosti na jeho přirozenost lidskou. Ani jeho zázraků nebylo poměrně mnoho; a pravil, že jeho svatí po něm budou dělati zázraky větší než byly jeho.

Když však proléval krev, byl štědrý, až marnotratný. Jako jeho nedočkavost prolíti ji při-

¹⁾ The Precious Blood, 167.

pomíná nám neodolatelnou touhu nejsvětější Trojice darovati jej svým tvorům, tak jeho marnotratnost v prolévání Krve uvádí nám na mysl přemíru štědrosti a velkorysosti Boží. Ve třídění svého utrpení proléval ji na nejrozmanitějších místech a nejrozmanitějšími způsoby; proléval ji, i když již byl mrtev, jako kdyby neměl pokoje, dokud nevycedil poslední krůpěj pro tvory, které tak nevyzpytatelně miloval.

V tomto marnotratném rozdávání své Krve pokračuje až do tohoto dne. Předvídal tehdy, že by tak měl učiniti; a se zvláštní rozkoší patřil v duchu na to, jak se z této studny vykoupení bez ustání budou valiti bohaté proudy stoletími, jež přijdou. Skoro se zdá, že je zde až cosi jako neuvážené plýtvání nejsvětější Krví. Rozlévá se jako oceán nad světem, obmývajíc více duší než, jak se zdá, bylo původně myšleno; byla ovšem myšlena pro všechny. Zdá se, že nedbala pravděpodobností, bude-li se jí používati, budou-li si jí vážiti a ji vítati. V proudech se valí sedmi mohutnými kanály svátostí. Protrhá své hráze, jako by nemohla ovládnouti prudkost svých proudů. Rozkládá se jako oceán posvěcující milostí nahoře nad církví. Valí se jako potopa milostí a zavlažuje i pouště, které jsou mimo církev. Jde ke hříšníkům právě tak jako ke světům. Nikoliv, vypadá to skoro tak, jako by ji cosi táhlo k hříšníkům ještě více než k jiným li-

dem. Padá stále jako hojný prudký dešť na vlašné. Zůstává na duších zatvrzelých odpadlíků, jako by doufala, že časem vsákne. Její zázračná působnost v církvi je doslovně neustávající. Ve svátostech, ve zvláštních milostech, v konverších hodinu co hodinu se opakujících, u nesčetných lůžek lidí umírajících, ve vysvobození z očištění v každém okamžiku, v nesčetných případech rozmnožení milosti u tak mnohých duší, ve velmi vzdálených nerozeznatelných předehrách a nutkáních k víře — tato předrahá Krev Ježíšova je mnohotvárným životem světa. Ó, kdyby nám dal aspoň jiskerku oné nesmírné lásky ke své nejsvětější Krvi, jakou sám tak blaženě pocífuje v tuto chvíli v nebesích!

Takové je tajemství nejsvětější Krve. Ubohý, hříchem Adamovým padlý svět činí krásnějším než byl ráj světa starého. Její proudy se vinou všude po celé zemi. Ani břehy Edenu nebyly tak úrodné. Písmo svaté mluví o hlasu Božím jakožto o hlasu mnohých vod. Tak jest tomu i s nejsvětější Krví, má hlas, jež slyší Bůh, mluví lépe než krev Abelova, obnovuje ztracenou hudbu prvotního stvoření, obnovuje ji tak, že ani prvotní hudba nebyla tak vzácná, jako je nynější!¹⁾

¹⁾ The Precious Blood, 33—35.

II.

Bůh vidí na zemi skrze nejsvětější Krev jako skrze lehkou mlhu; jako by byla obestřena červánky při západu slunce. Bůh nás nevidí, jak se vidíme sami, nýbrž v jasnějším, lahodnějším světle. Jsme v jeho očích pěknější než ve svých vlastních, přestože je tak svrchovaně svatý; neboť nás vidí v Krvi svého milovaného Syna. To je útěcha, jejíž balzám se snadno nevypotřebuje. Je to také pro nás poučení. Měli bychom viděti stvořený svět tak, jak jej vidí Bůh. Měli bychom se naň i s jeho nesčetnými dušemi dívat prozářenou mlhou předrahé Krve. Jeho duchovní scenerie by měla býti ve všem všudy zlatě červená.

Tak tedy vidí láska Otcova nás své tvory. To je pro nás všecky výzvou, abychom uctívali předrahou Krev. Jí nám Bůh dává poznati své dokonalosti. V ní jako ve skladišti uložil své požehnání pro nás. To platí nejen o požehnání duchovním, nýbrž i pozemském. Že jsou živly přírodní pořád ještě pozorné vůči člověku, že věci kolem nás jsou tak veselé a krásné, že utrpení nachází tolik balzámu, že se smutek setkává s tolikerou úlevou, že pravidelný běh denní péče Boží o nás je tak laskavý a trpělivý, že tíže, vysoký počet a hořkost neštěstí se tolik ulehčují — to vše je dílem nejsvětější Krve. Touto Krví přetvořil Bůh zbloudilé tvory.

Z ní přicházejí všechny milosti, ať již se jich dostalo Panně Marii nebo andělům nebo lidem. Vše dobré pro každého je zaslouženo touto Krví. Nešťastný by byl ještě nešťastnější, kdyby nebylo nejsvětější Krve. Zlí by byli ještě horší, kdyby nebylo této Krve. Plameny pekelné by hořely ještě mnohokrát vztekleji, kdyby proliti této Krve nebylo zmírnilo jejich zuřivosti. Není koutčku na stvořeném Božím světě, kam by více nebo méně nepronikaly požehnané účinky předrahé Krve.¹⁾

Všecko, co činí život snesitelným, co maří zlo, co shlazuje jakoukoliv drsnost, co oslazuje každou trpkost, co působí, že stroje života společnosti jdou hladce bez skřípání, co utěšuje v každém smutku — to vše je prostě zásluhou předrahé Krve Ježíšovy, ať již je to v zemích pohan-
ských nebo křesťanských. Nepůsobí však jen v duchovním oboru. Skýtá nám také pozemská požehnání, ať jsou jakákoliv. My všichni v každém okamžiku zřejmě žijeme z dobrotivého vlivu předrahé Krve. Kdo na to všecko myslí? Proč je dobrota Boží tak skrytá, tak nepozorovatelná, tak netušená? Snad proto, že je tak všeobecná a tak nesmírná. Dobrota Boží je současně i nejpatrnější z jeho dokonalostí i nejskrytější. Má život nějaký vábnější úkol než ji hledat a naléztí?²⁾

1) The Precious Blood, 12—13. 2) The Precious Blood, 50—51.

III.

Vše, co je na zemi svatého, je buď listem nebo lupenem, květem nebo ovocem Krve Ježíšovy. K jejím studnám volá Bůh hříšníka, aby mu ulehčil břímě. Není pro něj odpuštění v ničem jiném: jenom zde lze nalézt ztracené synovství Boží. Stejně zve Bůh k těmto osvěžujícím proudům svaté: z nejsvětější Krve získávali lidé mučednictví, povolání, celibát, asketickou přísnost, heroickou lásku a štědré milosti velké svatosti. Skrytá potrava modlitby je z týchž studní. Očišťují oko pro vznešené kontemplace. Zaněcují vnitřní oheň sebeobětavé lásky. Přenášejí člověka bezpečně, a třeba až neodolatelně, přes zdánlivě nepřekonatelné překážky vytrvalosti. Krví Ježíšovou se stává duše zářivější a zářivější. Krev Ježíšova je skrytým zdrojem všech mystických proměn duše, aby se stala podobnou ukřižovanému Ženíchu. Je vínem, jež »opájí« panny Boží: z něho přicházejí extase; jí síla víry vyrůstá až v dar zázraků; plní mysl nebeskými viděními a zalidňuje vzduch Božími hlasy. Všecka nová přirozenost člověka, který byl »obnoven v Kristu Ježíši«, pochází z této Krve, ať již je to jeho láska k utrpení, svatá stydlivost, milost modlitby, nadzemské záliby, obdivuhodná pokora, plachá ukrytost, horlivost pro duše, smělá odvaha, houževnatá vytrvalost. Hříšník, světec,

průměrný křesťan, každý svým způsobem, potřebují předrahé Krve v každém okamžiku svého života; jako mana v ústech Izraelitů měla takovou chuť, jakou si kdo přál, tak jest to i se sladkostí, rozmanitostí a přiměřeností milostí předrahé Krve.¹⁾

IV.

Velmi se šířil hřích hned v prvních dobách lidstva; tak rychle, že Bůh všeobecnou potopou zahladil obyvatele země až na rodinu Noemovu.

Potopou zjevil nám Bůh ráz a povahu zla. Zlo má v sobě tendenci množiti se. Chce se šířiti a množit v rozměrech až gigantických a chce svrhnouti každou moc, která by je chtěla ovládat. Stále více spěje k otevřenému odboji proti velebnosti Boží.

Všude na zemi potírá předrahá Krev zlo v jednotlivých případech. Zde je potlačuje. Tam přetíná jeho minulý vzrůst nebo zpomaluje nebo zmenšuje jeho vzrůst v budoucnosti. Tam je zase milostí zeslabuje nebo zraňuje nebo maří zhoubnost nakažlivosti a účinků nebo je činí zbabělým a opatrným. Všecky projevy zla postihuje předrahá Krev ustavičně. Nikdy a nikde není naprosto neúčinná.

Několik milionů hříchů se zamezí za den nej-

¹⁾ The Precious Blood, 15—16.

světější Krví. Nezamezí se jen tak mnohé jednotlivé hříchy, nýbrž je to těžká rána pro moc hříchů vůbec. Znamená to také zeslabení hříšných návyků a zmenšení následků hříchu. Kdyby tedy působnost předražené Krve na světě přestala, nejenom by nesmírně stoupl počet hříchů, nýbrž strašně by vzrostla i tyranie hříchu a rozmohla by se na veliké množství lidí. Vzrostla by tak drze, že by nikdo nebyl jist před hříchy jiných. Byla by stále válka; nebo musilo by býti nesnesitelné hlídání, aby si člověk uchoval majetek a práva. Lež a nepoctivost by se staly tak všeobecnými, že by téměř rozvrátily společnost.

Vzdělání stupňuje naši možnost hřešiti. Špatný barbar je jako šelma. Ale okruh jeho divokých náruživostí jest omezený. Ale vysoce vyškolený hříšník, bez zábran náboženství, je jako démon. Jeho hříchy nejsou omezeny na něj samého. Zabírají do tohoto neštěstí i jiné. Potřebují jiných, aby jim byli takřka obětováni jako oběti. Mimo to ještě výchova, když se chápe jen jako vyškolení rozumu, propaguje hřích a činí jej všeobecnějším.

Vzrůst hříchů — bez vyhlídek, které před námi rozevírá víra — nutně vede ke vzrůstu zoufalství, a to zoufalství v gigantických rozměrech. Se zoufalstvím nutně se dostavuje vztek, zuřivost, bouře, krveprolévání.

Země, ve které by vyhynul všechen smysl pro

spravedlnost, by byla nejneradostnějším ze všech domovů.

Nejsvětější Krev Páně, i když nejmenována, neznáma a netušená, byla úlevou všude, kde se zlo vyskytlo.¹⁾

V.

Předrahá Krev je největší, nejnespornější z našich potřeb. Bez ní není opravdového života.²⁾

Zájmy Ježíšovy na zemi.

Všimni si církve bojující na zemi! Zájmu Ježíšových je zde plno. Jsou zde věci, které nutno udělati, a věci, které musejí zůstatí neudělány. Lidi nutno přesvědčiti a lidi nutno odvrátiti. Je třeba mnoho udělat, hádanka je jen, kde začíti a co udělati napřed. Lidi, kteří nemilují Pána Ježíše, nutno pohnouti, aby jej milovali, a ty, kdo jej milují, aby jej milovali mnohem více. Každý z nás ať si vyvolí jedno pole, a uvidí, že je tam třeba více práce, než bychom na to stačili za nejlepších podmínek. Mnoho lidí je ve smrtelném zápasu po celém širém světě a umírá každou minutu. V jakém nebezpečí jsou nejdražší

¹⁾ The Precious Blood, 45—47.

²⁾ The Precious Blood, 71.

zájmy Ježíšovy u těchto lůžek umírání! Satan je usilovně v práci; pokušení padá hustěji než vločky za sněhové vánice; a kdo teď v zápase vyhraje, Ježíš nebo ďábel, bude v tom případě vítězem provždycky; neboť jiného zápasu již nebude. Jsou katolíci, kteří nebyli u svátosti po léta, a jsou svatí, u nichž půlstoletí zásluh a heroické lásky jest opravdu v nebezpečí, že bude ztraceno; potřebují toliko jediné věci, a té si nemohou zasloužiti, byť trpěli sebevíce — vytrvalosti až do konce. Jsou bludaři, kteří nikdy netušili, že žijí v bludu, a heretici, kteří to věděli, a říkali nesprávnosti o církvi a rouhali se Matce Boží. Jsou zde židé, potomci těch, kdo ukřižovali Pána našeho, a jsou zde mohamedáni, kteří jsou pány Jerusalema. Jsou zde Hotentoti, kteří uctívají odporné obrazy, a jsou zde američtí Indiáni, kteří nemají vyšší myšlenky než lovit po celou věčnost a jejichž zásluhy se měří podle počtu jejich vražd. Jsou zde lidé, kteří mezi věčnými sněhy zběleli, a lidé, kteří jsou opáleni prudkým parnem, na vrcholech hor, v hlubokých údolích, v městě a v pustině, na pevnině a na moři, v žaláři a v paláci; všichni umírají, mnoho jich umírá v každé minutě s nejstrašnější nepřipraveností, jakou si možno představit; a Ježíš zemřel za každého z nich, tak výlučně, jako by zde nebylo nikoho jiného, za nějž by umřel, a jest ochoten v tomto okamžiku sestoupiti a zemříti

za každého znova, kdyby toho bylo zapotřebí. Projdi vším jeho dlouhým utrpením, pozoruj jeho kroky, jeho slzy, krůpěje jeho Krve; spočítej trny, rány, plivnutí, pády; změř vnitřní propasti pokolení, jeho bolesti, muka a úzkosti jeho nejvyššího Srdce; a to vše bylo za tohoto ubohého Indiána, umírajícího v tuto hodinu daleko kdesi ve stínu And; a umře-li a nebude-li spasen, bylo to nadarmo. To je jen jeden obor zájmů Ježíšových, lidé v poslední hodině. Svátý Kamil byl vybídnut, aby založil řád výslovně pro ně. Co bychom mohli dále říci o duších ve smrtelném hříchu, o bludařích a nevěřících, o zločincích ve vězeních, o osobách ohrožených pomluvou, o osobách trpících úzkostlivostí a pokusenými? Nikdy bychom nebyli u konce, kdybychom popisovali všechny zájmy Ježíšovy na zemi.

Není hostince nebo kořalny, není divadla nebo kasina, není tančírny nebo koncertu, není veřejné schůze nebo sněmovny, není prodejny nebo přístaviště, trhu, dostihů, není tržiště, vozu nebo lodi, není školy ani kostela, kde by zájmy Ježíšovy nebyly ohroženy v každé hodině a kde by nás Ježíš nevyzýval, abychom mu pomohli. Církev na zemi je bojující část církve; není divu, že je zde tolik práce, a tak málo času na provedení. Není věci, která by neměla dvě stránky; jedna stránka náleží Ježíši, druhá je proti němu. Dábel má ještě i jiné zájmy vedle vyložených

hříchů. Může proti Ježíši bojovati nízkými hledisky stejně úspěšně jako smrtelnými hříchy. Pomalý jed duši koná své dílo někdy lépe než prudce účinkující. Viz tedy, jak zájmy Ježíšovy jsou rozmanité, naléhavé, všude se vyskytující.¹⁾

Co by mělo náležeti Kristu a nenáleží mu.

Sv. Bernard psal papeži Eugeniovi: »Pozvedněte zrak a popatřte na národy. Nejsou spíše suché pro oheň než bílé ke žni? Kolik z toho, co vidíte, vyhlíží jako plody, ale podíváme-li se lépe, vidíme trní? Ba ani ne trní, nýbrž staré a sukovité stromy, na nichž rostou jen bukvice a žaludy, dobré toliko pro němou tvář.« Vezměte mapu světa. Popatřte napřed na Asii, kde se Spasitel narodil a trpěl. Pohledte na Turecko, Persii, Tatarsko, Čínu, Japonsko a na širou pevninu Indie: jak maličko křesťanů lze nalézt na celém tomto prostoru! Hrozné soustavy modlářské, shnilá víra mohamedánská, společnosti nesoucí jméno Kristovo, ale ve skutečnosti je popírající v bludu a rozkolu — ty ovládají skoro neomezeně ony krásné kraje, a jenom zde a onde lze nalézt někoho, kdo vzývá spasné jméno Ježíšovo a uctívá jeho nejsvětější Krev. Ale zde byl stvořen člověk a zde býval ráj; zde byl do-

¹⁾ All for Jesus, 10—11, 13.

mov vyvoleného národa; zde učil a trpěl Syn Boží; zde kázali apoštolé a udržovali víru a potírali blud Atanáš, Basil, Řehoř, Zlatoústý. Pokud se týká Japonska a Číny, i sama půda je tam prosáklá krví mučedníků Pána našeho. Ale jak chudička je žeň jeho slávy!

Projdi v duchu středozevní pobřeží africké, kde kdysi na 400 biskupů mělo svá sídla, a pak rozlehlé kraje černochoů, Hotentotů a Kafrů. Mysli na náhorní roviny střední Afriky, kde bydlí spousty kmenů živořících pode jhem nejnesnesitelnějších pověr a kde domorodí králové plýtvají jejich krví ještě marnotratněji, než by kterýkoli Afričan plýtvál vodou. Ach, na jaké nekonečné prostory tu svítí slunce, kde nikdo nezná Ježíše, ani nezná jeho požehnaného kříže! V Americe je lépe, a podobně v Australii; neboť díky Španělům a Irčanům je tam známo evangelium. Ale kolik kmenů není ještě obráceno a kolik milionů bludařů nosí jméno Boží nadarmo! Pohleď také, jak blud zasáhl do nádherných oblastí evropských! Rusko, Švédsko, Dánsko, Německo, Skotsko, Anglie jsou více nebo méně jeho kořistí; a množství lidí denně přichází v ztracení tam, kde je přece slyšeti hlas evangelia a kde možno získati svaté svátosti! To jest obraz, na nějž patřil sv. Vavřinec Justiniani, když psal své pojednání o stížnosti křesťanské dokonalosti. Tento obraz měl před sebou Bůh sám, když

si stěžoval tak hořce sv. Kateřině Sienské, že kněží a preláti nepečují o jeho slávu a že ve své lenosti a sobectví šlapou po jeho drahých zájmech. Jaké pole je zde pro lásku! Vzpomeň si na den, kdy soucitný Stvořitel popatřil na své krásné dílo, panenské a neposkvrněné, a požehnal mu, protože všechno bylo tak dobré. Vzpomeň si na den, kdy Spasitel, aby znovu získal toto prvotní požehnání, ba nikoli, nýbrž aby dal nové a lepší požehnání, visel na kříži na Kalvarii. Ale to je výsledek! Tak se odměňuje hříšník Bohu! Když naše myšlenky bloudí a naše oko spočívá na pestrých zemích mohamedánů, pohanů a bludařů, cítíme při tom, jak nás cosi pudí, abychom obětovali Bohu všechny úkony klanění, jež mu obětují dnes andělé v nebi, aby mu nahradili oslavu, již mu odpírají tito ubozí vyhnanci. Jindy se utíkáme k zásluhám samého Pána Ježíše, k heroickým ctnostem jeho přeblahoslavené Matky, k apoštolům, mučedníkům, pannám, učitelům a vyznavačům, abychom zbožným úmyslem lásky nahradili slávu, které by se mělo dostatí Boží velebnosti od těchto kmenů a národů.¹⁾

¹⁾ All for Jesus, 76—78.

Proč Pán Ježíš tolik miloval život chudoby.

Hmotné bohatství bývá duši na překážku. Síla je v málu. Vítězství je s tím, kdo nemá co ztratit. Ti jsou bohatí, kdo mají Boha; nejbohatší jsou však ti, kdo nemají nic než Boha. Všecky věci stvořené náležejí tomu, jehož jediným majetkem je Bůh. Nedovedeme si představití Ježíše v bohatství; taková představa by mu strhla korunu s hlavy v našich myslích a znesvětila by svatost vtělení. Lidstvo na vrcholu svatosti je vždy plno lásky k chudobě. Popatř na věčné Slovo, napřed v lůně Otcově, pak v lůně Panny Marie, a rci, zda je možno si mysliti větší chudobu.¹⁾

Ztratit Ježíše!

Panna Maria ztratila v Jerusalemě svého dvanáctiletého Ježíše. Býti bez něho tři dny! Bezmezná velikost jejího bolu!

Její bolest nás učí, že ztratit Ježíše, i když jen nakrátko, je největší ze všech pohrom. To bylo nesnesitelné i Matce Boží, a Ježíš byl stejně nutný pro ni jako je pro nás, protože ho naprosto potřebují všichni tvorové; jenže my ho — pro svou slabost a hříšnost — potřebujeme ještě naléhavěji. Z velikosti bolesti Panny Marie zřetelně

¹⁾ Bethlehem, 76—77.

vidíme, jak veliké je to neštěstí. Ale běda! Jak málo to pocítujeme! Jak mohou býti šťastní lidé, kteří přece ztratili Ježíše? Často si ztráty vůbec nejsou vědomi, častěji však to vědí, ale nic si z toho nedělají! Měli bychom si mysliti, že ztráta Ježíše je sama o sobě tak veliké zlo, že nic by je už nemohlo ztížit; a právě to, že nemůžeme pochopiti velikosti své ztráty, je známkou, že naše ubohost je ještě hlubší.¹⁾

Kdyby nás předrahá Krev nebyla uchránila před vlažností!

Také uvnitř církve jsou bloudící Kainové, nekající hříšníci, kteří utekli před přítomností Boží a zatvrzele zůstávají vzdáleni. Žili roky v hříchu a pouta těžkých vin je krutě svírají. Tisíckrát vzdorovali milosti Boží, a vypadá to, jako by vnuknutí Boží měla již dost šeptání tak tvrdým uším. Nic jich, zdá se, nevyburcuje. Nikdy vůbec nenaslouchají Bohu. Jejich obrácení by bylo jistě dokonalý zázrak. Jsou zatvrzelí. Jsou živými částkami pekla, pohybujícími se sem tam po zemi.

Je to jen Božím milosrdenstvím a zásluhami Ježíšovými, že jsme lepší než tito zatvrzelí hříšníci. A právem děkujeme Bohu — i když se

¹⁾ The Foot of the Cross, 191.

chvějeme při pouhé myšlence na možnost — že nás uchránil před pádem do takového stavu. Což kdybychom byli jako oni? Což kdybychom byli nyní ještě pořád tím, čím jsme byli kdysi v minulých letech, než ještě silné rámě svátosti vztáhlo se k nám a my jsme měli milost chopiti se ho a dali se jím bezpečně vytáhnouti na břeh? Avšak i kdybychom byli někým z nich — z pohanů nebo bludařů nebo nekajících hříšníků — byli bychom přece ještě na tom lépe, než kdyby nebylo Ježíše na světě; neboť všem těmto třídám se dostalo požehnání Ježíšova, jeho milost je navštěvuje neustále a pro něho jsou kolem nich slibné možnosti, jichž ony samy ani netuší. Jak nevýslovně strašný by tedy byl náš život bez Ježíše, když je to tak hrozná bída být pohanem nebo bludařem!¹⁾

Čím je nám svatý kříž?

Svět je tajemství. Život, čas, smrt, pochybnost, dobro a zlo, nejistota, která zahaluje náš věčný osud, jsou samá tajemství. Pálí v duši časem jako oheň. Ale kříž vnáší do nich světlo, je rozřešením jich všech. Klade otázku, a také na ni odpovídá. Je rozřešením všech hádanek, jistotou ve všech pochybnostech, středem vši víry, zdrojem

¹⁾ The Precious Blood, 43—44.

všech nadějí, odznakem vši lásky. Zjevuje člověka jemu samému a Boha člověku. Svítí době, aby mohla patřit do věčnosti a nabýti jistoty. Je sladkým pohledem dívati se na kříž v našich dobách radosti; neboť pohled na kříž radost zjemňuje, neodsuzuje ji; povznáší ji, nepřepínaje jí. Vyluzuje naše slzy a nechává je padati rychleji a tak jemně, že se stávají sladšími než skutečný úsměv. Je světlem v temnotě, a jeho mlčelivé kázání je vždy výmluvné a smrt je životem před touto tklivou vážností věčného života. Kříž je stále týž, neustále však pozměňuje svůj výraz vzhledem k nám ve všech našich náladách, podle toho, co právě nejvíce potřebujeme a co je pro nás nejlepší. Není divu, že svatí objímali svůj svatý kříž jako u vytržení v blažené lásce.¹⁾

Pohodlný život a pobožnost k nejsvětější Krvi Páně.

Oběť je ve zvláštní míře křesťanským prvkem svatosti; a právě oběti nemá ráda zkažená přirozenost a vzpírá se jim. Naše sebeláska vynalézá stále nové a nové klamy, jen aby se vyhnula povinnosti oběti nebo aby jich nemusila přinášeti tolik. Kdyby stačilo jen míti správné názory nebo vznešené citění nebo zbožné touhy, bylo by snad-

¹⁾ The Foot of the Cross, 245.

né vésti duchovní život. Ale zkušebním kamenem jest umrtvování. Světské radovánky, pohodlný život doma, stálé hovění náladám a rozmarům ve všech drobnějších záležitostech v životě, to vše se nedá uvést v soulad se svatostí, když se to stalo v našem životě zvykem a běžným pravidlem. Kříž je nutný pro svatost. Utrpení je nezbytné, máme-li v sobě potřiti sebelásku. Nemůžeme si navyknouti ctnostem bez dobrovolného sebezapírání. Smutek je nezbytný, má-li milost nésti ovoce. Nepřináší-li člověk stále oběti, oklamává sám sebe a nepokračuje v duchovním životě. Nezapírá-li se člověk denně, nenese kříže.

To jsou zásady, které ve všech dobách narážejí na naši slabost a požitkářství. Ale jsou zvláště důležité v dobách, kdy shon po příjemnostech a přímo rozkošnictví jsou skoro všeobecné. Pohodlný život bývá zkázou svatosti. Nic velikého nikdy nevzejde z takové každodenní starostlivosti o pohodlíčko.

Nuže, všechny formy, obrazy, sdružení a myšlenky v pobožnosti k nejsvětější Krvi dýchají duchem oběti. Jejich vůně je vůně oběti. Jejich krása je přísnost oběti. Trápí duši stálým pocitem neuspokojenosti a mají nedůvěru ke všemu, co není oběť; tato neuspokojenost bývá dílem milosti Boží. Časem nám vstípní lásku k oběti; láska k oběti znamená však, že máme již za se-

bou prvou část cesty k svatosti, že již vdechujeme čistý vzduch a stoupáme po rovnější cestě vyšší polohy na hoře dokonalosti. Je význačným posláním pobožnosti k nejsvětější Krvi hlásati křížovou výpravu proti pokojnému, bezhříšnému pohodlí. Mše sv. je shrnutím obsahu evangelia. Je bludem theoreticky uznávati nejsvětější Svátost a popíráti oběť. Světáckost se dopouští podobného praktického bludu vzhledem k svatosti. Připouští všechny její povinnosti, vyjímajíc jen jeden, a to povinnost oběti.¹⁾

Sloužit Pánu Ježíši z lásky!

Sloužit Pánu Ježíši musíte, tak nebo onak. Otázka je jen, není-li nejlepší sloužiti mu z lásky. Bylo však vaše náboženství až dosud službou lásky? Či plnili jste své povinnosti k němu tak, jako chudšas splácí dluh zámožnému věřiteli a po každé pětikoruně se mu dívá do tváře, zda opravdu miní zapomenout na jeho chudobu a dá si vyplatiti vypůjčenou částku plně? Nebylo pro vás problémem, jak zjistiti nejmenší míru, abychom však přece jen mohli získati nebe? Odvažovali jsme příkázání; zkracovali jsme předpisy, vykládali jsme si po svém závazky, žebrali jsme o dispense — nebylo takové naše tak zvané ná-

¹⁾ The Precious Blood, 277—278.

boženství a naše uctívání vtěleného Boha, plného lásky, visícího a krvácejícího na kříži?

Nuže, tvrdím, že sloužití Ježíši z lásky je snazší než toto všechno. Nic není snadné, co nás nečiní šťastnými, když to konáme. Byli jste šťastni ve svém náboženství? Zdaleka ne! Bylo vám prostě břemenem. Kdyby tu neběželo o nebe a o peklo, již dávno byste byli tomu udělali krátký konec. Ale nebe a peklo jsou skutečnost; existují, a nemůžeme si pomoci. Když tedy zbožní býti musíme, jsem pro zbožnost šťastnou. Nevídám v nešťastné zbožnosti žádné výhody, i kdyby mi Bůh ponechal svobodnou volbu. Ale Bůh učinil více. Chce, abych byl šťasten ve svém náboženství. Nejenom to. Jeho přáním je, aby mé náboženství bylo štěstím a sluncem v mém životě. Ale šťastná nábožnost je jen nábožnost z lásky. Všecko je lehké lásce. Tak mé štěstí nezávisí na nikom, leda na Ježíši. Mé náboženství činí mě šťastným po celý den. Kdyby sloužit Ježíši z lásky byla věc tak těžká jako kontemplace světců nebo jejich umrtvování, to by bylo něco docela jiného. Ale není to tak těžké. Sloužití Bohu, protože se bojíte pekla nebo že toužíte po nebi, je veliké požehnání a nadpřirozený skutek; je to však velmi obtížné. Kdežto sloužití Bohu, protože jej milujete, je tak snadné, že tomu těžko rozumíte, že tolik lidí ve světě to zanedbává. Pošetilé duše, tak zázračně slepé!

Je však další požehnání, že to, co činí šťastnými vás, činí šťastným také našeho drahého Pána. A tato myšlenka zase stupňuje naše bláho tak, že je těžko uneseme, a to opět zvyšuje ještě jeho štěstí. Tak se náboženství stává sladším a sladším. Život se stává jedinou dlouhou radostí, protože stále se v něm plní vůle Boží a stále z něho vzchází Boží oslava. Ztotožňujete se víc a více se zájmy Ježíšovými; stávají se skoro vašimi vlastními zájmy, a jsou jimi skutečně. Jeho Duch ve vás nepozorovaně vchází a buduje si malý trůn ve vašem srdci a s nejvyšší něhou prohlašuje se za krále; neměli jste tušení, jak se vás láska Boží zmocňovala víc a více po celou tu dobu. Boží sláva se vám stává drahou; stáváte se citlivými ke všem jeho zájmům, protože Bůh je pro vás již zřítelnicí vašeho oka; cosi vás pudí, abyste zachraňovali duše, protože to on činívá stále, a proto i vám se to stává potřebou a radostí.

Tak to jde dále; a tak žijete, ale nikoli vy, nýbrž Kristus žije ve vás; a tak umřete. Nikdy jste neměli tušení, že jste svatí nebo že máte k tomu blízko. Váš život je skryt s Kristem v Bohu a skryt před vámi ještě více než před kým-koli jiným. Jste opravdu svatí! Vaše pokora by se buď usmála nebo děsila při pouhé myšlence na to. Avšak, ó propastné milosrdenství Ježíšovo! Jaké bude vaše překvapení na jeho soudu,

až budete slyšeti sladký rozsudek, až budete viděti zářivou korunu!¹⁾

¹⁾ All for Jesus, 51—53.

NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOST

Jakou cenu má mše sv.

Uvažujeme-li o tom, co je to býti tvorem Božím, shledáme, že to znamená čtveru nekonečnou povinnost k Bohu; že však nejsme s to plně splatiti ani jedinou desetinu třeba jen jediné z nich.

Jsme povinni Boha nekonečně velebiti pro jeho bezmeznou dokonalost; nekonečně jej usmířovati za své nesčetné hříchy; nekonečně mu děkovati za jeho nezměrné milosti a nekonečně jej prositi ve svých bezmezných potřebách.

Mysli si neposkvrněné Srdce Panny Marie, spojené se širokou říší svatých andělů — to vše tisíckrát zmnoženo — a to vše by nemohlo splniti ani jedinou z našich povinností.

Avšak oběť mše sv. splní je všechny desettisíckrát za den a pokaždé nadbytečně. Jí přicházejí všechny milosti, kterých se dostává zemi. Jí stoupá stále k převelebné Trojici nejsvětější neustávající klanění, přímluva, díkůčinění a prosba; zbožné modlitby, vyslovené nedokonalým slovem člověka, mají nesmírnou cenu.

Nelze o tom říci člověku více. Vše, co se při mši sv. mluví nebo koná, praví sv. Tomáš, je nebeské tajemství.¹⁾

Cena sv. přijímání.

Pozorujeme-li bedlivě dlouhý a přesně vylíčený život některého světce, žasneme chvílemi, vidouce, čeho všeho bylo k tomu zapotřebí, aby dospěl k dokonalosti. Jakými moři pokušení se musil přeplaviti, jakými armádami obtíží se probíti! Jakou krutou opuštěnost mu bylo překonati, jaké namáhavé práce, jaké strašné sebezapírání, jak rozmanité zkoušky po dlouhá léta! A zdá se, jako by se mu nebylo smělo prominouti žádné z těchto utrpení, měl-li se státi tím světcem, kterým se skutečně stal.

Přesto však v jediném sv. přijímání samém o sobě je dost milostí, aby nás mohlo učiniti svatými, jen kdyby naše vroucnost chtěla dostatečně těžit z jeho nevyčerpatelných zdrojů.

Milosrdenství Boží, které nás z ničeho stvořilo a obdařilo nás svobodnou vůlí, vydalo nás tím v nebezpečí věčného ztracení. Toto nebezpečí nám také ukládá, abychom po celý čas vytrvali v dobrém uprostřed starostí, bolestí, námah, hořkostí a nejrozmanitějších zklamaných nadějí.

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 446—447.

A přesto by to byla veliká výsada, dobrodiní důstojné Boha, kdybychom byli sice vydáni těmto nebezpečím, ale kdyby se nám při tom dostalo štěstí, že bychom směli přijmouti sv. přijímání, i když třeba jen jedenkrát.

Kdybychom všechny lidské činy, které byly vykonány na světě, se vším, co je na nich ušlechtilého, hrdinského, laskavého a dojemného, spojili v jeden jediný a postavili vedle jediného úkonu sv. přijímání, pak by se ony skutky ukázaly jako něco ještě menšího než nic, jako stín stínu.

Sv. přijímání je zářivější než všechna vznešenost, hlubší než všechna věda, královštější než všechna nádhera.

Avšak nejsou všechny prostředky, jimiž chceme měřiti sv. přijímání, jen jako lístky stromů a jako zrnka moře, jenom jako bychom se pokoušeli vysvětlovati malému roběti věčnost?')

Díkůčinění po sv. přijímání.

Celá církev je zajedno v myšlence, že je povinností konati zvláštní díkůčinění po sv. přijímání. Není vhodnější chvíle pro díky tak hluboké, že jich ani není možno vyjádřiti slovy, jako když Tvůrce tak ráčil obdařiti tvory, že k úžasu světa dává sám sebe a že skutečně je v nás.

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 448—449.

Proto duchovní spisovatelé nám praví, abychom po sv. přijímání aspoň po nějakou chvíli neotvírali modlitební knihy, nýbrž rozmlouvali s Ježíšem ve svém srdci. Jistě máme něco, co bychom mu tu řekli nebo aspoň on nám něco řekne v hlubokém tichu našeho srdce, budeme-li jen naslouchati.

Ale jak vyhlíží skutečnost? Je-li horlivost a pravidelnost, s jakou konáme své díkůčinění po sv. přijímání, ukazatelem naší lásky k Ježíšovi, pak je to velmi skličující. Mnohý z nás sotva najde čtvrt hodinu v životě, která by byla nudnější, prázdnější, neútěšnější a roztoulanější, než je to, čemu říkáme: mé díkůčinění. Nemáme nic, co bychom mu řekli. Naše srdce nepřetékají. Nikdy se nám na tomto světě nemůže dostat většího daru. Každé další přijímání zázračnost tohoto daru ještě zvyšuje; při naší vlažnosti a nevděčnosti je to neuvěřitelný div, když Spasitel pokračuje ve své lásce. Přichází ten, jenž má býti naší radostí pro celou věčnost; a my mu nemáme co říci. Nabažili jsme se jeho společnosti. Je nám ulehčením, když můžeme věřit, že je již pryč. Byli jsme k němu zdvořilí. Žádali jsme jej o požehnání jako svého představeného. Ale to bylo jen maličko více než zdvořilost; nanejvýš byla to uctivost. Běda, běda! Nemá smyslu doporučovat lidem různé způsoby díkůčinění, když sama vlastní návštěva našeho Pána je donutí sotva

k jednomu! Avšak již to bude ziskem, že si tímto špatným, lenošným, nevšímavým díkůčiněním uvědomí, jak se velmi málo staráme o Ježíše; a že, kdybychom mohli míti jenom jeho milost bez něho, to že by bylo náboženství tak právě podle naší chuti. Ach, Spasiteli! A ty to všecko víš, a přece přebýváš ve svatostánku!¹⁾

Svátostné požehnání.

Požehnání je takřka večerní oběti, protože se uděluje až po polední.

Je to, jako by smysl a cit katolické zbožnosti chtěl vyplniti odpoledne velebnou Svátostí, jako by nemohl vyčkati od rána až zas do rána bez projevu lásky a prosby k Ježíši skrytému ve Svátosti nebo aspoň jako by bez něho nedovedl slaviti svátků Pána Ježíše samého nebo jeho Matky, andělů a svatých.

Mimo to církev — jako aby vyhověla této touze velké části věřících — povoluje tím ochotněji a hojněji různé způsoby uctívání nejsvětější Svátosti, čím více zloba, blud a nevědomost světa zneuctívají toto tajemství lásky a rouhají se mu.

Sv. Filip z Neri viděl kdysi při vystavení Pána Ježíše ve sv. hostii, jak klečícímu lidu dává požehnání, jako by to byl přirozený postoj a oby-

¹⁾ All for Jesus, 244—245.

čejné zaměstnání jeho dobroty ve velebné Svátosti.

Těžko by se našla slova, aby se vyjádřila velikost nebo skutečnost milostí, které nám propůjčuje Pán Ježíš při požehnání. Padají jako rosa nejenom na naše starosti a utrpení, námahy a pokušení, chyby a nedokonalosti, které v tomto okamžiku mu klademe k nohám, nýbrž osvětlují také všechny slabé stránky naší duše, kterých ani sami neznáme, a naše přítomné poměry, jejichž nebezpečnost ani netušíme; paprsky jejich světla padají i na zlé duchy, kteří nás obklopují, a zbavují je síly, i na našeho milého anděla strážného, jež odměňují za jeho láskyplnou námahu, osvěcující a posilňující jej v jeho svatém úřadě.

Nesmíme ani zapomínati, že milost požehnání nepozůstává jen v probouzení víry a lásky v naší duši, ač i to je drahocenným duchovním statkem, nýbrž jest také účastí v podstatě velebné Svátosti. Neboť všechno, co má vztah k tomuto tajemství, vchází tajemně v tuto vznešenou podstatu a má tak svůj vlastní život, k němuž nelze přirovnati nic z našich pobožností. Jen tak si vysvětlíme půvab a přitažlivost nejsvětější Svátosti.

Nepatří sem podrobněji se rozepisovati o způsobech pobožnosti, jaké pro požehnání radívali zbožní mužové. Každý ať si zvolí způsob takový, jaký mu vyhovuje.

Lze však říci tolik: v evangeliích je zmínka o trojím různém požehnání Pána Ježíše a s tím neb oním z nich můžeme duchovně spojit každé svátostné požehnání, kterého se nám dostává.

Jednou žehná malé děti, a můžeme se v duchu vrhnouti do stínu jeho vztažené ruky, jako bychom patřili k oněm maličkým a jako bychom ho o nic tak neprosili jako o to, aby v nás rozmnožil onu dětinnou prostotu, která se mu tak vroucně líbila.

Dále čteme, jak při svém nanebevstoupení, když se loučil s apoštoly, zvedl ruce a požehnal jim, a najednou se jejich zármutek proměnil v neobyčejnou radost a jejich ostýchavost v nejdodlanější horlivost. Jsou chvíle a povinnosti, v nichž bychom rádi viděli, aby se v našich zarmoucených a zemdlených duších rozhojnily tyto milosti, radosti a horlivosti.

Konečně požehnání při posledním soudu popisuje sám slovy: »Pojďte, požehnání Otce mého, vstupte v říši, která je vám připravena od počátku.« Můžeme se spojit s tímto požehnáním, abychom získali milost vytrvání až do konce, tento nejcennější z jeho darů.

Někteří křesťané — smím-li sám doporučiti nějaký způsob — bývají tak překonáni množstvím a rozmanitostí svých vlastních potřeb a darů Pána Ježíše, že v okamžiku požehnání skláňejí hlavu a při každém zvonku opakují onu mod-

litbu kteréhosi ze světců pouště: »Sicut scis et vis, Domine!« Jak víš a chceš, Pane! — Při vzpomínce, že v tomto okamžiku jsme žehnáni skutečným tělem, které bylo vzato z Panny Marie, připojují slova breviře: »Et innumerabilis honestas cum illa«, jí patří úcta nesmírná. Jako by v těchto dvou střelných modlitbičkách bylo obsaženo vše, co duše má říci a co by ráda v tomto kratičkém okamžiku položila před přesvaté srdce svého drahého Vykupitele.¹⁾

Návštěvy velebné Svátosti.

Jak je krásný tento tichý, trpělivý život ve svatostánku, v tomto vězení lásky! Vše, co je u Pána Ježíše, má takové trvání. Nepřichází to a neodchází jak blesk, po němž noční temnota je ještě hlubší. Není jako návštěva, která je pryč ještě dříve, než jsme si ji zřetelně uvědomili. Právě tak jako po svém zmrtvýchvstání klidně stál mezi svými apoštoly v oslňující kráse a pravil: »Dotkněte se mne a vizte« — právě tak prodlévá zde u nás ve velebné Svátosti, abychom jej poznali, abychom přemohli své úzkostlivé rozčilení a svůj úžas a byli co možno plni důvěry k němu, jenž chce býti naším hostem po celý náš život.

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 451—452.

Sem můžeme přijíti v kteroukoli denní hodinu se svými obtížemi, starostmi a potřebami, i když se právě nekonají v kostele služby Boží. Můžeme si podle své vůle vybrati čas a naše návštěva může býti tak krátká nebo dlouhá, jak nám to dovolují naše povinnosti nebo jak to žádá láska.

Když jsme pospolu s velebnou Svátostí, je v tom cosi posvátného a mocného, co nelze popsat. Řeholníci a řeholnice, kteří jsou zvyklí spáti pod touže střechou s velebnou Svátostí, znají pocit teskné osamocenosti a neupokojené touhy, když se zdržují v domě, kde se neuchováá velebná Svátost. Jejich ducha se zmocňuje horečný žár touhy, jakou pocítují na Velký pátek.

Ráz návštěv nejsvětější Svátosti musí nutně býti tak rozličný, jako jsou rozdílné lidské duše.

Některým je milé, když tam chodí, aby naslouchali; jiní, aby se mu zpovídali, jako by byl knězem; jiní, aby se mu klaněli jako svému králi.

Někteří se chtějí u něho učit jako u svého učitele a proroka; jiní nalézti útočiště jako u svého Stvořitele.

Někteří se kochají v jeho božství, jiní v jeho svatém člověčenství, jiní v tajemstvích, která právě s sebou přináší církevní rok.

Někteří jej navštěvují v různé dny pod různými jmény, jako Boha, Otce, Bratra, Pastýře, Hlavu církve a pod.

Mnozí přicházejí, aby se mu klaněli nebo aby konali modlitbu přímluvnou, aby mu děkovali nebo aby dosáhli útěchy; ale všichni jej navštěvují z lásky, a pro všechny, kdo jej navštěvují z lásky, je mocí nebeské milosti a zdrojem statků, z nichž ani jediný by nám celý stvořený svět nemohl zasloužit nebo propůjčit.¹⁾

Duchovní přijímání.

Duchovní přijímání je vpravdě přijímáním andělů. Nic nemůže ukázati jeho moc u Ježíše podivuhodněji než nesčetné případy, kde touha po sv. přijímání duši uzpůsobila, že se jí zázračným způsobem dostalo skutečného sv. přijímání, jak bylo již uvedeno o sv. Kateřině Sienské a o jiných svatých a jak jsme to zvláště viděli u sv. Juliany Falconieri, které se dostalo sv. přijímání hrudí bez požití sv. hostie ústy.

Církevní sněm tridentský doporučuje věřícím duchovní přijímání a sv. Tomáš praví, že ti, kdo mají touhu přijmouti tuto Svátost, přijímají duchovně, i když ne skutečně.

Proto praví sv. mučedník Ignác ve svém listu Římanům: »Netoužím po radostech světa, nýbrž prahnu po chlebě Božím, po chlebě nebeském, po chlebě života, po těle Ježíše Krista, Syna

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 453—454.

Boha živého, a po nápoji, kterým je jeho krev, která v nás tvoří nepomíjející lásku a život věčný.«

Sv. Alfons praví ve své milounké knížečce o návštěvách nejsvětější Svátosti, že Pán náš ukázal sestře Pavlině Maresca dvě drahocenné nádoby, jednu ze zlata, druhou ze stříbra; v první uchovával její přijímání svátostná, v druhé duchovní.

Sv. Terezie (španělská) píše pro své řeholnice: »Kdykoli, milé sestry, jste na mši sv. a nejdete k sv. přijímání, můžete vykonati duchovní přijímání, což jest úkon velmi prospěšný. Hned potom můžete se v duchu sebrati, stejně jako když jste byly u sv. přijímání pod svátostnými způsoby; neboť veliká je láska Pána našeho, která se nám takto vlévá do duší; a když jsme se připravovaly, abychom jej přijaly, pak neopomine darovati se nám rozmanitými způsoby, kterých nechápeme.«

Čteme v životopise sv. Marie Magdaleny da Pazzi, že v jejím klášteře bývalo zvykem, že když pro nevolnost knězovu nebo z nějaké jiné příčiny se nepodávalo denní sv. přijímání, že sestry přijímaly duchovně. Ráno se dalo obvyklé znamení k přijímání; když se všecky shromáždily, modlily se půl hodiny a pak bylo duchovní přijímání. Bůh propůjčil této světici milost, že viděla Pána Ježíše v srdcích svých sester v různých podobách. Viděla jej v některých jako dítě, v ji-

ných ve věku dvanácti, třiceti a třiatřiceti let; v jiných trpícího a ukřižovaného, vždy podle sklonů, dokonalosti a schopnosti každé sestry.

Když kdysi dlela ve společnosti jiných sester, popatřila na všechny a pak pravila k jedné ze svých průvodkyní: »Jak mám tyto sestry ráda! Vidím každou jako svatostánek velebné Svátosti, kterou často přijímají a ukrývají ve svém srdci.«

Kdysi ve velikonoční ráno, když seděla v re-fektáři u stolu, její tvář se rozveselila a roz-radostnila tak, že skutečně zářila blahem. Jedna z novicек, která přísluhovala u stolu, to zpozoro-vala a řekla jí důvěrně: »Ctihodná Matko, odkud tato radost?« Světice odpověděla: »Z krásy Boží přítomnosti; viděla jsem Ježíše, jak odpočívá v srdcích všech sester.« — »V jaké podobě?« tázala se dále novicka. »Zcela velebného a zmrtvýchvstalého, jak nám jej dnes předvádí církev.«

Když sv. Anděle Merici bylo zakázáno denní sv. přijímání, nahrazovala si je vroucím duchov-ním přijímáním při mši sv., a často cítila, jak její srdce je tak proniknuto milostí, jako by byla přijala velebnou Svátost skutečně. Zanechala svému řádu takřka jako duchovní odkaz vroucí doporučení této pobožnosti.¹⁾

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 457—460.

PANNA MARIA

**Těm, kdo se bojí, že láska k Panně Marii uškodí
zájmům Pána Ježíše.**

Lidé by často rádi viděli, jak dalece mají uctívati bl. Pannu a kde by se měla jejich láska k ní zastaviti. Neuspokojí je, když se jim řekne, že nikdy nemohou k ní míti pobožnosti přespříliš. Domnívají se, že je to jakési zbožné přehánění. Ale těžko by mohli něco namítati, kdyby se jim řeklo: »Máte milovati Pannu Marii tak, jako ji miloval Pán Ježíš, a máte k ní míti pobožnost tak velikou, jak si to přeje Pán Ježíš; a nepotřebujete se nějak zneklidňovati, modlíte-li se k Ježíši o tuto pobožnost podle jeho vůle.« Není možno poznati Ježíše, a tím méně jej milovati, nemáme-li pobožnosti k jeho přeblažené Matce. A nedovedeme si představití nějakou pobožnost k ní, která by jistěji pohnula Srdce Ježíšovo, aby vyslyšel naše modlitby, než když mu obětujeme ty milosti, které on sám jí propůjčil, tu lásku, kterou tři osoby nejsvětější Trojice ji ozdobily jako své nejvýznačnější dílo, a tajemství jejího spolupůsobení s milostí, jímž si zjedнала

nevýslovné zásluhy. Je tak spjata se slávou Boží, že každý úkon úcty k ní je zřejmým úkonem lásky k Bohu. Ježíš Kristus miluje ji tak nesmírně, že nemá jiného zájmu na světě, který by bylo lze přirovnati k obraně a rozšíření její úcty. Neboť sklání-li se jeho nejsvětější Srdce plno milosrdenství k duším, aby je spasilo, vyvolil Marii za útočiště hříšníků a za zastánkyni duší. Velebí-li jej všechna díla Boží a byl-li při pohledu na zemi, kterou stvořil, pohnut k tomu, aby jí požehnal a prohlásil ji za velmi dobrou, když hvězdy ráno pospolu zpívaly a andělé jásali radostí, oč více jeho vlastní dílo a dary v Panně Marii oslavují jej ustavičně a jsou nekonečným podnětem ke zpěvu andělů i lidí! Z lásky k Ježíšovi se musíme snažit, aby v nás přibývalo lásky k Panně Marii. Ať je tato úcta u nás pobožností rostoucí jako milost, stále více mohutnější jako ctnostný návyk a stále horlivější a vřelejší až po chvíli, kdy přijde, aby nám pomohla dobře umřítí a bezpečně projítí nebezpečím soudu.

Mysliváme na to dostatečně, že pobožnost k Panně Marii není něco, co — jako když máme knihu nebo růženec — máme jednou provždy, úplně a zcela? Nemohu říci, že dostali-li jsme od Boha dar pokory, že máme prostě pevně držet, co jsme dostali, a nikdy nesníť o tom, že bychom jí mohli dostatí více; a stejně nemohu říci, že

pobožnost k Panně Marii je věc, která nemůže růsti. Opakuji: má růsti jako ctnost a mohutněti jako zvyk, jinak nestojí za nic, ba ještě méně než za nic. Jen maličko přemýšlejte a uvidíte! Láska k Panně Marii je jen jiný způsob, a to Bohem požadovaný, lásky k Ježíši; a proto má-li růsti láska k němu, musí růsti i láska k ní. Kdyby někdo řekl: »Nesmíte směšovati modlitbu k Panně Marii s modlitbou k Ježíši,« ukázal by, že nemá správného názoru o této pobožnosti a že je na samém okraji velmi nebezpečného bludu. Ale lidé někdy bezmyšlenkovitě mluví, jako kdyby pobožnost k Matce byl drobet dovoleně odštipnutý z pobožností k Synu; že to je cosi, co Ježíš postoupil Marii; že Ježíš je jedna věc a Maria druhá a pobožnost k oběma že by se měla rozdělití úměrně k jejich důstojnostem, skoro všechno jemu a zbytek jí. Kdyby takové osoby opravdu si uvědomily dosah toho, co praví, cítily by, že mluví bezbožnost. Láska k Marii je vnitřní složka lásky k Ježíšovi, a myslit si, že zájmy obou mohou státí proti sobě, znamená, že nerozumíme Ježíši nebo pobožnosti, jakou jsme mu povinni. Není-li pobožnost k Panně Marii již sama v sobě pobožností k Ježíši, pak když konáme pobožnost k ní, odnímáme něco jemu a tak skutečně olupujeme Boha, což je svatokrádež. Když nám tedy říkají, abychom zůstávali v mezích, abychom se mírnili ve své pobožnosti a neza-

cházel daleko nebo neoslavovali Pannu Marii příliš, nezabezpečují, jak si namlouvají, oprávněné pocty Ježíšovi, nýbrž sami činí hrozné vyznání, že odnímají něco Pánu Ježíši, aby to dali Panně Marii, ačkoli úzkostlivě dbají, aby toho nebylo příliš mnoho. Zní to strašně, když se to vysloví jasně. Pobožnost k Panně Marii může být nesprávná, pokud se týká způsobu; nemůže blouditi, pokud se týká stupně. Není-li láska k Marii láskou k Ježíši, není-li pobožnost k Marii jednou z jeho vlastních nařízených pobožností k němu samému, ba jednou z hlavních, pak má theologie i mé srdce mi praví, že pro Marii nemám vůbec místa, protože mé srdce nemůže milovati Ježíše tak, jak by mělo. Předrahá Matko, jak málo bych tě znal, kdybych o tobě smýšlel tak neuctivě! Jaký ubohý, nízký pojem bych měl o Bohu samém! Jako milost mě nezdržuje od Boha, svátosti mě neposvěcují bez Ježíše, zrovna tak ty nečiníš nic jiného než jen skvěle rozmnožuješ jeho lásku ke mně a zázračně posiluješ mou lásku k němu.¹⁾

¹⁾ All for Jesus, 146—149.

»Stála u kříže Ježíšova jeho Matka.«

Bez rozčilení byl její klid při vší bolesti.

Nebylo u ní divokých výbuchů, ani hlasitých vzdechů, ani přerývaných stonů, ani hlasitě projevovaných nářků. Tím méně ještě — taková myšlenka by nikdy nenapadla tomu, kdo upřímně miluje Pannu Marii, kdyby nám to nedbalé ne-theologické malby nebyly tak často nedůstojně předvedly — tím méně ještě projevovala Panna Maria svůj bol vášnivě; její velebná, krásná tvář nebyla zkřivena bolestí, nelomila zženštilé ruka-ma, její vlas nevlál nedbale, nevrhala se k zemi jako někdo, koho přepadla smrtelná úzkost, dokonce již neomdlávala, nepotřebovala se opíratí o něčí rámě, ať již Janovo nebo Magdalenino, nebyla přerušena činnost jejího skvělého rozumu. V rozhořčené lásce vhodme do ohně tyto zne-svěcující obrazy, svědčící o nevědomosti, a vy-puďme ze své duše odporné představy, které tam snad zanechala dovednost a krása takových děl. Maria »stála« pod křížem: to je prostá velí-kost obrazu evangelia, která podává skutečnou pravdu a jehož tvůrcem-umělcem byl Duch svatý. Nic divokého, nic nevyrovnaného, nic herecké-ho, nic vášnivého, nic okázalého, nic výstřední-ho; stála s nejtišší královskou důstojností.¹⁾

¹⁾ The Foot of the Cross, 51.

»Pros za nás hříšné v hodinu smrti naši!«

Dvě bytosti vidíme na Kalvarii, Ježíše a Marii. Ježíš nás zde učí, jak máme umírat. Když on ve své velké hodině umírání chtěl mít u sebe svou Matku, jak bychom se my mohli opovážiti umírat bez ní? Ve všech věcech máme následovati Ježíše. Především však je důležité, abychom jej následovali v jeho smrti. Kdyby to bývalo dobré, byl by ji ve své lásce této scény ušetřil, ačkoli snad Panna Maria sama by byla pokládala to, že nemá býti při smrti Synově přítomna, za milosrdenství kruté. Zde, u smrtelného lože, stala se naší Matkou. Není jistě mezi námi ani jednoho, do jehož úst by víra mnohokrát za den nevkládala tuto modlitbu, modlitbu papežů i venkovanů, učenců i neučených, bohatých a chudších, osob řeholních i světských, aby Matka Boží stála při nás v hodině smrti. Tuto prosbu máme vkládati do všech svých modliteb. Nediktujme, nevyslovujme nějaké přání stran smrti, nýbrž ponechejme Bohu, aby určil dobu, místo a způsob naší smrti, jen když to nebude smrt nenadálá a především když nebude bez Panny Marie. Hodina smrti je žízňavá doba a pohlcuje velké milosti. Úžasné propasti se rozvírají náhle v duši, v nich mizejí uplynulá léta, staré zvyky a tisíce jiných věcí, jež nám tu velmi scházejí. Dábel si schovává své nejhorší zbraně pro tento

okamžik. Je to opravdu hrozná věc, že nemůžeme umřít dvakrát, takže hned po prvé musíme umřít dobře; při smrti běží o věci úžasné. Svátosti jsou velká věc pro tuto hodinu, ale ne mocnější, než je třeba. Pozorujte umírajícího člověka! Vizte, jak rozhřešení padá prudce do jeho vyprahlé duše jako letní déšť do rozpukané půdy. A přece jsou jeho oči důkazem, že boje pořád ještě přicházejí a odcházejí. Přizvěme Pannu Marii. Ať již je zde viditelně nebo neviditelně, ať již mluví anebo jedná beze slova, ujednejme smlouvu již dávno předtím, a to se závazkem nezrušitelným, že bude u nás, aby vykonala úkol tak nesnadný a tak nevýslovně důležitý. Stojí to za to, abychom celý život o to prosili, jen když se nám ke konci naše prosba splní. Jakou cenu má dobrý život, není-li korunován dobrou smrtí? Ale dobrý život je ze všeho, co je v naší moci, nejbližší prostředek k dobré smrti. Bylo, myslím, poměrně málo dobrých smrtí, které by nebyly bývaly zakončením dobrého života. A tyto nečetné případy, tak praví celý věřící svět, byly umožněny zásluhou Panny Marie. Ale dobrý život je nejvhodnějším prostředkem k tomu, aby stála u našeho lůžka v oné hodině. Život, jenž nese kříž, vždycky se setkává s Pannou Marií. Při ukřižování bývá přítomna takřka oficiálně. Když Ježíš nechtěl umřít bez ní, bude nás tím více milovati, když ani my ne-

budeme chtít zemřít bez ní. Ať by si trval smrtelný zápas sebedéle, ať by si ubohá odcházející duše byla sebezkontrovanější, blahoslavení nadě všechny zemřelé jsou ti, jimž oči zatlačila sama Panna Maria!')

Neveselé divadlo před zrakem Panny Marie.

Jedním ze zdrojů stálého vnitřního utrpení pro Pannu Marii bylo to, že předvídala nevděk věřících za utrpení Pána Ježíše. Matka církve a Královna apoštolů vidí to vše ve svém Srdci. Jako mapa rozvíjí se před jejím zrakem bezstarostnost vzhledem k odpuštění hříchů z dřívějšíka, opětne pády do smrtelných hříchů, děsivé a stále rostoucí množství všedních hříchů, jako roje a jako hejna zcela zahalující duše a pustošící ráj Boží, chladnokrevné nedbalosti, nepatřičné nedokonalosti, neumrtvené, vědomě neumrtvené životy, nechť k duchovním věcem, nedbalá nevážnost k velikým svátostem, které Syn Boží tak draho zaplatil, úzkoprsé, žárlivé a podezřívavé rozmary, odporné a vlašné způsoby domýšlivé lidské chytrosti i všechna ponurá nekonečná malomyslnost. Vidí polovičaté bytosti, tulící se k Bohu příležitostně při přijetí některých svátostí, hlásící se k církvi při něja-

¹⁾ The Foot of the Cross, 289—290.

kém slavnostním jubileu, potácející se v hloupé nerozhodnosti, jako bloudící, nerozumná, nemá tvář mezi pastýřem a nájemníkem, věnující svou horoucí lásku světu a zde a onde, když hřmí, svou bázlivou lásku Bohu, užívající plnými doušky života, času a světa a utíkající se k věčnosti na své smrtelné posteli — bude Ukřižovaný vlastním Otcem pro takové?¹⁾

Ovoce pobožnosti k bolestné Panně Marii.

Tato pobožnost má pozoruhodnou souvislost s vnitřní svatostí. Vymaňuje nás z pozemského smýšlení, ježto v ní žijeme a dýcháme v ovzduší utrpení. Dává nám cítiti neskutečnost pozemských radostí. Očišťuje naše myšlení. Připoutává nás k Ježíši Kristu ukřižovanému. Udílí našim duším ducha kříže a vzácný dar lásky k utrpení velmi často zaněcuje pobožnou láskou k bolestem přeblahoslavené Panny. Více než přecetné jiné pobožnosti vnáší nadpřirozený ráz do našeho smýšlení, protože nás udržuje v oblasti nebeské krásy, jejíž půvab a vůně ponenáhlu přecházejí na nás. Je to oblast, ve které se proplétá nejpodivuhodnější božská působnost s lidskými bědami a hořem, a tak vyjadřuje ono spojení pokory a zapomínání na sebe, ve kterém za-

¹⁾ The Foot of the Cross, 38—39.

pouštějí kořeny všechny největší milosti duchovního života. Mimo to nejdůležitější myšlenky, kterými obohacuje naše srdce, jsou právě ty, jež jsou nejpodstatnějším a nejbezpečnějším základem vytrvalého úsilí o svatost. (Rozvádí v dalším z nich některé: trvalý smutek nad hříchy; přesvědčení o nutnosti milosti Boží; pomoc nejsvětější Krve; odklon od pozemského smýšlení; příklad života, jež máme v bolestné Panně Marii.) Pobožnost k bolestné Panně uvádějí theologové jako jednu ze známek předurčení.¹⁾

¹⁾ The Foot of the Cross, 400—410.

CÍRKEV

Církev.

I.

Církev je dílem Božím, stvořeným v jeho vlastním díle, stvořeným se zvláštní láskou a se zázračnou námahou a s prolitím lidské Krve Všemohoucího. Církev je jeho vlastní život, jeho vlastní stvořený život ve stvoření. Její dějiny jsou jeho životopisem na zemi. Její forma je trvání jeho vtělení mezi lidmi. Tak stále opakuje svých třiatřicet let. Ne že by nemiloval podivuhodnou a nesmírnou láskou celý svět a nejvzdálenější duše. Naopak právě kvůli světu miluje církev lepší láskou. Kdyby jeho všemohoucí moudrost uznala za vhodné přemoci svým nátlakem naši svobodu, jejím prvním činem by bylo obrátiti celý svět do církve a udělati z církve a ze světa jedinou a touže věc. Svět stvořil jakožto Stvořitel; a naše špatnost neměla dosti na jeho marnotratné lásce. Církev stvořil jakožto Vykupitel; a ona spočívá ve výhni Boží lásky sedmkrát více rozpalená, než byla výheň stvoření.

Proto je oddán církvi a má v ní zalíbení. Miluje ji zvláštní, nesmírnou láskou. Církev je nejvybranější způsob jeho lásky k nám.¹⁾

II.

Církev je ve zvláštním smyslu dílem předrahé Krve. Je viditelnou budovou, domem, jež si předrahá Krev vystavěla pro sebe, domovem, v němž se ukrývá, snoubenkou, se kterou se zasnoubila a již věnem dala svátosti, matkou jejích dětí, pomníkem, jež postavila a ověsila kolkolem odznaky svého vítězství. Církev je živý palác předrahé Krve, vybudovaný touto Krví jako cementem a zkrášlený jí jako jasem opravdového nebe. Církev je život a láska předrahé Krve a tento život a láska se staly viditelnými v zařízení, jež vynalezl Bůh sám a jež na zemi jest obrazem řádu a hierarchie nebes.²⁾

III.

Zákonem církve je svatost. Jejím ovzduším je milost. Její formy napodobením věcí Božích. Její podstata byla přetvořena nadpřirozenými silami.

¹⁾ The Precious Blood, 252—253.

²⁾ The Precious Blood, 183.

Její slavnosti jsou nebeská tajemství. Církev je život a rozdává život. — Není však toliko kopií věcí božských. Obsahuje v sobě božské prvky a žije jimi. Zvláštním způsobem obsahuje v sobě božské osoby. Tak její život není pouze podoben Bohu, ačkoli jest mu podoben. Když však víra patří na tuto podobnost, vidí více. Svato- stánky církve kvetou jako ve světle; rysy církve se ztrácejí ve skvostné záři a skoro mizí pod oslňujícím jasem; hle, žijeme v životě samého Ježíše Krista, Boha a člověka; a jeho velebnost je tak laskavá, že jsme nezhyňuli! Tajemství ve- lebné Svátosti je opravdu životem církve. Mů- žeme vidět a uctívati velikost církve. Avšak po- známe církev lépe a výše ji budeme ceniti, když jsme viděli Boha. Pocítíme, že v církvi je ještě větší plnost života Božího, než jsme si mysli- li. Tak to bývá se stvořenými věcmi. Musíme vidět Stvořitele, abychom pochopili plnost jejich krásy.

Oku Božímu se musí jevíti církev nanejvýš obdivuhodná. Kdysi popatřil Bůh na lesy a na hory, na jezera a na rozpěněné řeky, na květnaté roviny, které stvořil; a zůstal mimo ně a dal jim své otcovské požehnání. Když však stvořil církev, nikoli ze země a svým slovem, nýbrž ze své Krve a svým dechem, její nádherná краса jej jala tak, že vstoupil v ni, rozmnožil sebe a skryl sebe v jejích svatostáncích, jako se ukrý- vají ptáci v mohutných stromech.

Církev zasvěcuje lidi v Boží občanství. Vysvětluje jejich určení. Zvedá jejich neschopnost. Dává jim předchůt budoucí slávy. Propůjčuje cenu jejich utrpení, dává smysl jejich radosti. Osвобоjuje je z jejich vlastní nepatrnosti, vede je k Bohu, aby zapomněl na jejich hříchy. Usídluje je na předměstích nebe, i když jsou ještě zkoušeni na zemi. Její moc a její duch se cítí v nejdálejších svatyních soukromého života u tisíce ras a národů. Obepíná veškerý sociální život a zušlechťuje jej svým vlivem.¹⁾

IV.

Církev má dějiny zvlášť zajímavé a neobyčejně pestré. Pokud se týká trvání, sahá do minulosti dál než sebestarší monarchie. Tak pestrý, jako jsou její osudy, nebývá ani průběh revolucí, a zase tak jednotné linie, jakou ona zachovává, nemají ani dějiny jednotlivého města. V romantičnosti střídání a v dramatickosti změn se jí nevyrovnají žádné dějiny. V našich dobách vede zcela zvláštní život za docela nových poměrů a uprostřed všeobecného houpání a nedůvěry ční církev jako památník sebedůvěry a klidu. Je si jista konečným vítězstvím, stejně jako je si jista tím, že nyní má trpěti.

¹⁾ The Precious Blood, 253—256.

Nadto církev je jediná pozemská instituce, která bude prodloužena do věčnosti. Největší říše světa nebudou vrhati nijakého stínu do věčnosti. Oněmějí jednou všechny filosofie a zapomene se na ně. Ani jediné literární dílo nebude trvat věčně. Největší civilisace neznamena nic v životě za hrobem. Nejslavnější revoluce měly význam toliko dočasný. Bohatství celého světa nebude mít vlivu na věčnost, leda jen potud, že podporovalo nebo zamezilo spásu této nebo oné individuální duše. Ale velikost církve je pouhou předehtou k její velikosti v nebi.¹⁾

V.

K církvi máme stále vzhlížeti jako k jediné arše za potopy světa, jako k jediné učitelce spásy.

Bůh to tak zařídil, že živým údem Ježíše Krista neudělá člověka ani správná víra, ani nemýlící se sympatie, ani ušlechtilé názory, ani blízké vztahy, ani citová zbožnost, ani pocit skutečné milosti, je-li člověk bez spojení se Svatým stolicem. Musíme úzkostlivě, nekompromisně a důsledně trvat na této, prý staromódní, zásadě. Musíme mít nedůvěru ke všem pěkným slovům, lesklým teoriím a duchaplnému slepování, jež nám našeptává duch doby. Nesmí nás zmásti po-

¹⁾ The Precious Blood, 255—256.

měry místní a časové, převaha bludu, důvody vyvozované z důsledků, které spadají do kompetence Božího řízení světa, nikoli do kompetence naší. Lidské hříchy nemohou změnit pravdu Boží. Lidé jsou odkázáni na milosrdenství Boží, a ne Bůh na jejich. Ve dnech antikristových, kdy dvě třetiny i věřících odpadnou od církve, církev nepřestane být výlučnou učitelkou spásy bez ohledu na jejich odpad.

Není lhostejno, jsem-li v církvi nebo ne.

Mají-li, jak někteří tvrdí, přibližně touže naději na spásu dva lidé, zrození v téže zemi, jeden v církvi se všemi svátostmi, druhý vůbec mimo církev, pak z toho vyplývá, že Bůh má pro odpuštění hříchů pro jednoho měřítko takové a pro druhého jiné, což je jistě myšlenka bezbožná, nebo že svátosti mají velmi nepatrný význam nebo účinnost, a to jistě není názor méně bezbožný. Že bychom Ježíše, Boha a člověka, opravdu přijímali ve velebné Svátosti a přitom že by přece prakticky nebylo nesmírného rozdílu mezi náboženským stavem těch, jimž se dostalo štěstí této výsady, a těch, jimž nikoli, to je domněnka, která je urážkou našeho Pána.

Nauka o svátostech je zkušením kamenem vší dnešní bohovědy. Kdo stále a zbožně uctívá předrahou Krev Ježíšovu, nebude se povrchně dívat na svátosti, které jsou nádobami, jež předrahou Krev chovají, a vodovodem, jimž se roz-

vádějí do duší. Kdo je proniknut velkou úctou k svátostem, bude mít velikou úctu i k církvi, jejímž jsou svátosti majetkem a charakteristickou známkou.¹⁾

VI.

Lehkomyslné smýšlení o církvi je jedním z našich největších nebezpečí za dnešních dnů. Teď, kdy svět je zaplaven bludem a kdy jsou ve společenském životě setřeny skoro všechny rozdíly mezi katolíky a vyznavači jiných náboženství, je pro lidi pohodlné a pro jejich zbabělost vítané viděti ve víře jedno z mnohých učeních spásy a v církvi jedno z mnohých zařízení k spáse. Lidé berou na lehkou váhu nesmírné výsady a výlučná práva církve buď z lidských ohledů nebo jakožto laciný způsob, jak si zmenšiti obtíže problémů, s nimiž si nedovedou poraditi a které jsou jim nepříjemné. Takto přirozeně dochází velmi rychle a na velikou škodu k nevážnosti k svátostem. Praktické důsledky se ukazují záhy. Takoví lidé ničí duše jiných, odrážejíce je od častého přijímání svátostí, ničí své vlastní duše svou laxností, svěťáckostí a pohodlností.²⁾

¹⁾ The Precious Blood, 184—187.

²⁾ The Precious Blood, 183.

VII.

Musíme mít i bázeň před církví, vyplývající z dětinné úcty. Jsme-li konvertity, ustavičně se musíme mít na pozoru před podzemními vlivy svých heretických návyků myšlení a heretických metod ve sporných otázkách. Kvas přirozené nevázanosti zůstává v každém člověku, který byl někdy bludařem. Těchto vlivů se musíme lekat, jako nám praví Písmo sv., abychom se lekali odpuštěných hříchů. V některých případech bychom si měli odepříti používání práva volné spekulace, které nám církev přiznává, protože máme nedůvěru, že by v nás byla poslušnost již tak pevná a tak upřímná, aby se zastavila, když bychom zacházeli příliš daleko. Ani si nesmíme dovolit, abychom byli někde nebo někdy nespokojeni s poměry. Nespokojeností se probouzí a roste v nás nízký a zatrpklý reformátorský duch. Hlavní nespokojenost světců byla se sebou samým. To má být i u nás. Čítáme o svatých, že bývali znepokojeni hříchem, který je ve světě, a že je tento smutek ničil. Čítáme i o tom, že bývali nespokojeni s politickými poměry, když běželo o svobodu a nerušenou svrchovanost Svaté stolice. Nikdy však jsem nečetl o nějakém světci, že by byl býval nespokojen s intelektuálními, filosofickými nebo literárními poměry v církvi. Pochybuji o tom, že by se taková nespokojenost

nost dala sloučiti s opravdovou věrností k církvi.

Náš poměr k církvi musí vždy býti poslušnost, nikoli kritisování. Ten, kdo je nespokojen s církví, jistě bude ponenáhlu ztráceti víru, i když si toho není vědom. Slýchám o některých cizích zemích, kde se přikázání církevní nyní neberou vážně a kde se silně zdůrazňuje rozdíl mezi nimi a příkazy ostatními; a považuji za jisté, že v těchto zemích víra hyne, třeba se navenek jevil opak. Když se setkám s novými katolíky, kteří se nestarají o tato církevní přikázání, nestarají se o mše sv. a o přikázané posty, vidím v tom ne tak nedbalost jako přímo nedostatek víry.¹⁾

VIII.

Budme oddáni církvi i ve svých nejnepatrnějších myšlenkách na ni a ani se nevyjadřujme neuctivě o její velebnosti. Mějme k ní důvěru ve všech jejích stycích a srážkách se světem a při všech jejích protestech proti domnělé velikosti tohoto devatenáctého století, které již z větší polovice uplynulo, a dosud ještě nic nevykonalo, co by odůvodnilo jeho vychloubání. Nemějme církev měřítky světskými, což by nám svět velmi rád namluvil. Nestydíme se za ni, když někdy

¹⁾ The Precious Blood, 188.

zdržuje, kdežto lepším by se zdálo jíti vpřed. Nebuďme s ní nespokojeni, když její působnost křížuje nějakou naši malichernou libůstku. Pohružme své já a své vlastní názory v její rozhodování, vedené Duchem svatým. Když jsme zmateni, zastavme se a věřme. Mlčení nás dělá velkodušnými, posuzování malichernými. Usilovně se snažme, abychom si navykli cítiti tak, jak cítí církev. Milujme její cesty, poslouchejme jejích příkazů, věřme v její nauky.

Kdo neuznává autority, bývá ztracen. Vážme si všeho, co církev žehná, všeho, co si přeje. Trpí-li církev nebo trpí-li duše, nekonejše se sobeckou útěchou, že konec konců církev je věčná a nakonec že vítězem bude ona; mějme činný zájem o všechny její nynější osudy a neúnavnou horlivost a neuhasitelnou žízeň po duších; spása duší je záležitost dneška; nesmíme čekat na budoucnost, protože lidé umírají denně.¹⁾

IX.

Láska člověka k církvi je nejbezpečnějším průkazem jeho lásky k Bohu. Ví, že celá církev je proniknuta Duchem svatým. Božský život jeho, jeho rady, jeho vnuknutí, jeho činy, jeho záliby, jeho půvaby jsou v ní všude. Na církvi nebo

¹⁾ The Precious Blood, 187.

v tom, co náleží k církvi, není pravděpodobně nic — i když by byla věc zdánlivě všední, pomíjející a pozemská — co by neobsahovalo v sobě nějakou jiskru ohně Ducha svatého; proto má dobrý katolík stálou všeobecnou úctu k církvi. Dar neomylnosti je toliko soustředěním, vyvrcholením, slavnostním úředním prohlášením přebývání Ducha svatého v církvi. Vyžaduje, jako zjevení, naprostou poslušnost srdce i rozumu. Avšak i menší opatření a zařízení církve žádají, abychom se jí úplně podřídili, jí věřili a měli ji v úctě, protože celá církev je svatyní, naplněnou životem Ducha svatého.

Zkrátka náš vnitřní poměr k církvi má být zbožná úcta k ní. Nestačí jen upřímná loyální oddanost jako k světské vládě, když běží o city k církvi. Církev je plná Boha, v ní jsou duchovní světy, je proniknuta nadpřirozeným životem, jest vedena Ježíšem Kristem. Naše láska k církvi jest jeden ze způsobu lásky k Ježíšovi. Je to naše láska k lásce Pána našeho k nám.¹⁾

Církev je dílo nejsvětější Krve.

Církev je dílem nejsvětější Krve. Nejsvětější Krev ji vytvořila, očišťovala, vybavovala a přizpůsobovala, šířila a zachovávala ji v její slávě.

¹⁾ The Precious Blood, 189.

Církev získala svět duší nejsvětější Krví z cizího vlastnictví, vyprostila jej z nespravedlivého držení, vykoupila z otroctví, dobyla zpět na nepřátelích. Spása jednotlivých duší závisí na církvi. Proto je vybudování církve jedno z největších děl předražené Krve. Obrácení národů, dějiny nauky, církevní sněmy, stále dál pronikající zakládání biskupství, vliv církevního práva na právo občanské, svoboda svaté Stolice, papežská vláda v minulých dobách, konkordáty dnešních dnů, synovská podřízenost katolických vlád — to vše pozměňuje tvářnost duchovního světa. Každá z těchto věcí je rozlehlou studnou slávy Boží, nesmírnou žní duší, bohatým pramenem lidského štěstí, pomocí proti tisícícerému zlu. Především čest, svoboda a moc svaté Stolice jsou dílem nejsvětější Krve. Církev je tělem Kristovým; a nikde se rysy nejdražšího Pána našeho, jeho krása, jeho moc přesvědčiti jiné, jeho podivuhodná směs blaha a hoře neobrážejí tak věrně jako v hlavě jeho církve. To je důvodem, proč radostnost světců stoupá nebo opadáva se střídavými osudy svaté Stolice. To je také důvodem, proč se nejneznámějších mystiků hluboce dotýkají osudy vzdáleného Říma, jako studny vysychají a zase se naplňují ve skryté sympatii se zemětřesením na nějakém odlehlém kusu světa.¹⁾

¹⁾ The Precious Blood, 102—103.

Bohatství církve: svátosti.

I.

Svátosti jsou nádobami předrahé Krve.

Svátosti jsou viditelné udílení neviditelné milosti. V nich se předrahá Krev přioděla viditelnými formami. V látce a ve formě svátostí vzala na sebe kněžské šaty, nadzemský způsob a mnohonásobný význam. Opravdu milost svátostí je skutečně fysická milost, která byla v duši Ježíšově a nyní se opět a opět pro předrahou Krev udílí nám.

Každá svátost je moc, život, schrána, div, úkryt Boží, středisko nebeské moci, nadpřirozená štědrost, štípení nebeské na zemi, zřídlo milosti, tajemná účinnost, sňatek hmoty a ducha, krásné spojení mezi Bohem a člověkem.

Svátosti jsou prostředky, jimiž se dostává předrahá Krev pravidelnou cestou lidským duším. Jsou charakteristickou známkou, jak Bůh rozdává milost. Jsou nejtklivějším pomníkem lásky Ježíšovy; a znáti je jest velmi nutno, máme-li dobře porozuměti vykoupení. Nemůžeme býti spravedliví k nejsvětější Krvi Pána našeho a Spasitele, nemáme-li jasnou představu, obdiv plný lásky a nekonečnou úctu k velikosti, bohatství a sladkosti svátostí. Sotva znám něco, nač

by se s hlediska duchovního života v naší době měl klásti větší důraz než na zbožnou úctu k svátostem.

Svátosti jsou vynálezem Boha samého. Žádný tvor by je nebyl mohl vymyslet. Nevěřím, že by si bez zjevení třeba nejvelkolepější rozum andělů mohl představit něco takového, jako jsou svátosti. To byla zvláštní myšlenka Boží. V ní se odráží jeho nejobdivuhodnější dokonalosti. Doplnují nám pojem Boha, jak jsme jej měli dříve, novými rysy.

II.

Bůh nejenom že svátosti vynalezl; nýbrž vynalezl je také pro nejvznešenější účel. Vynalezl je, aby jimi mohl zvláště udíleti lidem svou božskou přirozenost, aby mohl ospravedlňovati hříšníky, posvěcovati duše, aby se mohl spojovati s lidmi, jejichž přirozenost si ve své nekonečné lásce zvolil a vzal na sebe při svém vtělení. Když jsou jeho vlastním vynálezem, jsou jistě dílem nevýslovně vznešeným; když však jsou myšleny pro účely jemu tak drahé a tak vysoké, kdo si dovede plně představit vznešenost těchto svátostí?

Svátosti jsou dále vynálezy velmi zvláštní. Neřídí se přirozenými zákony. Ba připojují ještě něco i k zákonům milosti. Jsou mimo okruh ji-

ných věcí a tvoří takřka svůj zvláštní řád. Zřejmě nemají obdoby v celém stvoření. Neznám nic jiného, co bych k nim mohl přirovnat. Přicházejí odkudsi z nezměrných hloubek moudrosti Boží, která, zdá se, nic jiného podobného lidem neposkytlá. Vytryskly z propastí jeho velikolepé vznešenosti, které se rozevřely jen jedenkrát, aby je vydaly, a pak se zavřely a zůstaly zavřené. Jako hmota a duch, jako příroda a milost jsou ukázkami krásy Boží a projevy nevypravitelného života v Bohu a jeho neviditelných pokladů, tak jsou i svátosti. Vidíme jimi Boha v novém světle. Svátosti jsou skupina z jeho věčných ideí, vyžadující tím naléhavěji našeho zbožného studia, poněvadž nemáme nic podobného. Mé poznání Boha roste nejen co do stupně, nýbrž i co do druhu, čím lépe poznávám svátosti.

III.

Svátostná milost je další předmět zbožného obdivu. U každé svátosti zvláštní milost, sloužící zvláštnímu účelu, je div sám pro sebe. Jako slunce dává život květům a barví pestré listy různobarevnými vzorky, ač celý list je živen touž mízou, přicházející touže cestou, zrovna tak působí Slunce spravedlnosti ve zvláštních milostech svátostí. Jak je určuje pro takové účinky,

je tajemstvím, které je nám ukryto. Svátosti mají pravděpodobně své vlastní duchovní zákony, nikoli libovolné, nýbrž opírající se o vnitřní způsobilost věcí, vyplývající z dokonalosti Boží. Zvláštní milost každé svátosti zdá se býti skoro viditelným přiblížením Boha k individuální duši, aby uskutečnil nějaký zvláštní cíl nebo upevnil to neb ono určité povolání nebo zasáhl do té neb oné určité krise. Není to jeho obvyklý způsob působení. Není to pouze všeobecné rozmnožení posvěcující milosti, vlití živější víry, pevnější naděje, horoucnější lásky. Je to cosi důvěrnějšího mezi Bohem a duší, cosi osobnějšího, cosi, co je v těsnějším vztahu k individuálnímu případu.

Nesmíme ani přehlédnouti nevyčerpatelnost svátostných milostí. Jen nesmírný heroismus, jako mučednictví, blíží se k milosti svátostí. Ale ani mučednictví nenahradí křtu a biřmování, když máme možnost je přijmouti. Nikdo nedovede říci, kolik milostí je v jednotlivé svátosti. V jediném sv. přijímání jest utajena všechna milost; neboť v něm je Původce a Zdroj vši milosti; a je-li správné mínění bohoslovců, že není milosti v žádném z jeho údů, která by napřed nebyla bývala skutečně v Pánu našem samém, pak všechna milost celého světa je obsažena v jediném sv. přijímání, a my si ji odpečetujeme a odnášíme podle stupně horlivosti, s jakým přicházíme. Svátí říkali, že jedině přijímání stačí, aby z nás

udělalo světce. Kdo může říci, zda kdy nějaká stvořená duše, přijímajíc některou svátost, vyčerpala v plném rozsahu milosti, které byly v ní obsaženy prostě proto, že je to svátost?

Žádná svátost se neobmezuje jen na to, aby propůjčovala svou zvláštní milost. Vždy až překypuje vnitřním bohatstvím, dává více, než se žádalo, poskytuje víc, než slibovala a než se čekalo. To je význačný rys každého díla Božího. V každém je utajena jeho štědrost, a ta stále protrhává své hranice a nese světlo a krásu, úrodnost a požehnání daleko za rámec, na nějž byla omezena. Ale ze všech svých dokonalostí projevuje Bůh ve svátostech nejvíce svou štědrost. Proto je v nich přebytek milosti, moc, poskytovaná až marnotratně, požehnání, které se zdá až plýtváním; to vše zachází za hranice pravidelných zákonů světa milosti.

IV.

Nelze měřiti vliv, jež mají svátosti v této chvíli na svět. V pronikání do nesmírného množství lidstva jako síť cév a žil v živém těle. Bývají příčinami milionů skutků a zabraňují důsledkům milionů jiných skutků. Sprádají bez ustání dobro a maří zlo. Kořeny velkých událostí, které vyrůstají a čnějí v dějinách jako vysoká věž, jsou

snad skrytě spjaty s tou neb onou svátostí. V mlčení a v pořádku proběhlé převrasy v církvi byly často připraveny jimi. Společnost by těžko uvěřila, v jaké míře je udržována svátostmi. Vliv jediného přijetí svátosti může působiti dál a dále na celá pokolení; může utvářeti osud tisíců. Styk země s Bohem, přímo nebo nepřímě, se nyní děje hlavně svátostmi. Je na zemi krutý, širý svět utrpení; ale nad jeho rozlehlými kraji roní svátosti krůpěje rosy nebeského pokoje. Suší slzy vdov, probouzejí nečekané dobrodince sirotkům, dodávají odvahy malomyslným, uklidňují zoufalé, vzpřimují ochablé, korunují ty, kdo se namáhají, a všechno dělají pro ty, kdo umírají. Jako zvířata v ráji přicházela k Adamovi ve skupinách, aby je pojmenoval, tak pozemská utrpení přicházejí v celých houfech v každou hodinu ke svátostem, aby přijala požehnání druhého Adama. Zde nebo jinde v tuto chvíli udílí sv. přijímání povolání nějakému mladistvému apoštolu, který v pozdějších letech půjde s evangeliem k lidnatým kmenům na asijských výšinách nebo někam do zanedbané Afriky. Zástupy v nebi budou děkovati za svou nekonečnou blaženost svému jedinému přijímání.

Ale svět radosti je ještě rozlehlejší než svět lidského zármutku; a svátosti jsou i zde, očišťující, povznášející, rozmnožující tyto nevinné radosti a propůjčující jim nadpřirozenou cenu.

Vždy tvoří svatou radostnost. Šíří jas, kamkoli se hnou, a jejich jas je samo plesání. Jsou zdrojem štěstí zde na zemi. Pokrývají i jednotvárné písčiny života zelení, působí, že poušť kvete a na útesech skalních vyrůstá kvítí, zkrašlují svou vlídností i nejchmurnější samoty. Jaké zpěvy lidské dobroty, k nimž daly podnět svátosti, slyší zpívati v tuto hodinu ucho Boží? Jak milá a sladká je tato radost našemu Otci? Radost, kterou posvětily svátosti, a ještě více ta, která se ze svátostí zrodila!

V.

Kdo dovede o svátostech mluvit tak, jak toho žádá jejich hodnota? Velebná Svátost udává nám míru jejich velikosti; a není to míra nezměrná? Kdyby jen lidé více studovali vědu o svátostech! Zbožnost by tím velmi vzrostla. Zvláštní zášť, s jakou původce bludu pronásleduje svátostný princip naší víry, je nám známkou, jaký důraz bychom měli klásti na svátosti.

VI.

Pro dobu, v níž žijeme, je velice potřebná zbožná úcta k svátostem. Duch času jistě nutně

má vliv i na naši theologii i na náš duchovní život. Pod jeho tísnivým tlakem budeme v pokušení, abychom to, co je nadpřirozené, obětovali přirozenému, co je trpné, aktivnímu, co je vlité, získanému. Theologie bude lákána, aby zapadla do metafysiky. Zbožnost bude pokládána za povolání, kněží za kastu, theologie za soukromou odbornou průpravu. Staré odsouzené věty o duchovním životě se znova vynoří. Lidé se budou s úšklebkem dívatí na dokonalost ve světě. Výchova dostane rozkaz, aby odvrhla to, co se jí označí jako poslední zbytky mnišských pout. Lidé se budou rozčilovati nad odsouzením knih a vůbec nade všemi projevy učitelského úřadu církve. Bude šířena nechuf ke studiu dogmatiky. Veškerá nauka o odsuzování vět bude lidem odporná. Nespokojenost s církví nebo aspoň nedostatek srdečného poměru k ní bude stále vzrůstatí a znova se objeví na jevišti špatnost »uctivého mlčení« jansenistického, svrchovanost církve, světská moc papežova a posvátné pravdy, obsažené v církevním právu, budou vyvolávati rozjitřenost, budou pokládány za paličáctví, které nechce umřít, ačkoli jeho hodina již udeřila. Mystická stránka evangelia bude odmítána s rostoucím odporem, protože bude stále nepochopitelnější. Heroismus bude hodnocen níže než průměrné výkony svědomité zbožnosti. Bude stále více klesati vážnost k výsadám církve. Odpor

k bludu bude slábnouti. Svátosti nebudou platiti v lidské soustavě skoro za nic. Vliv vtělení bude ve světě daleko méně uznáván a hodnocen; moderní směs židovství a pelagiánství ovládne mnohé duše, k veliké škodě pro křesťanskou dokonalost. To je duch, který se bude snažiti přepadávat duše na jejich cestě ke Kalvarii nebo k Táboru. Takový nebyl duch nebo genius svatých. Takový, Bůh chraň, nebude ani duch náš, budeme-li v sobě pěstiti něžnou a rozumnou zbožnost ke svátostem. Opakuji, jako jsem již řekl dříve: sotva znám něco, nač bych kladl v těchto dnech větší důraz, než je horlivá zbožná úcta k svátostem.¹⁾

Církevní dějiny, dlouhý průvod s velebnou Svátostí.

Celé církevní dějiny si můžeme představit jako nesmírný, pestrý průvod, který se rozvíjí se vší proměnlivostí osudů válečných, jako karavanu putujících zápasníků, která si od východu na západ razí zbraněmi cestu. Hned je vidíme, jak táhnou v malých hloučcích s apoštoly po římských silnicích, hned zase táboří u opovrhovaných »proselytů brány« v blízkosti židovských synagóg v římských provinciích. Zde je vidíme

¹⁾ The Precious Blood, 106—123.

jako zástup mučedníků s biskupem v čele v chmurných chodbách katakomb; tam zase vystupuje s odznaky císařské přízně a moci před očima světa v plném lesku. Hned proniká do pouští, aby se dostala až k národům, kteří ještě neslyšeli o blahé zvěsti spásy, hned se zase staví jako hráz proti vlnám severských pohanů. Nyní pojala v sebe celý civilisovaný svět, a její krása ve středověku je toho svědkem. Pak ji vidíme opět v boji s nevěřícím lidem, jak se musí prodírat spoustami špatné literatury, filosofie bez Boha, zkažené civilisace a podvodné diplomacie. Nikdy se neztrácí s očí, stále ji lze poznati, stále trpí, stále je smýšlení královského, stále v rozporu se světem a podobá se tak synům izraelským v Rudém moři, kdy se vody vzduly a stály pevně po jejich pravici i levici.

Průvod s velebnou Svátostí je jako nástin dějin církve. Ten průvod je zjevením ducha, který ji oživoval ve všech pestrých osudech její pouti a jejích bojů. Probouzí v nás city, jaké měla uplynulá staletí a jak je budou mítí pokolení budoucí. Podává nám důkaz o nadpřirozeném smýšlení církve a účinně nám pomáhá, abychom sami v sobě pěstili totéž smýšlení.¹⁾

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 14—15.

Církvi se vede jako se vedlo Kristu.

Jako hlasatelka evangelia nemá již církev pů-
vabu pro zhýčkané oko světa. Pouhá práce
o spásu duší není něčím, oč by se svět vřele za-
jímal. Přípravy na věčnost se zdají dobře mali-
chernůstkou, a když církev varuje před světem,
to jí těžko může získat lásku.

Není známkou jemnosti a není vítané, když
vyšetřují známky nepěkné nemoci a doporučují
prostředky proti ní, žije-li pacient v bludu, že mu
vůbec nic není.

Kasuistika, mravouka a mateřská péče, kterou
ukazuje církev ve zpovědnici a která se nám
jeví tak laskavá, tak přívětivá, tak krásná a tak
Bohem nadšená, roztrpčuje svět a rozčiluje mu
nervy tak, že jí nemůže snést.

Její obřady, které se zdají býti odleskem po-
cty, kterou vzdává nebeský dvůr neposkvrněné-
mu Beránkovi a kterou Bohem nadšené umění
uvedlo v soustavu, jejíž krása duše uchvacuje a
unáší daleko nad zemi, jsou pro toho, jehož oči
jsou zapleteny a srdce zatvrzeno, jen prázdnou
pompou, tretami, bezduchou formalitou nebo dě-
tinskou loutkovou hrou.

Jako její Pán, tak ani církev se nedovede v ni-
čem dobře zachovati. Všecko, co řekne nebo
udělá, se vykládá špatně. Nikoliv knížata a moc-
ní tohoto světa, nýbrž jen chudý kající lotr na-

konec poznává, že církev nedělala nic zlého.

Její vláda bývá nazývána tyranstvím, její obrácení děláním proselytství, její svatost nepřirozeným umrtvováním, její mučednictví tvrdošíjností, její dokonalost přepjatostí, její mírnost chabostí, její přísnost domýšlivou drzostí, její tresty útokem na práva člověka.

Který člověk světského smýšlení cítí v indexu zakázaných knih jen hlas Matky, která něžně a moudře varuje?

V době veřejného působení Páně byla to láska, jež vyčistila bičem chrám a zpřevracela stoly penězoměnců. Byla to láska, jež mluvila v podobenstvích a jež nechtěla učiniti divu tam, kde se nevěřilo. Byla to láska, jež pohanskou ženu nazvala psem, Heroda liškou a Petra satanem. Byla to láska, jež nad boháči vyřkla své »běda« a jež proklela neplodný fíkovník, ač Pán věděl, že tato kletba bude pro všechny doby pohoršením pro nevěreckou filosofii.

Je dokázáno jak dějinami, tak dogmaticky, že služba Bohu je neslučitelná se službou světu. Přátelství se světem je nepřátelství s Bohem (Jak. 4, 4).

Tak tomu bylo i s církví. Ve všech jejích vztazích jsou svět a ona neslučitelné pojmy. Má jen jednu povinnost k světu, a to jej oslabovat, jeho moc lámat a ovládat a přes jeho špatnost jej zachránit.

Co je tedy Bůh ve světě, tím je ve světě i církev. Je podobná, jak před námi v Písmě sv. ráčí vystupovati Ježíš. Činí jako on nároky na všeobecnou vládu; neboť obdržela vládu od něho. Jako on, stále prohlašuje své nároky, a i když se neuznávají, jde stále svou cestou, nepouštějíc se do smlouvání, neustupujíc ani o vlas od toho, co se zdá býti přehnaným požadavkem.

Opravdu, to není chytrácké a tak nebezpečně bystrozraké a lichotící, jak ji líčí.

Jako Ježíš ve svém dětství je slabá, bezmocná a zevnějšek ani v nejmenším neprozrazuje její božskost.

Jako Ježíš v době chlapectví je ostýchavá, tichá, nečinná, oddaná rozjímání.

Jako Ježíš v době své působnosti kazatelské nestará se o potlesk lidí; nevyhledává veliké tohoto světa; jejich nabídky často odmítá, jako kdyby uměla číst v jejich srdcích; volí prostředky, které neslibují úspěchu a jsou málo způsobilé, aby přemluvily jiné, a neukazuje se ve svém nejpříjemnějším světle.

Jako Ježíš při svém utrpení podléhá i ona úderům světa; zdá se, že dospěla vyčerpána ke svému cíli a že leží v posledním tažení. V každém století a každý rok přežije to neb ono utrpení na Kalvarii, kdežto lidé při každé takové zkoušce očekávali s jistotou, že teď konečně je to pro církev smrtelná rána.

Jak tomu bylo s Ježíšem při jeho zjeveních po zmrtvýchvstání a jak tomu bývá vždy s Bohem, tak to bývá i u církve: jak je krásná, pozná se nejlépe, až již přešla.

Tak se ukázal Bůh Jakobovi, tak Mojžíšovi, tak Eliášovi. Tak se zjevil Ježíš Magdaleně ráno a učedníkům v Emauzích večer.

V prvních svých dobách byla církev pro lidi předmětem opovržení, a nyní je svět hrdý na její tehdejší díla a krásu. Ve středověku snášel svět její jeho netrpělivě, dnes i bludaři vzdávají zase čest dějinám středověku. Povoluje se jí všechno, jenom ne přítomnost, a přítomnost se jí nikdy nepřenechává, protože nebývá poznána. Církev sdílí osud Boží a osud Ježíšův ve svátosti jeho lásky.¹⁾

Církev se dovede přizpůsobit i nové době.

Jako je nejsvětější Krev určena pro všechny národy, tak je myšlena i pro všechny věky. Každá doba má svůj zvláštní odlišný ráz. Má své vlastní zvláštní ctnosti a své zvláštní vady. Má svou vlastní vědu, vynálezy, literaturu, politiku a vývoj. Každý věk pokládá sám sebe za zvláštní, a to je; pokládá se za lepší než jiné věky, a to není. Pravděpodobně není ani lepší, ani horší.

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 309—312.

V podstatných věcech jsou všechny doby na rovně stejném stupni. Avšak každý věk má svůj zvláštní ráz a vyžaduje, aby se podle toho s ním jednalo. To je důvodem, pro který se církev zdá jednati tak různě v různých dobách. Je možno říci v jistém smyslu, že církev jde se světem: v témž smyslu, jako když pastýř opouští ovce, které se nezatoulaly, a jde za jednou, která se ztratila. Každá doba je ovčí, která se ztratila Bohu; a církev má povinnost ji hledat a přinést mu ji zpět, pokud je to dovoleno učinit. Nesmíme podceňovati rozdíly dob. Každý věk potřebuje, aby se k němu mluvilo jeho způsobem. Nachází své vlastní těžkosti v náboženství. Má svá zvláštní pokušení a hlouposti. Dílo Boží není nikdy vykonáno v jediném věku. Musí se s ním začínati znova v každém věku. O staré sporné otázky není zájmu. Staré metody se ukazují jako nepoužitelné, protože věci se změnily. To je právě důvodem, proč theologie přichází s novými hledisky, proč řeholní řády zprvu prospívají a později upadají, proč nábožnost má své způsoby a střídání, proč umění a obřady podléhají změnám, proč se mění kázání, proč se také u církve poměr k vládám světa utváří jinak. Ale předrahá Krev vše přizpůsobuje každému věku. Je plna změn, a přece zachovává stejnou linii. Je vždy stará a vždy nová. Jest jedinou spásou. Současně trvá s každou civilizací. Žádná věda ji nemění.

Svět nikdy nebude takový, že by jí přestal potřebovati. Vždy zůstává pro něj nutností.¹⁾

»Střední stav« duší v církvi.

Zbožní lidé, kteří se řídí trojí zásadou — slávy Boží, zájmů Ježíšových a blaha duší — bývají v katolických zemích za dobrých časů velmi početní, a zdá se, že jsou pro církev tím, čím bývají střední vrstvy pro blaho státu — nikoli jeho heroové, nýbrž jeho život, síla, svaly a nezávislost. Vyrůstají v dobách klidu. Mučedníků z nich může být a bude dost a dost, když přijdou bouře. Ale světcí, toto duchovní dílo vnitřního života, náležejí k jinému řádu věcí. Je tedy jasné, že v nerušených dobách bude naším hlavním úkolem rozmnožiti tuto střední třídu věřících; jinak budeme takovými suchými a nudnými křesťany, že nikdy neobrátime těch, kdo jsou mimo stádce, a co je ještě důležitější, nebudeme míti nikoho, kdo by měl lásku k naší četné chudině a věnoval se jí obětavě, velkodušně a vytrvale. Stejně je jasné, že politikou ďáblovou je zmenšiti počet této třídy; a to činí zvláště dvojím způsobem, předně dáváje zbožnosti špatné jméno, ponoukaje lidi, aby ji nazývali romantickou, blouznivou, hezounkou, dobrou pro děti,

¹⁾ The Precious Blood, 18—19.

horlivostí konvertitů, snílkařstvím, podivínstvím, něčím, co se nehodí do života, a pod.; dále sváděje lidi, aby směřovali příliš vysoko, aby se pokoušeli o příliš mnoho, aby vyhledávali mystické knihy, aby se sháněli po zázracích a divích, rychle dělali sliby, pokoušeli Boha, zatěžující se mnohými a mnohými modlitbami; když pak se jejich vosková křídla rozpustila v únavě a znechucení, klesají k pouhému zachování přikázání a nezřídka ještě hlouběji.¹⁾

Podzemní svět svatých duší v církvi.

Je v církvi celý malý svět takových duší, jako byli Simeon a Anna. Ale leží hluboko dole, a jeho obyvatelé se zřídka dostanou na světlo; i svatořečení ví o nich jen málokdy. Je to podzemní svět, démantový důl církve, z jehož sluji bývá vyzvednut čas od času nějaký kámen podivuhodného lesku, aby živil naši víru, aby nám zjevil hojné, i když skryté působení milosti, aby nás sílil, když zloba světa a naše vlastní špatnost nás skličují. Jediné světlo modlitby ozařuje nám toto neustávající nebe na zemi, tento drahocenný kraj neznámých duší, které stále slouží Bohu, jako by byly jedním z kůrů andělských. Neustále upírejte své oko na tento odstrčený

¹⁾ All for Jesus, 301.

svět skrytých svatých duší, na tuto tichou, netušenou pevnost Boží slávy na zemi, kde jest uloženo tolik jeho pokladů!')

Ubozí, kdož jsou mimo církev.

I.

Jsou mnozí, kdo se jmenují podle jména Kristova křesťany, ale jsou mimo Kristovu církev. Jejich osud je po každé stránce žalostný. Býti tak blízko Ježíši, a přece nepatřiti k jeho požehnanému stádcí; mít na dosah ruky jeho nevyzpytatelné bohatství, a přece býti bez nich; mít takové štěstí jeho sousedství, a přece býti bez naděje na vykoupení — to je opravdu k pláči. Jejich »Věřím« jsou slova; není to život. Neznají správně výkupné milosti Ježíšovy. Nerozumějí tajemným touhám jeho nejsvětějšího Srdce. Nemají vážnosti k jeho skrytým svátostem. Boha znají toliko vadně a částečně. Jejich znalost není ani světlem ani láskou. Všecko, co se týká Ježíše, nejnepatrnější věc, náležející k církvi, nejmilejší stopa jeho požehnání, pouhý stín jeho podobnosti, má takovou vynikající důležitost, že by bylo chatrnou cenou, kdybychom třeba i celý

1) Bethlehem, 211—213.

svět dali za nejmenší z těch věcí. Dar býti v pravé církvi je největším ze všech darů Božích, které mohou býti mimo nebe dány. Nemůžeme jej dostatečně oceniti. Je to perla, kterou nelze zaplatiti. Proto nelze ani vypověděti slovy, jakým neštěstím je býti mimo církev. Pochybuji, že by dovedl člověk v myšlenkách plně vystihnouti toto neštěstí. Co tedy, kdybychom byli tak daleko ztratili Ježíše, že bychom byli mimo církev? Nesnesitelná myšlenka! Není však bez sladkosti, protože při ní více pocítujeme, jak nezbytným je nám Ježíš a jak velké je milosrdenství, z něhož se můžeme těšiti.¹⁾

II.

Kdybychom přesto, že byla předrahá Krev prolita, neměli ani kněžství, ani svátostí, ani jurisdikce, ani svátostin, ani mystického života viditelné jednoty církve — pak život, zdá se, by byl skoro nesnesitelný. Takové je postavení těch, kdo jsou mimo církev; a jistě, když stárneme, když si sbíráme stále více zkušeností, když se naše poznání sebe sama prohlubuje, když pořád lépe poznáváme lidstvo, pak stále více slábne naše naděje, pokud se týká spásy těch, kdo jsou mimo církev římskou. Můžeme si

¹⁾ The Precious Blood, 43.

sebevíce představovati, že milosrdenství Boží není vázáno na žádnou úmluvu, že duše církve je neviditelná, že platí nauka o nezaviněné nevědomosti, že není těžké vzbuditi lítost, že mravní dobrota lidí je viditelná; ale všechny myšlenky se nám jeví jen jako slabounká stébla, pomyslíme-li, že by se naše spása měla opíratí jen o ně. Stébla se opotřebují nebo se zlomí! Tyto myšlenky jsou vyváženy jinými úvahami. Musíme obraz doplniti ještě jinými rysy. Ony myšlenky jsou v nejlepším případě theorie, theorie nemožnou, ledaže jsou útěchou pro ty, kdo cítí v sobě potřebu se uchlácholit kvůli těm, kdo jsou jim drazí, theorie často velmi osudné, protože zdržují naši lásku a ruší onu neklidnou touhu po obrácení, které je jedno, je-li vhod nebo není-li vhod, a maří onu výbojnou úzkost modlitby, na které Bůh činí snad závislou spásu našich známých. Běda, čím lépe se seznamujeme s působením milosti, čím dále vnikáme do duchovního života, čím více rozjímáme o Bohu a vychutnáváme v kontemplaci sladkost jeho svatosti, tím větší se nám jeví milost uvnitř církve, tím hustší a beznadějnější se stává tma, zahalující ty, kdo jsou mimo církev.¹⁾

1) The Precious Blood, 70—71.

Poznámka o tom, jak se chovatí k jinověrcům.

Ve styku s nevěřícími a bludaři se řídíme často nesprávnými zásadami, které jsou nyní v oblibě. Máme na zřeteli spíše tyto bloudící lidi nežli Boha, spíše zájem jejich než zájem Boží; nebo bylo by správněji říci, že ve skutečnosti děláme, co jen můžeme, abychom zradili jejich zájmy, protože nedbáme především zájmů Božích. Ti, kdo chápou, co to znamená býti tvorem a co znamená mítí Stvořitele, nikdy nebudou bráti na lehkou váhu jakoukoliv poruchu nebo přerušeni ve vztazích mezi Stvořitelem a tvorem. Každý kousíček Boží pravdy má větší cenu než celý ostatní svět a každý správný výkon duchovní pravomoci má vznešenější a trvalejší význam, než budou mítí všecky fysikální vědy, i když jejich objevy dosáhnou nejzazších hranic v říši hmoty. Špatně chápaná láska připravila církev o více konvertitů než kterákoli jiná příčina. Usmrtila horlivost misionářskou, utvrdila nevěřícího v jeho temnotě a nepravdě, nechala zakrnutí nebo odsunula do budoucna v konvertitovi onen živý smysl pro hodnotu daru víry, na němž asi výlučně závisí jeho duchovní pokrok.

Staří církevní otcové, zdá se, posuzovali různé dvě skupiny lidí, kteří tehdy byli mimo stádce Kristovo, pohany a bludaře. Dívali se na pohany skutečně s hrůzou, přece však spíše se soucitem,

než s odporem. Viděli v nich svůj budoucí výboj, surovinu, ze které budou moci kázáním evangelia budovati říši pro svého Pána. Pohané byli pro ně něčím, čeho se lekali; příčinu jejich bloudění však viděli spíše v nevědomosti než ve zvrácenosti, patřili na ně s dobrotou a s touhou. Proto jim nebylo zatěžko usuzovati nesprávnost pohanství, ale současně něžně lnouti k osobám. Ale na bludaře se dívali docela jinak. Bylo méně snadné odlišovati bludy a osobu. Bludaři poznali pravdu a zkazili ji a vystupovali proti církvi nepřátelsky přímo, rozkolnický a osobně. Směšovali nauku ďáblu s čistým evangeliem. Provinili se osobní zradou na Ježíši. Jako Jidáš byl ohavnější než Pilát, tak se jim bludaři protivili více než pohané. Proto při vší své dobrotě, trpělivosti a laskavosti dívali se křesťané starších dob na blud s přísností, jakou nejevili vůči pohanům. Sv. Jan nechtěl vstoupiti do domu, kde byl Cerinthus; nic podobného není o něm zaznamenáno v jeho styku s těmi, kdo uctívají Dianu Efeských. Snadno postřehneme rozdíl mezi oběma případy a porozumíme velké lásce apoštola lásky. Plná pravda, i když je hlášána drsně a nevrle, pohne spíše k obrácení než polopravda hlášaná s lichocením nebo blud, s nímž se shovívavě mazlíme z nemoudré lásky.

Doufám, že se nebude zdáti paradoxním, když řeknu, že ve velkých masách příslušníků angli-

kánské víry musíme viděti spíše pohany než bludaře a že tedy mají právo na mírnější posuzování, takové, jaké zaujímalí staří otcové církevní k pohanům. Potud jsou na tom lépe než pohané, že věří, aspoň implicate, ve mnohé základní pravdy křesťanské víry. Nynější pokolení — mluvíme o nich vcelku — nerozhodovala se svou vlastní volbou raději pro blud než pro pravdu, nepřiklonila se tvrdošíjně, zvráceně, ze své vlastní vůle k sektářským zásadám. Není u nich osobního nepřátelství k církvi.

Jejich náboženské bludy jsou tradice, zděděné od předků. Nic jiného v náboženství neznají. Nic neví o katolické církvi. Církev podle jejich srdce se velmi, velmi podobá katolické církvi, ačkoliv tato jejich představa zůstává za skutečností. Učili je však, že katolická církev je nepřítelem Boha a Ježíše Krista a lidských duší. Že existuje něco jako je vnitřní život v katolické církvi, to je jim zrovna tak neznámou zemí, jako je jim neznámo, co dělají andělé nebo v čem záleží blaženost třetího nebe. Dívají se na nás, jako se dívali staří pohané, kteří věřili, že se křesťané scházejí každé ráno, aby zabíjeli nemluvnata a pojídali jejich maso; takové je jejich upřímné přesvědčení. Dále: důsledkem jejich zbloudilé víry je úplně nesprávný pojem Boha. Nepravím, že by o Bohu nic nevěděli, mluvím o nesprávném pojmu Boha. Mají slovo Bůh, mají představu a

pojmem Boha, ale tento Bůh se od Boha našeho liší tak, jako se Otec Pána našeho Ježíše Krista u starých křesťanů lišil od Jupitera Tonans ubohých pohanů nebo od »Prvé příčiny« pyšného filosofa.

Proto, i když nemůžeme v pravdě dělati ústupky nebo ji utajovati, dívejme se s nejlaskavějším soucitem na své krajany jako na svůj budoucí výboj, jako na surovinu pro budoucí horlivé šiky křesťanské, jako na ubohé poutníky v temnotách, kteří potřebují spíše, abychom je poučili, než abychom se s nimi přeli, a kteří především touží, aby se jim dostalo odpuštění hříchů, kdyby jen znali k tomu cestu. Avšak jediné slovo, jediný pohled, který naznačuje, že v tom, jsem-li v církvi nebo jsem-li mimo ni, je menší rozdíl než mezi světlem a tmou, mezi Kristem a Belialem, oloupí Boha o více duší, než jich může nějaký kněz získati za celý svůj život svým kázáním nebo svatým životem. Je staré přísloví, že nejhorší zkázou je, když se zkaží nejlepší věc. Když tedy láska jest i na zemi i na nebi, pro čas i pro věčnost, nejvznešenějším z darů, jak smutná je jistě spoušť, jak dalekosáhlá zkáza, jak nevyhléditelná rána, způsobená touto špatně chápánou láskou, která hoví vlastní bezcenné dobromyslnosti na účet Boží pravdy a na účet duší sousedů!¹⁾

¹⁾ The Creator and the Creature, 98.

Záhada a pohoršení pro svět: stanovisko k bludu a svatokrádeži.

Nenávist bludu je v takovém rozporu s duchem světa, že i v dobře věřících srdcích kdejaký zbytek pozemského smýšlení se staví rozhořčeně proti ní, roztrpčuje nejušlechtilejší charaktery a olupuje mnohý výborný skutek o milost. Život mnohého konvertity, v jehož duši by byl Bůh vykonal veliké věci, je až po hrob duchovním nezdarem, protože nechtěl nenávidět bludu. Srdce, které pocituje třeba jen nejnepatrnější podezření proti této nenávisti bludu, není ještě obrácené; Bůh nad ním ještě zdaleka nevládne s plnou svrchovaností; cesty k vyšší svatosti jsou pro ně naprosto zataraseny. Podle soudu tohoto světa a světáckých křesťanů je tato nenávist bludu přemrštěná, krutá, neumírněná, nediskretní, nemoudrá, výstřední, fanatická, nesnášenlivá, úzkoprsá, hloupá, nemravná.

Co můžeme říci k její obraně? Nic, co by oni dovedli chápati. Chápeme-li Boha a on nás, pak není zrovna těžké jít životem podezříván, nepochopen, bez populárnosti. Laskaví, ale krátkozrací dobříci, kteří chtějí laskavost zachováti stůj co stůj, postaví se na stanovisko světa a odsoudí nás; neboť setkáváme se na světě s laskavě se tvářící zarytostí bojácné dobroty, která má k Bohu daleko; její láska směřuje spíše k těm,

kdo jsou méně pro Boha, kdežto její bázlivost má dost kuráže k příkrým úsudkům. Jsou konverse, při nichž tři čtvrtiny srdce zůstávají mimo církev a vrací se jen čtvrtina; ale blud může nenáviděti jenom srdce nerozdělené. Je to těžké; ale nelze jinak. Sotva bude mítí úspěch člověk, který v potu tváře dokazuje světu, nepříteli Božímu, že důsledná katolická nenávist bludu je správná. Zrovna tak bychom mohli nutiti slepce, aby řekl svůj soud v otázce barvy. Boží láska nás uvádí do odlišného okruhu života, pohnutí a zásad, do okruhu, který není toliko jiný než v jakém žije svět, nýbrž je mu přímo nepřátelský. Se světského hlediska snáze pochopí takoví lidé krátery na měsíci než nás křesťany a naše nadpřirozené instinkty.

Od nenávisti bludu přicházíme k jinému z těch instinktů, k hrůze ze svatokrádeže. Trýzeň, způsobená rouhavými slovy, zdá se světu jen přemrštěnou citlivostí. Kajícíný duch smíru, jenž prostupuje celou církev, je podle něho buď pověra nebo neskutečnost. Strašná muka, která působí křesťanské duši zneuctění nejsvětější Svátosti, strhují svět k hněvu nebo k posměchu.

Lidé to pokládají buď za zcela nesmyslné nebo aspoň za nevěcně přehnané, a když jinak mají důkazy, že nejsme výstřední, snadno si vykládají náš zármutek jako holou přetvářku. Pouhá skutečnost, že oni nevěří, jako věříme my, má za

následek, že nás nedovedou pochopiti. Když nevěří ani ve skutečnou existenci našich svatých věcí, jak by dovedli posouditi muka duše, již tyto svaté věci jsou dražší než ona sama sobě?')

1) The Foot of the Cross, 300—301.

PŘEKÁŽKY

Když naše poznání Boha je hubené.

I.

Čím zajímavější a rozmanitější je naše náboženské poznání, tím snazším se nám zdá vypuditi z našich duší bídné světské smýšlení a oddati se upřímně zájmům Ježíšovým.¹⁾

II.

Je pozoruhodné, jak málo osob rozjímá o vlastnostech Božích. Je smutná pravda, že ve všech vrstvách lidí se tak málo přemýšlí o dokonalostech Božích. Lidé jsou často užaslí, když se jim řekne něco o Bohu, jako by byli užaslí nad nějakým náhlým netušeným zjevením Pána Ježíše nebo Panny Marie nebo nějakým obdivuhodným objevem moderní vědy, jímž by se polovice našeho dřívějšího vědění stala zastaralou

¹⁾ All for Jesus, 158.

a nepotřebnou a jenž by pro okamžik vnesl zmatek do všeho dosavadního poznání. To je jistě důvodem, proč je Bůh tak málo milován a proč my všichni mu sloužíme tak suše a tak mrzoutsky a zvláště proč je všeobecná stížnost, že ze všech úkonů zbožnosti nejobtížnější a nejne příjemnější je cvičba v přítomnosti Boží. Nuže, všichni máme ustavičně příležitosti, abychom se nějakým slovíčkem ujali zájmů Božích, abychom jiným dali poznati jeho moudrost nebo uznati jeho dobrotu, abychom se postavili na jeho stranu a upozornili na rozdíl mezi tím, co by chtěl Bůh, a tím, jak si vcelku vzato počínají lidé. Vidáme, jak zbožní a hodní lidé jsou na bludné cestě; bývají nám trapné nedůslednosti těch, jejichž horlivé sebezapírání pozorujeme s obdivem. a to je proto, že lidé Boha neznají.¹⁾

III.

To rozhoduje i o spáse duší. Jaká byla zkušenost konvertitů, kteří se vrátili do katolické církve? Nerozhodovalo tu tolik poznání Panny Marie a láska k ní, jak se domnívají jejich dřívější souvěrci. Ani to není tak účinnost svátostí, jež poznali v novém náboženství; ačkoli to, čemu se přiučili o těchto věcech a zvláště v nauce

¹⁾ All for Jesus, 288—289.

o milosti, jest opravdu nanejvýš podivuhodné. Ale největší a nejvýznamnější změna, která se v nich stala od chvíle, co se stali katolíky, byla v poznání Boha. Pojem Boha v nich od toho okamžiku rostl a rozmáhal se stále, až zastínil veškerou mysl. Hlavní ovoce vroucí a nadšené úcty k Panně Marii bylo, že víc a více poznávali Boha a velebili jej ve svých srdcích. Když se ohlížejí zpět na staré dny bludu, nezdá se jim, jako by jejich nevědomost byla pozůstávala v podceňování Panny Marie nebo nejsvětější Svátosti, pokání nebo očištění, nýbrž v tom, že měli nízkou představu Boha, takže při pohledu zpět člověk bezděčně vykřikne: »Copak já jsem nevěřil v Boha?«, a tento výkřik sotva přehání.

První věc, kterou objeví — a je to pro ně skutečně objev — je poznání, jak solidní věc je náboženství. Teď, když poznali Boha, jeví se jim v docela jiném světle život, zkoušky, bolest, osudy a utrpení. Poznání Boha se pro ně stalo zřídlem osvěžení. Přineslo jim však nejenom sladkost, nýbrž i sílu; sílu v jednání a sílu v utrpení.¹⁾

IV.

Ano, lidé málo chápou, jak velikým a dobrým skutkem je, když třeba jen sebed méně zvýší

¹⁾ All for Jesus, 290—291.

u bližního poznání Nejvyššího. Nepřekazili jeden hřích, nýbrž sta. Nezprostředkovali milost jednu, nýbrž tisíce. Nenaučili jedné pobožnosti, nýbrž všem pobožnostem v této jediné, která se v nás rodí, když poznáváme novou další věc o Bohu. Poznání Boha znamená vybudování poznání království Kristova v duši. O kolik lidí více by se obrátilo, kdyby četli a rozjímali více o Bohu!

Kolik lidí by dělalo pokroky v duchovním životě, a zatím stojí na jednom místě, protože se jim nekáže o dokonalostech Božích nebo o nich nechtou! O kolik více katolíků by sloužilo Bohu z čisté lásky, kdyby studovali o Bohu a jeho vlastnostech! Myslívám si, že pouhé pročtení traktátu »O Bohu«, i při suchopárnosti odborných výrazů, pro obrácení duší by udělalo více než půl tuctu nejhoroucnějších duchovních knih, jaké kdy byly napsány.

O duších, které takto rostly v poznání Boha, platí slovo proroka Isaiáše: »Veselit se bude neschůdná pustina, plesat a kvést bude poušť jako lilie. Rcete malomyslným: Vzmужte a nebojte se! Bůh sám přijde a spasí vás. Tehdy se otevřou oči slepých, i uši hluchých se odemknou. Tehdy poskočí chromý jako jelen a rozvázán bude jazyk němých.« (Isaiáš 35.)¹⁾

¹⁾ All for Jesus, 291—292.

**Nebudeš-li dosti znáti náboženství,
sotva nezradíš Boha.**

Jsou-li pevné zásady tak důležité a je-li naše víra »vítězstvím, které přemáhá svět«, velmi na tom záleží, abychom dobře znali a studovali své náboženství. Za nynějších dnů mají lidé hojnost příležitostí, aby se poučili o sporných otázkách církve a světa. Denně se tyto sporné otázky vynořují v politice, v dobročinnosti, ve statistice zločinnosti, v naukách o pokroku, ve vynálezech vědy, v hádkách filosofických škol a v nových formách starých sporů mezi církví a jinověreckými sektami kolem ní.

Ve všech takových otázkách bývá svět mocným příznivcem směrů, které jsou proti církvi, a je tak svůdné býti umírněným, tak příjemné povolovat, tak tvrdé dokazovat, tak únavné disputovat, tak nepřírozené přiznávat svou vlastní nevědomost, že vzdělaný moderní katolík, který nestuduje učení svého náboženství tak pečlivě jako otázky svého povolání, sotva se vyhne tomu, aby někdy nezradil Boha a aby se neoctl — ani si toho snad nebude vědom — na nesprávné straně. Nejmenší obeznámení s theologií prohlubuje naše přesvědčení o naší vlastní nevědomosti a vydechuje takovou vůni Boží, že duchovní skromnost se zdá býti jejím zvláštním darem. A tato naše skromnost roste

stále více, čím blíže pronikají naše studia k těm nebeským propastem, do nichž naše poznání nestoupí, dokud se neproměnilo v lásku. Člověk, který ukončil své vzdělání za nynějších dnů a neosvojil si hlubokou úctu k svému náboženství, opírající se o rozumové základy, s největší pravděpodobností se stane kořistí nevěreckého a bezbožného světa a — třebaš bezděčně — zradí svého Pána, a pak se bude zlobit a odvrátí se s pyšnou nelibostí od toho, jež takto zradil.¹⁾

Náboženský život doby, která si dobře neuvědomuje poměr: Stvořitel -- tvor.

Je charakteristickou známkou naší doby, aspoň u nás, že lidé mají příkré, nelaskavé, nevraživé, podezřívavé a nedůvěřivé myšlenky o Bohu. Ne že by v něho nevěřili, jak tomu bývalo v dobách minulých, nebo že by o něm neuctivě spekulovali jako kdysi. Nevěry a neuctivé bezbožnosti je sice, bohužel, dost; ale není již, přirovnáme-li ji k jiným dobám, charakteristickým hříchem nynější doby u nás. Místo ní shledáváme, že se hojně připouští existence Boží a také uznává jeho velebnost; s tím však ruku v ruce jde nechuf uznati jeho svrchovanost. Tato nechuf se nerada zřetelně projeví slovem. Je zde však

¹⁾ The Creator and the Creature, 379—380.

jakási touha zbaviti jej jeho velebnosti, omeziti jeho práva, stlačiti jeho přednosti, snížití jej tak, abychom jej dostali trochu blíže k sobě, naléhati na něj, aby se podřídil našim pojmům zákona mravnosti a aby se vpravil do takových zásad spravedlnosti a slušnosti, které mají vázati spíše tvory než Stvořitele. Je zde úsilí udělati z náboženství jakousi smlouvu mezi stranami, velmi sice nerovnými, ale ne nerovnými nekonečně, promlouvati proti všemu, cokoli je v Boží prozřetelnosti jinak a nad naše obvyklé povinnosti mezi námi navzájem, vzpírati se proti všemu, co by se v jeho poměru k nám jevilo jako výlučnost, nejvyšší vůle a jako svrchovanost, která nikomu nepotřebuje skládati účtů. Tak se jeví chování doby k Bohu.¹⁾

Svatost nás léká. Nespolutpůsobíme s milostí.

Naše možnosti dospěti k svatosti jsou větší, než je nám milo připustiti. Pokládáme je za menší než skutečně jsou, protože naší samolásce je trapné dívati se na propast, která existuje mezi tím, čeho opravdu dosahujeme, a tím, čeho bychom dosíci mohli. Z téhož důvodu podceňujeme míru milosti, již se nám dostává, jen abychom nemusili viděti rozdíl mezi výší, která je

¹⁾ The Creator and the Creature, Preface VII.

pro nás dosažitelná, budeme-li spolupůsobiti s milostí nám propůjčenou, a skutečnou nízkou úrovní našeho duchovního života. Přesné spolupůsobení s milostí ve věcech, na které stačíme, vedlo by nás téměř nepozorovaně k takovým výšinám svatosti, že naši přirozenosti se skoro zmocňuje zavrať, když je vidí v plné jejich srázné výši, a nikoliv jako ponenáhly vzestup po stupních. Kdyby člověk v souhrnném vidění uzřel všechny tělesné bolesti a duševní utrpení, která se postupně po sobě nahromadí v celém jeho životě, snad by propadl zoufalství, nebo aspoň by se rozložil v jeho duši stín, který by zatemňoval vše, co je kolem něho jasného. Podobně se lekají lidé cesty k dokonalosti, když si představí všechno umrtvování, které bude nutno prodělati, než se dojde k ustanoveným výškám. Tak nás zstrašuje myšlenka, že Pán Ježíš a Panna Maria jsou naším vzorem.

V případě našeho Pána se skrýváme za jeho božství a neodůvodněně zužujeme obor jeho lidské působnosti. U Panny Marie velebíme její mimořádnou velikost a myslíme, že jejím ctnostem prokazujeme čest, když je vyvyšujeme tak, že nám není možno je následovati. I u svatých naše zbabělost ráda zveličuje to, co je podivuhodné, na účet toho, co bychom měli následovati. Ach, kdybychom dovolili každodenní milosti, aby nás vedla, kam nás chce vésti svým

drobným krůčkem, svým milým povzbuzováním a svými nepatrnými oběťmi, jak bychom se za maličko let octli tak neuvěřitelně blizoučko světu světců! Největší milostí Panny Marie bylo, že spolupůsobila s milostí. Že její svatost byla úměrná její jedinečné důstojnosti, bylo důsledkem jejího spolupůsobení s milostí. Budeme-li se my tak věrně řídití svými malými milostmi, jako ona se řídila svými velkými, dostaneme se konečně blízko ní, protože budeme následovati jejího příkladu v tomto ohledu.¹⁾

Prcháme před Bohem.

Je cosi strašného v útěku tvorů před Stvořitelem, jak to vidáme každý den. Když nám víra otevřela oči, jaký obraz skýtá svět!

Všude Bůh se svou všudypřítomnou láskou sleduje své tvory, své provinilé tvory; nikoli však, aby je trestal, nýbrž aby je zachránil. Není na světě úkrytu, není tak zapadlých brlohů chudoby, není tak odlehlého místa, kam se rád uchyluje hřích, není vůbec místa tak pravděnepodobného a tak nedůstojného pro nesmírnou velebnost Boží, kam by nepronikal za svými tvory a jim takřka nevnucoval své dary. Rychlejší než blesk, silnější než oceán, universálnější než

¹⁾ Bethlehem, 174—175.

vzduch jest jeho vzácný mnohostranný soucit, jež vylévá na svět, který stvořil. Všude lidé prchají před tímto velkodušným, milosrdným, něžným stiháním. Zdá se, jako by velikým předmětem jejich života bylo vyhýbati se Bohu; jako by čas byl jen lhůtou, kdy Bůh ještě nemá práva mluvit do života, pro neodvratnou Boží přítomnost že je stanovena teprve věčnost; jako by země byla výslovně přiznána tvorům, aby byli svému Stvořiteli s očí. Již malé děti utíkají před ním vši mocí a silou, jako by tomu rozuměly právě tak dobře jako odrostlí lidé a jako by se byly pro to rozhodly stejně určitě. Bůh mluví, prosí, zapřísahá, volá hlasitě; prchají pořád. Zdvojnásobí své dary a přízeň, aby je získal přemírou své otecké shovívavosti; oni prchají. Vrhá na ně stíny a temnotu, aby vystřízlivěli a zmoudřeli; prchají stále. Chce je mítí. Velké milosti letí k jejich duši jako prudké kameny mrštěné prakem, a oni padají. Vzchopí se však v okamžiku a utíkají dále. Nebo když je zvedne, protože jsou příliš zasaženi pro tuto chvíli, nechají jej pouze, aby setřel krev a hlínu s rány a políbil je sladce na čelo, a jsou zase pryč. Bůh však nechce býti zklamán. Chce se skrýti ve vodě svátosti a s láskou se státi pánem dítek, ještě než začnou užívatí rozumu. Je to dobře; musí však na ně seslati smrt, mají-li mu zůstatí; jinak mu utekou dříve ještě, než začnou chodit.

Co je tato malba, přirovnáme-li ji k vidění, které bývalo stále před zrakiem nejbližoslave-nější Panny?¹)

Desertéri Kalvarie.

Spasitel trpěl na Kalvarii na kříži, až do-trpěl.

Ani my nesmíme opustit svého kříže. Nesmíme sejít s Kalvarie, dokud jsme nebyli ukřižováni, a pak nebude možno od sebe odloučit kříž a nás.

Ale Kalvarie je velké místo pro netrpělivost. Mnozí mají odvahu stoupati na horu, nesouce svůj kříž se značnou mužností. Když však vystoupili, položí kříž na zem a jdou dolů zpět do města, aby zbytek dne ztrávili ve slavnosti s ostatními. Někteří se dají svléci ze šatu, ale pak se vzdálí; nesnesou, aby byli přibiti na kříž. Někteří jsou přibiti, ale pak se odškubnou, ještě než je kříž vztyčen. Někteří prodělali bolesti při vztyčení kříže, ale pak sestoupí s kříže, než ještě uplynuly tři hodiny; někteří v první hodině, někteří v druhé, někteří, běda, až když třetí již již končí. Opravdu, svět je pln desertérů Kalvarie... Milost nekřižuje nikoho proti jeho vůli. Přenechává tento úkol světu, a svět jej provádí úskočně a tyransky. Zdá se, že lidé věří, že

¹) The Foot of the Cross, 135—136.

vdechovat čerstvý vzduch na temeni Kalvarie tak půl minuty působí na ně jako kouzlo. Ukřižování prý vyvolává — jako když se člověk střemhlav vrhne do studeného moře — tím zdravější teplo a tím zřejmější reakci, čím je kratší. Bohužel však tomu tak není. Utrpení je jako pomalý dělník a ukřižování je dlouhá práce. Strom zapustí rychleji kořeny do nové půdy, než kříž do nového srdce. A to vše není nic příjemného pro prudké, vznětlivé povahy. Ty by chtěly, aby posvěcení bylo jako operace, ostrá, ale brzo ukončená. Nedovedou čekat, přichází-li jako postupné léčení. Ale kdo se pokusil přemáhati své sklony třeba v nepatrných věcech, až skoro zoufale se divil, že není možno je vymýtit. Co je velikých lidí, kteří již dlouho a dlouho pracovali na cestě svatosti, než se vymanili ze své zraněné citlivosti a osobnůstkářství! A pak, probůh, zůstat celé naše tři hodiny na vrcholu Kalvarie! Může býti smutnější pohled na zemi než ten, který nám praví, jak často a jak lehko ztrácejí velké výšiny v nebi ony zpola ukřižované duše, s nimiž se setkáváme ve všech vrstvách, duše, které kdesi zabloudily a nemohou nalézt cesty zpět, truchlivé památníky lidské netrpělivosti a nedůvěry v milost.¹⁾

¹⁾ The Foot of the Cross, 283—284.

Olověné závaží naší pozemskosti. Ježíš záchranou.

I.

Je velmi nesnadné, abychom ve věcech, týkajících se věčnosti, cítili tak, jak máme. Jsme obklopeni obzory a hlasy tohoto krátkého časného života. Soudíme o věcech, když ne podle zdání, tedy aspoň podle jejich pozemské hodnoty. Nemůžeme se vymaniti z dojmů, které na nás dělá země. Jsme nuceni měřiti věci měřítkem, o kterém víme, že je nesprávné, ale na které jsme zvyklí, že bychom ani nedovedli hodnotiti podle měřítek jiných. Věčnost je nám prostě slovem; je to na výsost tvrdé učiniti z ní více než slovo. Tak když chceme přesvědčiti sebe nebo jiné o nesmírné důležitosti věčných záležitostí a o krajní malichernosti všech věcí pozemských, pokud nejsou prostě na to, aby sloužily zájmům věčným, býváme na rozpacích. Mluvíme-li o nich obyčejnými slovy, probouzejí tyto výrazy bludné pojmy. Pouštíme-li se vysoko do slavnostní nabubřelosti a mluvíme-li v superlativech, máme pocit neskutečnosti my a ještě více naši posluchači; a zdá se, že přeháníme, i když to, co pravíme, je daleko pod úrovní skutečnosti. Jediný čas nás uschopňuje, abychom až po jistý stupeň chápali důležitost věčných zájmů. Snad

nápadný výraz probudí naši pozornost. Mají-li však věci, týkající se věčnosti, něco prakticky znamenati, musejí v nás vrůst častou modlitbou a dlouhým důvěrným stykem s nimi. Ani tehdy ještě zdaleka na to nestačíme. I tehdy ještě se v nás tvoří nesprávné názory, a protože si na ně zvykáme, stáváme se neschopnými získati si názory správné. Bývá nám skoro nemožným pochopiti podle pravdy skutečnost, že celoživotní choroba nebo kypící zdraví, rozsáhlé bohatství nebo trpká chudoba, neustálý úspěch nebo nepřetržitý nezdar jsou věci úplně bezvýznamné a naprosto lhostejné, až na to, pokud se dotýkají spásy našich duší. Tato nemožnost bije do očí, zvláště když vidáme lidi, kteří mluví a věří správně, v praxi však jednají zcela proti duchu své víry a svých slov.

II.

Nejsebranější světec a nejhlubší theologický myslitel, ať si dělají cokoli, žijí celé dny ve světě, nejsouce s to, aby pochopili, jak velice a za co všechno jsou díkem zavázáni Bohu, přijímajíce vše od něho, žijíce z něho, používajíce ho a jsouce v něho pohroužení; ani nechápou, jak je pro nás nepostradatelný. Tak je tomu i s Ježíšem v duchovním životě. Je div, že kdy přišel mezi nás. Ale je pro nás prostě nepostradatelný. Bez

něho bychom v žádném ohledu nemohli existovati. Potřebujeme jej při každém kroku a v každém okamžiku. Cítiti, jak je nám Ježíš nutný, jest moudrostí života a radostí života. Opravdový křesťan cítí, že by nemohl býti ani hodinu živ bez Ježíše, stejně jako by nemohl ani hodinu býti bez vzduchu nebo pod vodou. V tom smyslu je v myšlence na naprostou závislost na Ježíši cosi rozkošného. Je naším jediným odpočinkem a naší jedinou svobodou na světě. Je jenom nevolnictvím naší nedokonalosti, že nemůžeme přímo a skutečně mysliti na Ježíše celý den a celou noc. Je však úžasné, jak se k tomu dovedeme přiblížiti. Nakonec se opravdu i náš spánek stává poddaným myšlenky na Ježíše a bývá jí prosycen. Je jednou z radostí stoupajícího stáří, nejenže se tak více blížíme k prvnímu popatření na něho, nýbrž že více a více cítíme svou závislost na něm. Naš rozum jej více poznal. Naše zkušenost se s ním stýkala déle a při rozmanitých příležitostech. Naše láska k němu se stala horoucnější, a je naděje, že při nevelikém úsilí v nepříliš daleké době ovládne svrchovaně naši duši. Láska k Ježíšovi nikdy nemůže býti láskou nerostoucí. Musí růst, nemá-li vymřít. Ve svém fysickém životě, když nám přibývá let, stáváme se citlivějšími k chladu a průvanu, ke změnám místa a počasí. Podobně když věkem zrajeme v duchovním životě, stáváme se citlivějšími k při-

tomnosti Ježíše; více cítíme, jak je nám nutný a jak je nám nepostradatelná jeho sladkost. Stále rostoucí citelná láska k předraženému našemu Pánu je nejbezpečnější známkou našeho vzrůstu svatosti a nejvíce utěšujícím proroctvím naší vytrvalosti až do konce.

III.

Co by byl svět bez Ježíše? Představme si živě hrůzy a opuštěnost při posledním soudu. Avšak ani tehdy nebudou bída a zmatek tak strašné, jako kdyby byla země bez Ježíše. Země bez naděje a štěstí, bez lásky a pokoje, minulost — bříme, přítomnost — kříž, budoucnost — mlhami obestřený strach; to by byla země, kdyby zde nebylo Ježíše. Nedovedeme si ani představití její skutečné hrůzy.

Jeho pět ran stále se přimlouvá na pravici Otcově. Zdržují Boží rozhořčení. Činí zadost Boží spravedlnosti. Dojímají Boží soustrast. I časné požehnání přichází z nich. Poutají zemětřesení a bouři, mor, hlad a tisíce jiných následků hříchu, jehož neznáme a netušíme. Kromě toho Ježíš je spjat s naším nejvnitřnějším životem. Je pro nás více než krev našich žil. Víme, že je nám nezbytný; avšak nemáme ani tušení, v jaké míře je nám nezbytný.¹⁾

¹⁾ The Precious Blood, 36—39.

Obrazivost — rušitel vnitřního pokoje.

Proč nám bývá tak těžko zachovati si klid v životě? Proč nás sužují věci malé, ba často docela malicherné? Přišli jsme od Boha, který je Otcem pokoje; proč jsme tedy tak nepokojní? Letíme toliko nad úzkou úžinou času a veliká věčnost je již na obzoru; proč jsme tedy pořád tak těkavě rozptýleni? I když letíme, drží nás Bůh ve své ruce; proč tedy jsme tak poplašení? Je to divné, nemůžeme zachovati klid ani v rukou Božích.

Je to proto, že naše mysl je tak činná a tak toulavá. Potřebuje, aby byla stále zaměstnána. Musíme jí stále dodávati obrazy, které si chvatně zpracovává, a je nenasytná. To je důvod, proč je rozjímavý život tak nesnadný. Potřebuje obrazů. Náš duch nemá pokoje, nevidí-li před sebou tisíce proměnlivých obrazů v ustavičném pohybu a na nich světlo a barvy. Ticho jej unavuje. Trpí, když je přidržován k jediné myšlence, k jediné věci. Je zrovna nemocen, když je odkázán na jedinou řadu myšlenek, jedinou třídu předmětů. Znuděné moře se svým jednotvárným šploucháním vln není nepokojnější nebo pohyblivější než náš duch. V tom spočívá veliká obtíž modlitby, upoutání ducha na předmět naší úcty. Mnoho věcí, které nám působí těžkosti v duchovním životě, působí je právě proto, že vyža-

dují sjednocení a soustředěnosti ducha. Svět nás ovládá hlavně proto, že jsme dovolili, aby se stal pánem v naší mysli. Mnohem snáze bychom jej mohli vyhostiti ze svých srdcí, kdybychom jen dovedli vypuditi jeho obrazy ze své mysli. Moc satanova nad naším srdcem má základ právě v jeho moci nad naší obrazivostí. Proto jest pro každého úkolem v duchovním životě, aby se obrazů buď zbavil nebo je změnil.

Prvá možnost je velmi nesnadná. Druhá, vyměnití obrazy, je v naší moci. Ve skutečnosti to udělati musíme, chceme-li si vůbec zachovati zbožnost. Naše srdce bude takové, jako je naše mysl. Je-li naše mysl plna představ světských, nikdy se neodpoutáme od světa. Jsme-li plni obrazů o sobě, nikdy nepřemůžeme v sobě sebe-lásku. Nemůže-li naše mysl nikdy zůstat v klidu, leč když se jí stále vinou průvody, pak ať jsou to průvody náboženské; ať jsou to obrazy Boha, Pána Ježíše, Panny Marie a nebeských věcí. Nepravím, že je snadná věc navyknout si tomu; ale je to poměrně snadné a především státi se tak musí. Zapomeneme pomaličku na svět, stále méně budeme znepokojováni sněním a budeme požívati daru pokoje.¹⁾

¹⁾ The Precious Blood, 133—134.

I naše obrazivost bývá naším mučitelem.

Své utrpení si v myšlenkách příliš zveličujeme. Přikresluje si mnohem více, než trpíme skutečně. Přichází-li náš kříž od jiných, vymýšlíme si okolnosti nelaskavosti, jichž ve skutečnosti nebylo. Připisujeme pohnutky, které nikdy ani nepřišly na mysl těm, jimž je připisujeme. Vrháme ostré, nerovnoměrné a nespravedlivé světlo na nepatrné obyčejné příhody, které k naší věci nejsou pravděpodobně vůbec v žádném vztahu. Nebo máme-li nějakou ztrátu, malujeme si důsledky daleko nad střízlivou pravdu; někdy jsou tyto naše strachy zrovna takovou skutečností, jako když se hoch se svítilnou doleká svého vlastního strašného mohutného stínu, jež sám bezděčně vrhá na protější stěnu.¹⁾

Ochromující vliv smutku.

Smutek je druh duchovní ochromenosti. Trudnomyslný člověk nikdy nemůže býti v domě Božím něčím více než rekonvalescentem. Snad myslí mnoho o Bohu, ale uctívá jej velmi málo. Bůh musí spíše sloužiti jemu jako nemocnému, než aby on sám sloužil Bohu jako svému Otci

¹⁾ The Foot of the Cross, 16.

a Králi. Není větší nemohoucnosti a ubohosti, než je stále naříkání a citlivůstkářství.¹⁾

Svět ignoruje hřích.

Je charakteristickou známkou světa, že nechce znáti hřích. Věci jsou správné nebo nesprávné podle toho, jak se to líbí světu, a podle jeho vlastních zásad; že by však nesmrtelná duše byla skrytě poskvrněna, protože neviditelný Bůh je urážen, o tom zatím nechce ani slyšet. To se počítá za učení pro nemůžné lidi, za liché strašidlo, za kněžskou pověru. Člověk, který se při všem táže, je-li to hřích či ne, který při všem hledá tajemnou slávu skrytého Boha, jenž se řídí nepozemskými zásadami a používá nepozemských vah a měr, který se snaží konati i nejobyčejnější skutky z pohnutek nadpřirozených, a který dovede milovati i to, co nevidí, a nemiluje věci viditelné nebo aspoň je nemiluje vášnivě, takový člověk bude stěží nevolníkem ducha světa nebo sobectví. Jeho život je protestem proti světu a proti sobě samému. Kdo se dlouho a s láskou zahledí na Boha, brzo si přestane namlouvati, že sám je milování hoden; tak se osvobodí od obou největších nepřátel v duchovním životě, od světského smýšlení a sobeckosti.²⁾

¹⁾ Bethlehem, 200. ²⁾ All for Jesus, 81—82.

Světské smýšlení.

I.

Proč nejsou spaseny všechny duše, když odpuštění hříchu je tak snadné, milost tak hojná a stačí jenom skutečná opravdovost v péči o duši? Hřích je jen částečné vysvětlení, ďábel je jen částečné vysvětlení; ale velké tajemství spočívá ve světském smýšlení. To je hlavní rozvratnou silou, hlavní ničivou mocí. Především toto světské smýšlení zmenšuje počet spasených.

II.

Jest jakési peklo již na zemi; je zde něco, na co se Bůh nikdy neusměje. Není to zcela hmota ani zcela duch. Není to pouze člověk, ani pouze satan, ani to není, přesně vzato, hřích. Je to ná-kaza, ponoukání, ovzduší, život, barvivo, nádhe-ra, móda, vkus, okouzlování, jakási neosobní, ale velmi poznatelná soustava. Ani jedno z těchto jmen ji nevystihuje, a hodí se na ni všecka. Písmo sv. to jmenuje »svět«. Boží milosrdenství do »světa« nevstupuje. Všecka naděje na smír s Bohem jest naprosto a věčně vyloučena. Lítost je nemožna, kde »svět« existuje. Svrchovanost Boží na něj vyhlásila klatbu a svatá hrůza by nás měla pojmouti, když na něj jen pomyslíme.

Jeho moc nad lidstvem je strašná, přítomen je všude, jeho podvodnost je neuvěřitelná. Umí si nalézt domov všude pod póly a dovede bez stranickosti objímati štěstí i neštěstí. Je rozsáhlejší než katolická církev, pánovitý, nevázaný, a vtírá se do ní. Žijeme v něm, vdechujeme jej, jednáme pod jeho vlivem, dáváme se oklamati jeho zdáním, nepozorovaně připouštíme jeho zásady.

Ale tento popis nás nesmí pomásti. Proměny ducha světa patří k jeho nejpodivuhodnějším zvláštnostem. Mívá jemný hlas, příjemné způsoby, lichotivé vystupování, má svou krásu a půvab, a čím lehčí je jeho noha a čím měkčí jeho hlas, tím hrozivější je jeho blížení. Bývá u krbů boháče i chudáka, ve šťastných domácnostech, kde se ctí Ježíš, v radostných srdcích, která by ráda nikdy nezhřešila. V nejčistší domácí lásce může ukrývati svůj jed. I ve slunečním jasu zevnější přírody, ve spojení krásných prvků — i tam může jaksi býti. Velebnost lesa, zvířeného větrem, panenský led alpských vrchů bývá poskvrněn duchem světa. Může vystupovati i důstojně. Může volati k pořádku hřích, který by si navenek zadával. Může navrhovati moudré zásady pro veřejnou slušnost a dávatí podnět k blahodárným policejním opatřením. Může otvírati kostely, rozžehati svíce na oltáři, zanotiti *Te Deum* k velebnosti Boží. Často se s důrazem a skoro úzkoprse zastává mravopočestnosti. Nebo

zase přechází v krásu umění, v nádheru obleku, ve velkolepost nábytku. Jindy zase, se vznešenými zásadami v ústech, projednává náboženské povolání nějakého mladého člověka a velebí Boha a svatost, ale naléhá na diskretní odklad, a že nemá tento mladý člověk tak důvěřovati svému úsudku a více míti na zřeteli poslušnost k těm, kdo jej milují a mají přirozené právo na jeho poddanost. Může seděti na lavicích senátu nebo skrývati se na stránkách dobrých knih. A přece je to pořád totéž mocné zlo, o němž jsme psali dříve. Nemáme tedy důvodu se ho báti?

Civilisace a pokrok mu napomáhají k nesmírnému rozvoji a vysoce stupňují jeho schopnosti. V otázce ducha světa je doba vysoce civilisovaná u přirovnání k dobám prostičké kultury — jako doba strojů u přirovnání k dobám rukodělným.

Duch světa v jednom století bývá jiný než v druhém. Teď je jeho cíl ctižádost ve vyšších vrstvách a nespokojenost v nižších. Jindy shánět peníze, přepych, marnotratnost. Někdy jsou oblíbeny hrubší hříchy, jindy zjemnělejší, rafinovaná špatnost; jindy nestrpí nic, leda vzdělaný hřích. Jisto jest, že doby mívají manie, jejichž zdroje je nesnadno líčit, ale za nichž celé obce a někdy i národy jeví známky posedlosti ďáblem.

Usazuje se jako nemoc cizopasně na slabých místech člověka, lichotě duchu i tělu, ale hlavně duchu.

Duch »světa« není ani tak hřích jako spíše možnost ke všem hříchům; vzduch, v němž hřích dýchá; světlo, v němž vidí, aby konal své dílo; pařeníště, v němž klíčí, roste a množí se; pud, jenž jej vede; moc, jež jej oživuje. Je to katolická církev mocností temnoty. Má své vlastní zákony, své vlastní záliby a zásady, svou vlastní literaturu, misionářského ducha, pevně skloubenou soustavu a tvoří důsledně propracovaný celek. Je to padělek církve Boží a je s ní v nejnesmiřitelnějším nepřátelství.

Zdá se, že je to jakýsi druh ducha, který se zvedl z neposlušného lidstva, jako kdyby účinky a následky všech hříchů kdy spáchaných byly zůstaly v ovzduší a prosytily je jakýmisi neviditelnými, ale mocnými bacily.

Moc mesmerismu nad vzpouzející se vůlí jest dobrým obrazem moci tohoto ducha světa nad námi.

Jak jsou si cizí duch světa a duch evangelia, jeví se nejlépe v rozdílném hodnocení úspěchu a blahobytu. Všecka tajemná »Běda!«, která pronesl Spasitel proti bohatství, nalézají vysvětlení v nebezpečích světského smýšlení. Bohatství, nádhera a moc mají zvláštní způsobilost k tomu, aby poskytovaly útulek nesvatému duchu světa, aby s ním uzavíraly spojenectví a aby se mu zcela vzdaly, a to právě vyvolalo děsivou kletbu Páně. Blahobyt může býti požehnáním od Boha,

avšak může snadno býti triumfem světa. Být bez trestu může být čímkoli jiným, jenom ne znamením lásky Boží. Je-li blahobyť požehnáním, bývá ústupkem naší slabosti. Hrozné je slovo: Svou odměnu jsi již dostal; ale je mnoho lidí, při nichž se upamatujeme na tato slova; přirozeným důsledkem blahobytu je, že srdce odvyká Bohu a lne ke stvořeným věcem. Tak si navykáme — a v tom je málo nadpřirozenosti — hodnotiti jiné podle jejich úspěchů. Když vzrůstá blahobyť, vzrůstá i úzkostlivá starost, abychom si jej zachovali, a člověk se stává neklidným, sobeckým, beznáboženským; později se dostavuje i změkčlost povahy, která jej činí nezpůsobilým pro vyšší a rekovnější ctnosti křesťanského charakteru.

III.

Právě tento svět, daleko více než ďábel, daleko více než tělo, ale ve spojení s oběma, dělá nám potíže v zachovávání Božích přikázání nebo v následování rad Božích. To přetvořuje zemi v bojiště a v místo vyhnanství. Pyšné, na sebe myslící, nervosní, stále mající naspěch, po požitcích se shánějící, po populárnosti dychtící, svou moudrost stále na obdiv stavějící světské smýšlení zatvrzuje lidská srdce, zacpává jim uši, oslepuje oči, kazí jim vkus a záliby a poutá jim

ruce, pokud se týká věcí Božích. Světské smýšlení stále sráží dobré skutky na nižší úroveň, je překážkou dokonalosti, připravuje vše k hříchu, pomáhá ďáblu při jeho útocích, pracuje s kletou vytrvalostí proti svátostem a milosti. Svět vždy a vždy stahuje dolů nebeský život církve.

Světské smýšlení je ve skutečnosti hluboce hříšné, ohavně hříšné. Je to život bez Boha na světě. Je to stálé ignorování Boha, stálé tiché opovrhování jeho právy, drzá nedbalost ve službách, které Bůh žádá od svých tvorů. Vlastní »já« vztyčeno místo Boha. Pravidla lidských ohledů platí více než přikázání Boží. Na Boha se ohlížejí velmi maličko. Přehlížejí jej. Myšlenka na Boha přestává vůbec zneklidňovati světského člověka.

»Svět« si myslí, že není jiných zájmů než jen jeho, nebo, jsou-li jaké, že nemají důležitosti, že jsou jen na obtíž a že stojí v cestě. Myslí si, že není nikde nic, co by bylo jako on, že náboženství bylo uděláno jen pro jeho zájem, jen aby sloužilo; nebo chce-li býti něčím více, že musí býti sraženo dolů jako vzbouřenec nebo zahnáno jako bručící žebrák; konečně soudí, že ze všech bídných věcí duchovní život je nejbídnější, nejubožejší a nejmalichernější.

Svět je nejvýznačnější mezi nepřáteli Božími. Odtud místo, jež zaujímá v Písmě svatém: svět nenáviděl Krista; svět nemůže přijmouti Ducha

sv.; svět miluje to, co jest jeho; svět se raduje, že Kristus odešel; Kristus přemohl svět; nechce se modlit za svět; svět ve své moudrosti neznal Boha; křesťané neměli přijmouti ducha světa; svět nebyl hoden světců; přátelství se světem je nepřátelství s Bohem; svět pomíjí se svými žádostmi; kdo se narodí z Boha, přemáhají svět; nebo jak praví Apokalypse, svět jde v obdivu za šelmou. Je podivuhodné, že sv. Jan, vyvolený přítel vtěleného Slova a evangelista jeho božství, ze všech inspirovaných spisovatelů nejčastěji a nejdůrazněji mluví o světě, jako by duch Ježíšův viděl v duchu světa něco, co se proti němu zvláště bouří.

IV.

Jednou z nejsmutnějších známek našeho stavu je, že se tak málo lekáme světa. Svět sám to prosadil. I duchovní knihy si všímají hlavně ďábla a těla, ne tak světa.

Světské smýšlení vyžaduje jen jedinou podmínku, má-li míti úspěch: aby se ho lidé nebáli. Kdo se bojí Boha, musí se báti světa, a kdo se bojí světa, nikdy se nemusí báti, že by byl ztratil bázeň Boží. Proti tomuto světu musíme bojovati po celou dobu svého života. Naše spása závisí na tom, bude-li naše nepřátelství ke světu bez milosrdenství.

Je těžké žít na nějakém místě a uchránit se jeho ducha. Je těžké žít ve světě a uchránit se světského smýšlení. Svět nemůžeme opustit, dokud nás Bůh nezavolá; ale nesmíme dopustit, aby nás nakazilo světské smýšlení, to jest duch světa. Jako se nedotkly plameny šatů tří mladíků v prudce rozpálené peci, tak nesmí zápach světa vniknouti do našich duší.¹⁾

**Podléháme nákaze světa:
zapomínáme, že jsme tvory.**

Lidská srdce, která jsou mimo církev, pustoší strašný blud doby: zapomínají, že jsou tvory. Na Stvořitele, zdá se, se do jisté míry rozpomínají, ale v politice, ve vědě, v literatuře, ve všech oborech, které platí světu za veliké, nechápou, zdá se, že jsou tvory.

Nuže, tento blud proniká nesměle a slabě i do duše věrných křesťanů. Vždy se v církvi projevuje jakási zlá ozvěna hluku, jež dělá svět mimo ni. Není to však nic více než ozvěna. Proto se duchovní lékaři doby setkávají neobyčejně hojně s utrpením, jímž jsou postihovány dobré duše: zmocňují se jich pochybnosti, týkající se jejich vztahu k Bohu, jeho spravedlnosti a dobroty; těchto pochybností nelze umlčet, a bylo by ne-

¹⁾ The Creator and the Creature, 350—370.

moudré a téměř zhoubné, kdybychom se pokoušeli je umlčeti násilím. Takoví lidé mají ve svém intimním náboženském životě obtíže, pro které nemáme vhodného jména. Není to prostě pokušení proti víře. Ani to není omrzelost v duchovním životě. Ani se nezdá, že by to spočívalo vůbec ve vůli, nýbrž v jakési zvrácenosti vůle, která je tak pokorná, že se až stydíme označovat to výrazem tak tvrdým, jako je zvrácenost. Myslíme, že je to trvalá neschopnost chápat, že jsou bytostmi stvořenými, v plném smyslu tohoto pojmu a se všemi důsledky z něho vyplývajícími. Tuto neschopnost asi pěstí v našich dobách přílišná a neopatrná četba novin, vyčerpávající zájem o denní politiku, přílišná pohrouženost do nynějšího obchodního života, nebo ta okolnost, že člověk nebyl vždy katolíkem, nebo že dobře nepoužil prvních milostí konverse, nebo že se mu prostě nedostává velkodušnosti vůči Bohu. Avšak z vládnoucích epidemií moderní společnosti padá stín, ozvěna, poskvrna na duše věřících. Zrovna tak jako v době zřetelně rozeznatelné nákazy vyskytuje se často mírná forma nějaké příbuzné nemoci, zrovna tak choroba doby vyvolává i u mnohých věřících ochablost typu jaksi příbuzného.¹⁾

¹⁾ The Creator and the Creature, 296—309.

Odpoutanost od světa — veliká moc.

Smírné smýšlení propůjčuje nám velikou moc u Boha. Duchovní moc je jediná opravdová moc; řídí se jinými zásadami než kterákoli jiná moc. Když sv. Vincenc de Paul založil svou misijní společnost, Pater Condren, představený francouzského oratoria a jeden z nejduchovnějších mužů své doby, mu řekl: »Důstojný pane, uznávám, že toto je dílo Boží, že duch Ježíšův spočívá na něm a že se zdaří; neboť všichni členové jsou nízkého původu a není mezi nimi ani jediného učence. Takovéto zbrani uděluje Bůh moc.« Všimni si, na jak nesvětských zásadách je vybudován tento úsudek. Sv. Filip z Neri prokázal, že všechna moc spočívá v odpoutanosti od světa; a dílo sv. Ignáce možno shrnouti v jedinou větu, že dokázal světu, že odpoutanost od světa je pánem světa.¹⁾

Odmítněme útěchu tvorů — a jasně nám zazáří Kristus.

Najdeme pravdivou radost blizoučko (radost věru hluboce ukrytou), ale až odmítneme lidskou útěchu. Až když příroda se pro nás zahalí tmou, pocítíme blízkost Ježíšovu. Až když

¹⁾ All for Jesus, 82.

odstoupili tvorové, zvedá nás Bůh, abychom opravdu objali kříž.

Věci stvořené vnášejí s sebou tmou všude, kam se vetřou. Pořád jsou nám v cestě, zastavujíce milosti, zakrývajíce Boha, podvodně nás připravují o duchovní útěchy, činíce nás malátnými a podrážděnými. Tak vyplňují naše vnější smysly, že vnitřní smysly našich duší nejsou s to, aby pracovaly.

Často si přejeme, aby nám byl Bůh blíže. Ve skutečnosti však nám bývá mnohem blíže, než si myslíme. Utrpení nám to zjevuje. Utrpení na nás padá jako příkrov kolem nás. Časem se náš obzor zúžuje a náš veliký svět se stává světem malým. Vpředu je ještě cosi vidět, ale pak mizí jeden předmět, potom druhý. Naše rozptýlenost je stále menší. Naš vnitřní život je čilejší. Naše duše je silnější.

V této husté temnotě začíná vystupovati postava Ježíšova. Cítíme teplou krev Ježíšovu na svých rukou, když jimi objímáme kříž. To není zjevení: to je život. Jsme se svým Bohem, se svým Stvořitelem, se svým Spasitelem. Náleží nám. Když jsme se vymanili tvorům, získali jsme jej. Nepřišel však. Byl zde stále, stále takto uvnitř našich duší, jenomže byl zastíněn falešným jasnem tvorů. Vystupuje v temnotě jako hvězdy. Bílý měsíc polední nás nevábí svou krásou; okouzluje nás toliko v noci; tak je tomu i s tem-

notou duchovní Kalvarie: v našich duších tu mile září náš krásný Spasitel.¹⁾

Když se ustavičně dělají zdvořilé ústupky světu.

Mnohé lidi zarážejí zevnější známky, z nichž je zřejmo, jak se na Boha zapomíná; sami však ve svém oboru nedávají Bohu, co je Božího. Pozoruj, jak si počínají katolíci, když jsou spředeni s politickou stranou, s vědeckým ústavem nebo s aristokratickou společností, a ihned uvidíte chování, které — při nejmenším mlčky — předpokládá, že Bohu sice všecka čest, pokud je na svém místě, že však pro něho platí hranice a že vtíratí se s ním a s náboženskými změnami jeho se týkajícími do jistých rozhovorů, jednání nebo zájmů je buď drzost nebo omezenost nebo jen s nervosností trpěná idiosynkrasie. Do tohoto bludu upadají mnozí hodní lidé, a to z nejlepších úmyslů; myslí si, že pracují jaksi k slávě Boží a k prospěchu církve, když takto dělají patolízaly vůči světu a jeho zásadám. Jednoho dne však, bohužel, procitnou a shledají, že jejich zbožnost ztěžkopádněla, jejich modlitby že jsou rozptýlené, jejich zásady nepozorovaně stlačené na úroveň, jaká je kolem nich; přitom však že k Bohu nepřitáhli ani jediné duše a že ani v je-

¹⁾ The Foot of the Cross, 287—288.

diném koutečku světa nezvýšili lásku k našemu Pánu. O kolika lidech to platí, o kterých se myslí, že jsou nedocenitelnými pilíři církve; ne že by byli nadpřirozenými lidmi a že by byli zasvěceni do tajemství Božích, nýbrž protože mají jemný sluch k libůstkám světa, nebo protože představují jeho vlivné třídy. Ale je to úspěch? Miluje kdo Pána Ježíše více? Zachrání se tím kde nějaká ubohá duše? Nikoli! Docílilo se, že pan ministr ráčil pronést laskavé slovo o papeži, nebo že některý neutrální poslanec učinil nějaký malý dotaz ve sněmovně; napřed dotaz, příštího dne uveřejnění dotazu v novinách; výsledek všeho nic. Ale aspoň nelze říci, že si církev nikdo ani nevšimne! Dobře, dobře! Bůh ať si je pochválen, ale tito zastáncové Boha ať jsou též pochváleni. Jenomže někdy je potřebí něco více, než aby si nás lidé všimli, zrovna tak, jako Bůh někdy potřebuje něco více, než abychom mu dělali zastánce, a třeba našeho zastání nepotřebuje vůbec. Jenom si osvojme moudrost! Ta bude pro nás velmi dobrá, jen bude-li nadpřirozená. Nic jiného. U nás a v naší době musí mítí lidé správnou představu Boha, jinak zcela jistě nesčetnými způsoby nedají Bohu to, co mu náleží.¹⁾

¹⁾ All for Jesus, 161—163.

Když »svět«, tož ne Ježíš!

Je opravdu smutné, že hlas světa je našemu uchu příjemnější než hlas našeho Pána. Proto právě je svět tak špatný a tak protivný, že nemá Ježíše. Ježíš mu nepatří. Odepřel modlit se za něj. Prohlásil, že jsme-li přáteli se světem, že je to prostě vypovězením války jemu. Ježíš a svět jsou neslučitelní. Nehrozíme se? Rozkoš, veselí, móda, útraty — opovázíme se, třeba jen v myšlenkách, vložit tyto věci do Srdce Páně? Usmíval by se Ježíš, kdyby se mluvily světácké řeči? Měl by touhu domáhati se přízně a obliby u lidí kolem sebe, kdyby se ani v nejmenším nesnažili, aby se líbili Otci? Přičiňoval by se, aby si získal populárnost ve společnosti, aby žil v přátelských vztazích s lidmi, jimž nic nezáleží na tom, co je jediným zájmem jeho Srdce, aby držel pěkně v pozadí své zásady, aby se o nich ani nehleslo a aby ani maličko neznepokojily jiných a ani trochu nezčeřily uhlazeného společenského styku, který bývá náhražkou lásky?

Běda, hřích je zlý; přemíra rozkoše je zlá; dávat Bohu druhé místo je zlé; klaněti se bohatému je zlé; otrlost křesťanského citění, které si zvyklo světáckým frivolnostem a velmi ničemným, nelaskavým hovorům, je zlá. Ale to jsou aspoň zla, která nenosí škrabošku. Víme, na čem jsme. Vzdáváme se Ježíše s plným vědomím

oběti, kterou přinášíme. Víme, kam se přidáváme a co si bereme.

Avšak přáteli si, abych se líbil — to je opravdové nebezpečí pro náboženskou duši. Již v pouhé takové myšlence je obsaženo úplné odpoutání od Krista. Čemu se chceme líbiti? Světu, který je nepřitelem Ježíšovým. Komu si přejeme se líbit? Těm, kdo nedbají, aby se líbili Bohu a v nichž Ježíš nemá zalíbení. V čem se jim chceme líbiti? Ve věcech, ve stycích a ve snahách, které vůbec nemají vztahu k Bohu, nelíbí se Ježíšovi, nesměřují k náboženství. Kdy se jim přejeme líbiti? Ve chvílích, kdy nejméně pracujeme pro Krista, kdy modlitba, víra, naděje, láska, trvalý smutek pro hřích by byly nejméně vítané. Kde se jim přejeme líbiti? Na místech, kde je méně známek upomínajících na Boha než jinde, kde každá okolnost, každý předmět vrhá na nás svěťáckost jako z nějakého lustru. My však ve všem tom nepozorujeme nic zlého. Potřebujeme lesklou uhlazenost, příjemnost, abychom nepohoršili, aby Bůh zůstal diskretně vzadu. Řekl Kristus, že on a mamon nemohou bydleti pospolu. Ale v jisté míře jej tak budeme nutit, aby bydlil. Tak aspoň zachováme se světem mír a Kristus se naučí jít podle něho ve své vlastní oblasti, nebude se míchat a bude vše v pořádku. Hrozné. Není tu peklo již v pouhém pokusu? Jak málo to lidé tuší! Je to jako když zhoubné plyny

vnikají do vzduchu; ale plíce tím zprvu ještě netrpí. Ale světla hoří temně, jedno po druhém zhasíná, kolem nás se rozkládá tma, nemůžeme uniknout, proto se nás zmocňuje smrtelná ospalost a počíná zadušení. Jinými slovy, z vysokých zásad se vši zdvořilostí stále více spouštíme nebo si je ponecháváme pro sváteční příležitosti, jako je postní doba nebo když mluvíme s knězem. Pak se stáváme velmi nedůtklivými vůči nešetrnosti, již se svým hovorem dopouštějí nekompromisní křesťané, prohlašujeme je za indiskretní, a touto společenskou formulí jsou umlčeni a nám je to velmi pohodlné, protože touto rezervovaností jsme se zbavili toho, co nás u nich rozčilovalo, a zbytek neklidu svědomí ukolébáme k spánku zvýšeným ochotným velením toho, co jsme napřed znehodnotili. Potom nám začíná svítat, že je naší povinností býti zadobře se světem právě v zájmu Božím. Pak se toto »býti zadobře« stupňuje a namlouváme si, že je nutné, abychom byli spřáteleni se světem. Pak se začnou na nás ukazovati známky, že je v nás dvojí, a to rozdílný život; my však sami těchto známek nevidíme. Potom se v nás probouzejí nepříjemné pocity, nechť vůči určitým osobám, věcem, knihám, hovorům. Rozčilujeme se a říkáme si, že je správné, když jsme uhlazení, když nikoho neurážíme a když vycházíme dobře se světem. Tento názor nás utěší, a je zas vše

v pořádku. Potom Boží požehnání, duchovní požehnání Boží, velmi postupně a téměř nepozorovaně se začíná vytráceti a takřka vypařovati od nás, našich dětí, domácností, srdcí, vůbec ode všeho kolem nás. Ale slunce úspěchu září tak jasně, nevidíme výpary vypařování, vystupující od země a vzdalující se k nebi. Snad již nikdy neprocitneme k pravdě. Snaha o oblibu u lidí je uspávajícím prostředkem. Tak nás proud unáší dále, a netušíme, že nás unáší pryč od Boha. Nebudeme si snad toho vědomi ani až budeme umírat. Ale poznáme to potom, o okamžik později.¹⁾

Velké nebezpečí, že později v duchovním životě ochabneme.

Ve věcech tohoto světa se dostavuje pevná stálost s věkem. Kdo však nepocítil, že tomu tak není ve věcech duchovních? Běda, horlivost velmi často trvá jen na chvíli: drželi jsme se dobře po několik let, a pak přichází znavenost. Důvěrnost přináší s sebou ducha uvolněnosti. Naše zvyky se viklají, jako když zuby kola se opotřebují a nechtějí již zabírat. Náš život se stává nevyrovnatelným a nepravdivým jako po-kažený stroj. Tak shledáváme, že čím déle se

¹⁾ The Foot of the Cross, 192—194.

něčím obíráme, tím více potřebujeme pevnosti a stálosti. Neboť, hle, když jsme měli důvěru v theorii o moci zvyků a snili, že věkem se upevní vyspělost, stal se pravý opak. Ve snadných věcech, v laciných úspěších, v nedůstojném ponížování se, v pohodlném vykrucování se povinnosti, zkrátka ve všem, co je na stupnici mravnosti až druhořadé, bývají návyky věru silné dost. Ale v tom, co je nejlepší, v usilovnosti, ve vzestupu, v zápolení, ve statečnosti, ve vytrvalosti, zdá se, stáváme se nejistějšími, vrtkavějšími, náladovějšími, nepořádnějšími a slabšími, než jsme bývali dříve. Vrací se nám horší slabost, než byla v mládí, horší, protože je beznadějnější. Léta vyléčila starou slabost, a nyní právě léta nesou s sebou slabost, protože nás činí bezstarostnými, neboť jsme si tvrdošíjně namluvili, že jsme se pustili příliš vysoko, když jsme byli mladí, a že moudrost nám velí zůstatí na nižší úrovni, kde je vzduch mírnější a kde se nám dýchá volněji. Potom: necítí mnozí z nás, že svět se nám zdá půvabnější a svůdnější, když stárneme? Nemělo by to tak býti, ale je to tak! To vzniká z vlažnosti. Věk odučuje mnohé věci; běda však, když odučuje mužnosti, když odučuje naději! Odpočinek je velká věc. Je to důležitá potřeba věku. Ale nesmíme se položit k odpočinku, než přišla naše chvíle. Ach, jak často lidé, kteří v mládí hořeli snaživostí, udělali si ze světa

pohovku ve svých středních letech, a když konečně svět zpod ní ujel, kam padli?

Již když žijeme v uspávajícím kruhu rodinné lásky, a tím více když žijeme ve víru světa, musíme milovati Ježíše v duchu Panny Marie, nebo jsme ztraceni. Učme se zvýšené zbožnosti k jejím bolestem. Když si leháme, abychom si trošičku pohověli, říkáme si, že je to jen na okamžik a že spát nebudeme. Jenom ať myšlenka na Panu Marii pod křížem, tato nejdůraznější romance v dějinách lidstva, zní v našich uších, buší na dveře našich srdcí a stane se v nás stále živým zdrojem nejvyššího odklonu od světáckosti. Ztrnulost bude nemožná. Zapomínání na nadpřirozený život bude neznámé. Budeme cítit, že odpočinek bude dobrý pro chvíli; ale odoláme pokušení. Maria nás bude učit, abychom stáli pod křížem.¹⁾

¹⁾ The Foot of the Cross, 67—68.

CTNOSTI

Co z nás chce a může udělati milost.

Každá jednotlivá milost od Boha je zázračná věc. Theologové řekli, že jediné sv. přijímání stačí, aby udělalo z člověka světce. I v docela obyčejných milostech, jak nás učí zkušenost, objevujeme nejrozmanitější schopnosti, neuvěřitelnou moc trvanlivosti, nanejvýš mimořádnou moc nad duší. Jsou někdy příležitosti, kdy se zdává, jako by jediná milost byla zdrojem duchovních zázraků v nás nebo jako by měla v sobě dost síly dáti celému životu jiný směr a jako by obepínala svým dosahem celé nebe a nekonečnou věčnost. Světec spolupůsobí snad s tisícinou milosti mu propůjčené, my mnohem méně. Tak je naše ubohost, i když se přičiňujeme, daleka toho, aby držela stejný krok s velkomyslností Boží. Avšak milost, se kterou se spolupůsobí, ihned přivolává jinou milost, ta zas jinou, a tak dále v nekonečné řadě stoupající co do počtu, množství, krásy a účinnosti. Tak se neodolatelná rychlost procesu posvěcení rozzařuje nad námi skoro jako věc, které se až lekáme. Na možnosti

svatosti nemůžeme mysliti, abychom se nechvěli. Svatost tvorů nás okouzluje, kdežto svatost Stvořitelova, zdá se, stále se od nás více a více vzdaluje a současně nás táhne k sobě vpřed, takže se jí bez dechu klaníme. Ale naším nedokonalým spolupůsobením se maří toto dílo. Překážíme štědrosti Boží. My promrháváme, kazíme, rozředujeme milost, i když jí používáme, a děláme průtahy, jako bychom si přáli nechat ji být, ať vyvětrává a ztrácí svou zvláštní nebeskou svěžest, ještě než ji přijmeme do srdce, abychom ji použili. Takto — smíme-li to se vší úctou říci — Bůh se svou milostí v lidských duších je jako člověk, jehož myšlenky jsou nádherné a výmluvné, nemá však daru řeči a nedovede jich vyjádřit nebo jen koktavě, a to obojí je zakrývá a poškozuje. Bůh nemá u nás dost svobody pro své dílo. Může provést v nejlepším případě jen něco menšího, ježto mu člověk svéhlavě znemožňuje účinek dokonalejší.

Milost nikde neměla tolik volnosti jako v duši Panny Marie, vyjímaje ovšem lidskou duši Ježíšovu.¹⁾

Duší náboženství je láska.

Náboženství jest osobní láska k Bohu, jejíž upřímnost dokazuje člověk svou poslušností.

¹⁾ The Foot of the Cross, 362.

Láska je přítom duší; dodává hodnoty a důrazu. Mají-li býti naše duše opravdu nábožnými, musejí žítí ve svém vlastním zvláštním ovzduší, jehož svět nemůže vdechovat, a tedy ani prolomiti. Musí nám býti nemožným dýchatí mimo tuto atmosféru modlitby. Duše musí míti svůj vlastní svět nadějí a strachů, svůj zvláštní celek zálib a sympatií, své vlastní instinkty a předtuchy, své vlastní síly přitažlivé i odpudivé. Nespokojí se jen tím, aby věřila určitý počet pravd nebo aby zachovávala určitá příkázání. Ty věci jsou podstatné, ale nejsou ještě všechno. Jsou tělo a krev, ale duší je láska.

Nejdůležitější cesta k tomu, abychom vytvořili tuto půvabnou atmosféru kolem sebe, je pobožnost k tajemstvím našeho Pána.¹⁾

Když se duše obrátila k Ježíši.

Nedomáháme se podílu na šíleném štěstí hříchu. Jsme na straně Boží. Náležíme Ježíši. Hřích je naším velikým nepřitelem a stejně i naším velikým zlem. Toužíme přerušit s ním všechny vztahy vůbec. Stydíme se za to, že jsme mu dříve byli poddáni. Je nám nevolno, že náš rozchod s ním je nedokonalý. Naši nejvyšší myšlenkou, nikoliv, nejen naší nejvyšší myšlenkou, nýbrž

¹⁾ The Foot of the Cross, 142.

naší jedinou myšlenkou, je naše spása. Nestaráme se o žádnou vědu, leč jen o vědu výkupné milosti. Kříž Kristův je naším jediným věděním. Kdysi jsme si přávali mnoha věcí a směřovali k mnoha věcem. Dnes jsme jiní. Naš život se úchvatně zjednodušil, zjednodušil bázní před hříchem a láskou k Bohu. Naší úzkostí teď jest, aby to tak zůstalo. Bojíme se změny, zvláště změny k stavu, jaký byl. Nedovedeme klidně mysliti na žádnou změnu, leč jen na změnu od malé lásky k velké lásce a od velké lásky k ještě větší lásce. Právo Ježíšovo na naši lásku, na naši nejlepší lásku, na všecku naši lásku se nám stává zřejmějším a zřejmějším. Jeho svrchovaný půvab nás vábí více a více, protože se nám zjevuje každým dnem jako nové zjevení. Jaké hloubky jsou v Ježíši a jak důvělně je ozařuje jasem své věčné lásky! Necítíme každý den silněji, že musíme býti pro Ježíše něčím více než jsme, že ze všech věcí, které rostou, láska Boží roste nejvíce, že každé pomýšlení na omezení naší lásky k Ježíši nebo na zmírnění naší služby pro něho je pošetilostí a nepoctivostí? Byl jasem pro nesčíslné životy a sladkostí v nesčíslných utrpeních již tehdy, když ještě byl jen očekáváním toužícího Izraele. Čím je tedy jistě teprve dnes, když přišel, žil, prolil svou krev, zemřel, vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa a přišel znova ve všech nevýslovných krásách nej-

světější Svátosti? Proč jsou naše srdce tak studená? Proč je naše láska tak bez víry a naše víra tak bez lásky? Pokoušíme se, a přece nemilujeme tak, jak bychom si přáli milovat. Pokoušíme se znova a milujeme znova, ale přece jsme ještě žalostně daleko od lásky, jakou bychom měli mít. Snažíme se a snažíme, a přece jsme samá mdloba tam, kde bychom měli hořet. Žízni po naší lásce tento sladký toužící milovník, jakým on je. Žízni po naší lásce a my nežízníme po ničem tolik jako po lásce k němu. Jistě musí býti nějaký čas a místo, kdy i on i my budeme ukojeni; tím místem bude nebe a časem nic jiného než věčnost bez času.¹⁾

V duchovním životě potřebujeme pevných zásad.

Protože si lidé dost těžko všimnou ducha světa, i když jej vidí, a protože nebývá vždy snadno věnovati pozornost ovzduší, jež vdechujeme, je velmi důležité, abychom měli pevné zásady. Jest úžasné, jak málo lidí je má. Skoro neuvěřitelné množství výtečných snah nedospívá, zůstává bez podstatného úspěchu, protože se pracuje nazdařbůh, jsou to jen chvilkové a zas přerušované záchvaty, a protože se pracuje bez ohledu na to, co a jak se již konalo. Člověkem

¹⁾ The Precious Blood, 4—6.

ve světě opravdu něco znamenajícím je člověk důsledný, člověk pevných zásad a vyrovnaných názorů. Svět jako nedůvěřivý mocnář stále nabízí konkordáty. Napřed nás žádá o ten kompromis, pak o jiný. Nepozorujeme, kdy jsme překročili čáru, kde již běží o zásadu, a tak vidáme, že jsme se zavázali k něčemu, co nemůžeme vykonat, nechceme-li se vzdát své nezávislosti vůbec. Nuže, s tím vším jsme se vypořádali hned v začátku, osvojili-li jsme si pevné zásady. I když se dostaneme za hranice svého poznání nebo mimo obor své zkušenosti, víme, že cosi zde je a že si musíme dát pozor. Naše »instinkty« jsou správné, a co je ještě důležitější, jsou také důsledné. Tak neupadáme do moci světa, ničím se nedáme překvapiti a nedáváme pohoršení tím, že bychom musili odvolávati a couvati. Tak když měníme své povolání v životě nebo vstupujeme do nového oboru povinností, nebo dostali-li jsme se v životě do nějaké krise, naše vztahy ke světu jsou tím více nebo méně porušeny; a když jsme tu na rozpacích nebo odkládáme, dělajíce si teprve plán pro budoucnost a zakresluje si teprve krajinu ležící před námi, každým krokem, jež tu činíme (a nemůžeme stát nehybně, to náš svět nepřipouští), děláme si proti sobě nějaký precedenční případ. Nedůsledný veliký člověk je bezmocné stvoření v praktických otázkách, kdežto důsledný umírněný muž vykoná dílo velikána.

Především by měl mít člověk pevné zásady vzhledem k praktickému náboženství, když má být náboženství jeho životním úkolem. Je pro věc Boží na zemi žalostné, že takových lidí je tak málo.¹⁾

Kdyby si lidé hleděli milostí Boží!

Svět by vypadal docela jinak, kdyby jen dovedl správně hodnotiti milost.

Kdyby akcie zítra padly na padesát, nebylo by to tak zlé, jako kdyby nějaký nemocný Irčan, chudás, někde v tmavém bytě ve dvoře ztratil netrpělivostí jeden stupeň milosti. Kdyby člověk obdržel — říkají theologové — všechny přirozené dary a krásy sv. Michaela, jeho moc, sílu, moudrost, krásu a vše ostatní, to by ještě nebylo nic u přirovnání k jedinému dalšímu stupni nadpřirozené milosti, jak se nám jí hojně dostává, když v sobě potlačujeme po čtvrt hodiny hněvivé hnutí. Neboť milost jest účastí v Boží přirozenosti. Ale jak jednáme ve svém vlastním životě? Zahleď se na jakékoli zlo nebo pohromu v církvi a uvidíš, že by k tomu nikdy nebylo došlo, kdyby si její dívky byly řádně vážily milosti, a více, že by se vše dalo ještě zítra ráno spraviti, kdyby se všechny vzchopily a správně

¹⁾ The Creator and the Creature, 378—379.

ocenily milost. Kdyby člověk získal celý svět, nic by mu to neprospělo, utrpí-li škodu, jakoukoli škodu na své duši. Jdi a přesvědč lidi o tom, jaké poklady si mohou nastřádati pomocí milosti a jak milost přináší s sebou jinou milost, a jak všechno to vede k zásluhám, a jak zásluhy přecházejí ve slávu, ve slávu a blaženost nebeskou, trvající věčně. Jenom se modlivej, abys správněji hodnotil milost, a staneš se skrytým apoštolem Ježíšovým. Všecky milosti jsou v něm; je zdrojem a plností všech milostí; prahne po tom, aby je mohl vylíti na drahé duše, na duše, za které zemřel... Nejsvětější krev je zde pro ty, kdo přicházejí s prosbou, a to, co dává, je milost. Ale lidem nezáleží na milosti. Sv. Pavel celý svůj život věnoval na to, aby poučoval lidi o milosti a modlil se o milost pro ně, aby správně používali milosti, když ji mají. Když pramen vši milosti vyvěrá jako živý zdroj radosti po sv. přijímání v našem srdci, prosíme jej, aby otevřel všem lidem oči pro krásy milosti, a tak budeme příčinou, že se bude jeho milost rozhojňovati a s rozmnožováním milosti budou zkvétati jeho zájmy, neboť to je zvláštní u Boha, že čím více rozdává, tím jest bohatší.¹⁾

¹⁾ All for Jesus, 20—22.

Jak hodnotí křesťan stvořené věci.

I.

Je dvojí křesťanský názor na stvořené věci.

Patříme-li na tvory, přirovnávající je k samému Bohu, jsme ohromeni jejich ubohostí, nicotností a pomíjeječností, takže na okamžik nevidíme na nich nic jiného, a vše, co se o nich vypovídá, zdá se nepravdivým.

Stává se, ač spíše vinou naší než jejich, že stvořené věci se nám jeví tak, jako by zastíňovaly a zatemňovaly Boha, a v nás se probouzí cosi jako rozhořčené opovržení k nim. Nebo zase patříme k Bohu plni lásky a hoříme, jak hořivá láska, touhou obětovati se pro něho a tak dokázati svou lásku, a tu se nám tvorové nabízejí jako žertvy, jako látka k oběti, a takto vstupujeme na rozlehlá pole dobrovolného umrtvování. Nebo zase má naše zbožnost ráz nedůvěry v sebe a chráníme se používati věcí stvořených i tam, kde bychom jich směli používati, protože se známe, že takové používání nás změkčuje, nebo že bychom ve svém zvláštním případě byli k sobě příliš shovívaví.

Kdyby se však tento asketický názor na stvořené věci v nás stal příliš výlučným, procitli bychom jednoho dne k poznání, že je v rozporu se skutečností, a důsledkem toho by bylo, že

bychom příliš daleko zabočili na opačnou cestu. Zkušenost nám, bohužel, k tomu podává mnoho dokladů. Lidé, kteří horlivě začali s nemírným, s nerozlišujícím a s přehnaným názorem na zlo stvořených věcí, stali se ve skutečnosti svěťáckými, požívačnými a milovníky pohodlí, jakmile poznali, že jejich přemrštěné názory jsou v rozporu s theologií a rozumem. Avšak pořád se vyjadřují tak, jako se vyjadřovali dříve, ačkoliv se jejich životní praxe změnila. Člověka, který hlasitě mluví proti svěťáckosti a přece je oddán malichernému osobnímu rozkošnictví, je obtížnější získati pro skutečný vnitřní život než nejhrubšího hříšníka ze zvyku.

II.

S druhého hlediska, také správného, se zdají věci stvořené plny důstojnosti a velikosti, protože jsou stvořeny Bohem. Jsou projevy jeho vnitřního života. Každá z nich je mistrným dílem. Nebylo pro ně vzoru, leč jen v Bohu samém. Nejsou napodobeninou nějakého dřívějšího modelu. Nejobyčejnější tvor na zemi jest odleskem krásy Boží a je projevem toho, co můžeme nazvati jenom nevyslovitelnou vynalézavostí, ačkoli toto slovo je příliš drsné, má-li se ho použití o tvůrčí moudrosti. Tak nás věci stvořené mnoho

poučují o Bohu a vedou nás k němu svým výmluvným půvabem.

Stvořené věci jsou látkou pro naše povinnosti, předmětem pro naše poznání, božskými ideami pro naše umění, příležitostmi k ukáznění našich citů a náklonností, služebníky čisté, rozumné a bezúhonné radosti. Kdo tedy o nich může smýšleti nízce nebo vyjadřovati se o nich opovržlivě? I Bůh sám, opovažují se říci, jim přisuzuje důležitost; neboť jinak nač by je byl stvořil? Může něco, co Bůh činí, býti nedůležité? Může to býti bez velmi hlubokých důvodů, z nichž nejmenší je ještě závažnější než války a převraty na zemi?

Poučkám theologie, chápané jako celek, by se jistě špatně rozumělo, kdyby se pouštěl se zřetele tento názor na tvory. A je mnoho zvláštních a velmi důležitých problémů v theologii, k jejichž pochopení je tento názor jediným klíčem. Ale často se stávalo, že lidé chápali stanovisko ke stvořeným věcem bludně a že se potom divili zmatku, mezerám a nesrovnalostem, na něž naráželi ve svých spekulacích. Mnohá soustava theologická bledně zastarala a stala se prakticky nepoužitelnou, protože jí scházel správný filosofický názor na tvory a na stvoření.

Musíme se naučit dívat se na stvořené věci s hlediska Božího.

Již z dokonalostí Božích poznáváme, jaký význam má u něho stvořený svět. Zamítneme-li

tento názor, naše theologie se bude více a více stávatí vyhnanecem a víc a víc bude ztrácetí vliv na smýšlení a proudy v žijících pokoleních, a zřekne se tak svého prvenství nad ostatními vědami, které je nejenom jejím zákonným dědictvím, ale k němuž má nyní příležitost více než kdykoliv jindy.

Vznešený názor na stvoření znamená pro naši ideu Boha totéž, co pro ni znamená správná nauka o Panně Marii. Čím dokonaleji ji poznáváme, tím nesmírnější se jeví velikost Boží. Nevyhnutelným důsledkem nízkého názoru na stvoření jsou ubohé názory na Boha. Ale nízké názory jsou svůdné, protože jsou snadné a protože při nich nemusíme namáhavě přemýšletí.¹⁾

Bázeň Boží.

Nedostatek bázně Boží je chybou nade všechny chyby! Neboť tato bázeň je darem Ducha sv., jejíž si musíme vyprošovati modlitbou a pokáním, slzami a voláním, trpělivostí a netrpělivostí a skutečnou touhou opravdové lásky, která je plná důvěry.

Zahleďme se svým duchovním zrakem na staré patriarchy a na jejich hlubokou úctu před Bohem, jak se před Bohem tráslí, když jim byl

¹⁾ Bethlehem, 279—287.

blízko, a jak pokládali za nevýslovně svaté všechny věci, na které vrhl Bůh jenom svůj stín.

Jakob, který byl s Bohem tak důvěrný, že s ním zápasil a nepustil ho, až mu požehnal, vyniká mezi světci Božími darem a milostí bázně.

David, muž podle srdce Božího, modlíval se ustavičně o vzrůst v bázni Boží.

Maria a apoštolé byli jako nikdo na světě naplnění krásou, něžností a přemírou této nebeské bázně.

Nesčetní umírající světci a světice, jejichž tělo a duše si zachovaly bez poskvrny milý bílý šat křestní nevinnosti, chvěli se na všech údech, když si vzpomněli na možné rozsudky nekonečně svatého Boha, před jehož soudcovské oko měli zakrátko předstoupiti.

Když však oni potřebovali tohoto stupně bázně, jakého stupně potřebujeme my? Proč je tolik zmařených povolání? Odkud to, že je tolik nedokonalých svatých, kteří se v říši Boží vyjímají jako rozlámané modely v dílně sochařově? Odkud tak málo vytrvalosti ve zbožném životě, odkud taková rozmrzlost nad sliby, jimiž jsme se zavázali Bohu? Odkud to, že dokonce sliby rušíme? Odkud odjinud, ne-li z nedostatku bázně Boží?

Posuzujeme cesty a díla Boží a počínáme si vůči němu tak, jako by byl na př. umělcem,

který plným právem podléhá soudní moci naší domnělé moudrosti. Mluvíváme o něm lehkovážně, jak bychom se neopovážili mluvit o nějakém světci.

I naše modlitba ukazuje více než cokoli jiného náš politováníhodný nedostatek bázně. Neboť — nehledíme-li k případům, kdy mučivá starost na nás vynucuje přirozený výkřik o pomoc, který opravdu jde upřímně ze srdce — chybívá naší modlitbě svědomitá příprava a slušné zevnější držení, naše prosby bývají nestydaté, a ihned zapomínáme na svá předsevzetí, s nimiž jsme zakončili svou modlitbu.

Jak můžeme a máme to vše napravit? V několika slovech lze zde dát mnoho pokynů.

Vraťme úctu jménu Božímu, jak je nám nařízena zvláštním příkazem zákona Božího.

Pěstujme v sobě dokonalou bázeň před strašnými a nejistými soudy Božími! O posledním soudu bychom měli rozjímati jako o něčem pro nás strašném, i když náš duševní stav je zcela v pořádku a když máme nejvyšší milost, jaké se nám kdy dostalo.

Měli bychom se jako moru duše vyhýbatí všemu, co vypadá jako podceňování nesnesitelných bolestí a prudkosti trestů v očistci.

Povrchní názory na hřích a neuvážené výrazy o jistotě spásy jsou všechny proti svaté bázni.

Budeme-li se snažiti, abychom o všech těchto

věcech smýšleli pokorně, a budeme-li se přičiňovati, abychom ve všem jednali rozvážně tak, abychom nevstupovali Bohu do cesty, nekřižovali jeho plán a nezdržovali jej, pak si z jeho milosrdenství navykneme nanejvýše drahocenné, svaté a záslužné bázni Boží.¹⁾

Dobry úmysl zvyšuje nesmírně hodnotu našich skutků.

I.

Bůh dodává velikosti našim vlastním ubohým skutkům a propůjčuje jim nesmírnou hodnotu tím, že je spojuje se skutky svými a uschopňuje nás, abychom je konali z nadpřirozených pohnutek a ve sjednocení s ním. Chceme uvažovati o pokladu našich obyčejných skutků a o katolické pobožnosti, pozůstávající v tom, že je ustavičně obětujeme Bohu ve spojení se skutky Pána Ježíše. Tak nás Bůh milosrdně vyprošťuje z naší nepatrnosti a bezcennosti.

Nekonáme za celičský den jediné věci, kterou bychom, a to docela snadno, nemohli přispěti k slávě Boží, k zájmům Ježíšovým a k spáse duší. Nic na tom nezáleží, jak ji hodnotí svět,

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 229—231.

nebo jeví-li se zřejmě jako světská záležitost nebo jako všední treta, náležející toliko k ubohosti našeho lidského života. Nebeská pohnutka k ní přistoupí; v tom okamžiku je všecka vyplněna Bohem, stává se klenotem ceny téměř nekonečné a Boží velebnost ráčí v ní míti zalíbení. Ubíhá hodina za hodinou; každá je vyplněna jednáním, náležejícím k našemu stavu. Píšeme nebo čteme, účtujeme, kupujeme nebo prodáváme, mluvíme nebo přemýšlíme nebo trpíme; a bez ustání, chceme-li, razíme mince, nebeské mince, za něž je možno získati nebeský život. Nic není zapotřebí, leč úkonu úmyslu nebo obětování, jimiž se naše jednání spojuje s úmysly Boha, jenž se stal člověkem, a každý náš jednotlivý skutek nabývá této ceny.

Zbožní lidé si někdy stěžují, že je světské zaměstnání rozptyluje; myslí si, že bude speciálním úkolem v nebi uctívati Boha ustavičně; ve skutečnosti si stěžují, že země není nebem. Země však v tomto ohledu poněkud nebem je. Sloužíme-li Bohu z lásky, každá z těchto tak zvaných roztržitostí je ve skutečnosti drahocenným obětováním. Každý skutek je hostií, zápalem, zpěvem a obětí po celičký den, chceme-li sami, aby to tak bylo. Nuže, záleží-li nám opravdu na slávě Boží, na zájmech Ježíšových a na spáse duší, nesmíme opomíjeti těžiti z tohoto pokladu našich obyčejných skutků.

II.

Toužíme po slávě Boží, po zájmech Ježíšových a po blahu duší. Vidíme ohromnost díla, jež má býti vykonáno; vidíme, jak málo máme na to času a jak chudičké jsou k tomu naše prostředky. Vážme si všeho, co máme, dychtíme po milosti, dychtíme po všem, co si milost může osvojiti. Náš drahý Pán! Pro něj pracujeme; musíme tedy pracovati usilovně a pracovati stále. Máme něco dělati; uděláme to, a tu je naše činnost u konce. Když však touže věc konáme se zbožným úmyslem, obětující ji Ježíši ve spojení s něčím podobným, co sám konával na zemi, stává se to obětí, která má nesmírnou cenu u Boha. Který lakomec by nerazil mince celý den, kdyby jen mohl? Avšak to právě my můžeme, a to vlivem úžasného tajemství vtělení velmi účinně, abychom obdrželi život věčný.

Sv. Ignác z Loyoly praví ve svých stanovách, že »všichni jeho synové mají míti správný úmysl nejen vzhledem k životnímu povolání, nýbrž i v podrobnostech, vždy ve všem se snažíce jednati toliko tak, aby se líbili jeho dobrotě pro něho samého«, a sv. Terezie praví, »že každý dosáhne toho, zač se modlí, účinněji, bude-li jen chtíti obětovati věčnému Otci své jednání ve spojení se zásluhami Pána Ježíše«.

V tajné laboratoři dobrého úmyslu mění se

škváry našeho nejobyčejnějšího denního jednání v nejjemnější zlato; a jak cennými se stávají tyto skutky před Pánem, o tom se k své veliké útěše můžeme poučiti z jeho vlastního zjevení svaté Gertrudě: »Chtivý lichvář by byl nerad, kdyby mu ušla příležitost vyzískati jedinou korunku; a mne by ještě více mrzelo, kdybych měl dovolit, aby se ztratila jediná myšlenka nebo jediný pohyb tvého maličku pro mne učiněný, a já toho nepoužil ke své vlastní veliké slávě a k tvé věčné spáse.« Jindy jí řekl: »Má něžnost přijme i pouhý krok nebo pouhé zdvihnutí stébla se země, pouhé slovo nebo zdvořilý pokyn, „Odpočinutí věčné“ za zemřelé nebo pouhé slovo pro hříšníky nebo i pro spravedlivého, je-li s tím spojen dobrý úmysl.«¹⁾)

Mysterium modlitby.

I.

Lidé se za nynějších dnů modlí velmi málo. Opravdu je to smutné, jak málo věří lidé v modlitbu. Myslí si, že všechno provedou svou vlastní obratností, příčinlivostí, rušností a činností. Domnívají se, že tytéž prostředky, které udělaly Anglii velkým pyšným státem, se hodí i pro

¹⁾ All for Jesus, 165—172.

zájmy Kristovy a povznesou jeho království na zemi. Nyní platí jen to, co vidíš, víra je vedlejší věc. Pustí-li se katolíci do něčeho a výsledek se jeví nepatrným, skličuje je to a myslí si, že to nebylo na nic. Jsou misie, je zachráněna jedna duše, předejde se jednomu hříchu; je to dílo čtrnácti dnů, vydaje šly do set. Jaký nezdar! Ale Ježíš Kristus, chtěje zabrániti, aby tento jeden hřích nepotřísnil slávu jeho Otce, je ochoten sestoupiti a dáti se ukřižovati zase! Nedovedeme-li předložiti číslice a vykázati se velkými výsledky, nedovedeme-li přesvědčiti svět, že konáme velké dílo a že to musí uznati i ostrý zrak našeho obecenstva, pak se začínáme ve spolek kritisovati a hřešíme; konáme veřejné schůze a hřešíme; povídáme a hřešíme; tvoříme rozčilené výbory a hřešíme; upouštíme od díla a hřešíme; pak třeba honem píšeme dopis do novin a možná hřešíme zas; a pak jednáme zase tak jako dříve. Pokusili jsme se konati dobré dílo; protože jsme je však podnikli jen z pohnutek pozemských, skončilo tím, že jsme měli na svědomí další hříchy. Příčina toho všeho? Nemodlíme se a nemáme víry v modlitbu. Buďme ujištění, že v nevěřící zemi a v nevěřící době bude míti modlitba prostého srdce velikou moc u Boha a zvláštní odměnu. Na ty, kdo se rozpomínali na Sion, když ostatní na něj zapomínali, podivuhodně se rozpomínal Bůh; podobně se

modleme v národě, který zapomíná na modlitbu a důvěřuje v sebe a opírá se o rámě tělesné, a Bůh bude s námi, jako nebyl nikdy předtím, a zájmy Ježíšovy budou zkvétati na zemi.¹⁾

II.

Mysterium je modlitba.

Mysterium je, když povážíš, jak ubohý je ten, jenž se modlí.

Je mysteriem, když povážíš, jak nekonečně velebný je ten, k němuž se modlíme.

Dále se ťažme, odkud pochází cena našich modliteb? Jsou to rychle zanikající slova; prchavé žádosti. Nic v nás není takového, čím bychom si zasloužili, aby nám Bůh věnoval pozornost, leda přemíra naší ubohosti a tudíž krajnost naší potřeby. Jinak proč by měly býti naše modlitby v uchu Božím více než řev lva nebo naříkavé zvuky čejky nebo křik trpící zvěře, uštvané od honců? Cena modlitby pochází hlavně odtud, že Bůh sám se ráčil státi člověkem, padl na tvář na nevlídné hoře a ztrávil noc na modlitbách. Spojuje se s námi; bere naši věc za svou, své zájmy za naše, a splývá s námi v jedno. Tak podivuhodným spojením cena jeho modliteb přechází do modliteb našich, jeho nadbytek obohacuje naši chudobu, jeho nekonečnost se dotýká

¹⁾ All for Jesus, 26—27.

naší bídy, zvedá a povznáší ji. Takto když se modlíme, nemodlíme se my, nýbrž on. Mluvíme v ucho nebeského Otce a Bůh slyší nikoli náš hlas, nýbrž Ježíšův.

To není ještě konec vynálezů jeho otcovské lásky. Neboť musíme ještě uvážit, s kým se modlíme. Nikdy sami; tím jsme si jisti, kdykoli se modlíme řádně. V nás bydlí ten, jenž je Bůh věčný, rovný Bohu Otci a Synu, vycházející od obou zároveň. Ten tvoří v našem srdci slova a propůjčuje nám hlas a zvuk, když voláme: »Abba, Otče!« Je »naším přístupem k Otci«. »Posiluje nás mocně ve vnitřního člověka.« Je to Duch, »který pomáhá našim slabostem; neboť nevíme, zač bychom se měli modlit, jak je zapotřebí; ale Duch sám přimlouvá se za nás nevýslovnými vzdechy. Ten pak, jenž zpytuje srdce, ví, čeho Duch žádá.« Nestává se mysterium modlitby v nás hlubším a hlubším?

Teď se zase zamysli, jak je modlitba neuvěřitelně snadná. Každá doba, každé místo, každý postoj se pro ni hodí; není doby, místa, postoje, kde bychom nemohli uctivě vyznati přítomnost Boží. Nadání se nevyžaduje. Výmluvnost nemá zde významu. Důstojnost není zde doporučením. Naše potřeba je naší výmluvností, naše bída naším doporučením. Myšlení je rychlé jako blesk a rychle jako blesk může mnohonásobiti naši modlitbu. Činy se mohou modlit; utrpení se může

modlití. Při modlitbě není třeba obřadů; rubriky nejsou nutné. Vše možno vyjádřití tímto obrazem: dítě na otcově klíně, pomaličku žvatlá s velikou zbožností slovo za slovem a jeho zamýšlená hlavička mluví výmluvněji než jeho těžko srozumitelná prosba.

Uvažme dále účinnost modlitby. Máme se modlití toliko za věci řádné, máme se za ně modlití často, vytrvale a s důvěrou, že se nám jich dostane, a že se nám jich dostane nikoli podle chudoby našich krátkozrakých úmyslů, nýbrž podle bohatství, moudrosti a štědrosti Boží. A je neomylnou pravdou, že naše prosba nebude marná. Bůh nám chce vyhověti. Dovoluje nám tento skoro bezmezný vliv nad sebou, ne pouze jednou nebo dvakrát, ne pouze o svátcích nebo slavnostních příležitostech, nýbrž po celý náš život. Jsou některá tajemství milosti sladší než toto? Čteme o jedné světici, že její modlitby byly pokládány za tak mocné, že lidé k ní přicházeli se všech stran s prosbou, aby doporučila jejich potřeby Bohu. Ta však je slyšela, ale zapomněla. Byla pohroužena v rozjímání, viděla jen dokonalosti Boží, myslila jen na Miláčka své duše. Byla potom překvapena, když jí davy přicházely děkovat za vyslyšení, jehož se dostalo jejich prosbám, a v extasi šeptala ten div Pánu Ježíši. Pán jí odpověděl: »Dcero, tvá vůle jest plniti vždy a jedině mou vůli, a nepři-

pustím, aby tvá láska byla větší než má; proto je mou vůlí splniti vůli tvou, i když bys zapomněla, žes to někdy chtěla.« Jaký je to Pán, k němuž se zde modlíme!

Konečně tato neocenitelná výsada, tajemný dar modlitby, je nám dána nejenom pro naše vlastní potřeby, nýbrž abychom jí používali také pro časné a duchovní blaho jiných. Jak přísné účty budeme jednou skládati za takový vzácný dar a jak máme dbáti o to, aby nám tato moc nebyla svěřena nadarmo! Aťsi nám Bůh nesvěřil jakékoli jiné hřivny, hřivnu modlitby za jiné nám propůjčil jistě. Zde není rozdílu v osobách. Mladí i staří, bohatí i chudí, učení i prostí, kněží i laici, řeholníci i lidé ve světě, všichni máme povinnost konati přímluvné modlitby. Zle s námi, ukryjeme-li svou hřivnu nebo opovážíme-li se vrátiti ji svému Soudci nakonec bez užitku. Zpytujeme se každý a vizme, kolik času jsme dosud věnovali této povinnosti, a je-li naše minulost taková, jak bychom si ji přáli míti. Modliti se vždy je vážným příkazem a navykne si mu toliko časem a cvikem. Modlitba je ovšem současně také darem a milostí. Ale běží o to, abychom se tím více modlili, čím jsme starší, a aby naše modlitby stále více nabývaly rázu přímluvy za jiné.

III.

Snad nikdy, dokud jsme na světě, nepochopíme nebeské moci modlitby, ani vzácného bohatství tohoto pokladu, s nímž bohužel nyní nakládáme lehkovážně, nevidouce, co jím můžeme učiniti pro oslavu Boží. Co bychom nezmohli modlitbou! Co bychom nezmohli v každém nejodlehlejším koutu země, v komůrkách očistce a v otevřených síních nebe! Ale doba je proti modlitbě; duch času je proti ní; zvyky krajanů jsou proti ní. Ach, jenom víru v modlitbu kdybychom měli! Jenom víru v modlitbu! Víru v prostou modlitbu! A zájmy Ježíšovy se rozšíří jako požehnaný výboj po veškerém světě a sláva Boží nádherně zakryje zemi, jako hojné vody zakrývají dno mořské, a sbory vykoupených duší porostou a porostou, že by byl dobrý Pastýř, kdyby to byl někdo jiný než on, přetížen úrodou svého plodného utrpení.¹⁾

Milost skrytého života.

I.

Dnes již není skrytého života. Žijeme na ulicích a na veřejných místech. Celá společnost

¹⁾ All for Jesus, 97—102.

pozůstává z nesčíslných soudních síní, soudcovských stolů a lavic, které jsme sami pořídili, a kam bývá každý denně volán, aby se odpovídal za každé své jednání i malichernůstky a skandály rodinného života. Všichni lidé se takřka dohodli, že si navzájem postoupí právo soudit, zasedati na soudě nad svými bližními a zřizovati tribunály, které jsou přímým opakem křesťanských zpovědníků. Jak by prý se mohlo jinak udržeti v čistotě a na výši veřejné mínění a veřejná mravnost?

Spolky projevují touže chtivost blýskati se ve veřejnosti. Politická činnost vede k týmž důsledkům. Veliké zveřejnění všeho působí nakažlivě a svádí k uveřejňování malicherností a vytváří ducha publicity, přenáší se i do duchovního života a má tam neblahé následky. V duchovních věcech povídavost znamená vždy ztrátu síly. Je to jako u páry; je mocná, když je uzavřena, je pouhým výparem, když se vypustí. Podobně je tomu u dobrých skutků. Mnohý krásný plán ještě než dozrál byl zmařen tím, že byl předčasně prozrazen veřejnosti. Také křesťanská dobročinnost je tímto vystavováním na veřejnost olupována o svou nejkrásnější ozdobu.

Ale to ještě není nejhorší. Lidé se učí, jak se má hřešiti, a příležitosti ke hříchu se rozmnožují tím, že tolik o sobě víme a snažíme se známost o sobě šířiti.

Nechceme však, aby nás veřejnost toliko znala, nýbrž také, abychom na veřejnosti poznali jiné. Tím se naše duše vyplní takovým množstvím malicherností, skandálů, klepů, pověstí, nárážek, domněnek, výkladů a posuzování, že nejsme téměř ani s to, abychom myslili na přítomnost Boží, a do našich modliteb vnikají roztržitosti s takovou neodolatelnou pravidelností, že se dá již předvídati a vypočítati čas, kdy to již vůbec nebude modlitba, nýbrž samá roztržitost.

II.

Co z toho vyplývá jiného než malichernost? Všecko je tak sprosté, tak sprosté. Neboť láska k ukazování se na veřejnosti, totiž v duchovním životě, vede k tomuto: duše jest unavená a nevznáší se k Bohu; nechce se jí vdechovati řídký čistý vzduch jeho přítomnosti, plna slabosti se opírá o svět a činí svět svým soudcem, svým odměnitelem a svým bohem. A protože svět žije ve spěchu a živí se jako vlaštovka za letu a nestará se nijak o žeň, leda jen o rychlé výsledky a o velikost, která trvá přes noc, všecko kolem nás se stává planým, všechno žene jako stéblo rychle do výšky, ale nemohutní, vše je nejisté, nemá žádného trvání, vše se musí hned jeviti zralým, není času na vzrůst. Člověk chce pořád vidět jen novoty a úspěchy a divy, náhlé skoky,

smělá překvapení a okamžitá, rukama hmatatelná díla. Ale to vše je pravý opak duchovního života.

Je to zlá věc, býti vystaven očím světa; a těžko se jim člověk vyhne. Veřejnost vyssává z naší duše, jako slunce z usychajících plodů, její zvláštní barvu, nemůže však jako slunce v mladistvém ovoci rozvíjeti život.

III.

Jsou však prostředky a cesty, které dovedou pomoci. Vynasnažím se stanoviti pět malých pravidel.

1. Pokud se tebe týká, utajuj ve skrytu každý dobrý skutek, milost nebo ctnost, kterou by jiní snadno vysoko cenili. Toto jediné tajemství bude ti prokazovati takové služby jako nějaká pevnost.

2. Nevykládej nikdy jiným o věcech, které se týkají vedení tvé duše, ani co s tebou sdělil tvůj duchovní vůdce, ani jakou ti dal radu. Budeš-li vykládat prvou věc, ztratíš pravou znalost sebe samého; pakli druhou, ztratíš sílu, aby ses danou radou řídil. I jinak tím způsobíš značnou škodu.

3. Ať pro tebe zůstane neznámou zemí každé vědění, které není nutné pro vlastní plnění tvých stavovských povinností a je předmětem zvědavosti a touhy. Nebudeš míti dost pevnosti v duši,

přijde-li k boji, leč jen v této nevědomosti, již si vybojovalo sebezapírání.

4. Nikdy si nevedď duchovního deníku, aby sis zaznamenával zbožné myšlenky nebo něco, co by se třeba jen zdaleka podobalo vlastnímu duchovnímu životopisu. Nechci tím říci, že svatí tak nečinili. Ale ty to nedělej. Budeš-li to dělati, budeš žíti v zemi snů a preludů, a třeba teď tomu nevěříš, nakonec budeš dělati a mluvit hlouposti, abys je mohl později zapsati. Chceš-li vědět, jak tento bláznivý vnitřní tlak vésti si takový deník je srostlý s každým kořínkem a vláknem samolásky, pak vhoď svůj deník do ohně a zkusíš to.

Zapomínej na sebe a na to, co jsi prodělal. Bůh to nezapomene, a to jistě stačí. Jsou-li tvá vidění, tvá vzrušení a tvé sladké myšlenky o Bohu statkem, kterého svět nemůže postrádat, pak ti Bůh pošle duchovního vůdce, který ti pod svatou poslušností nařídí, abys je napsal. Počkej, až Bůh to tak zařídí.

5. Nikdy se nesnaž o odklizení tebe se týkajícího nedorozumění, dokud sis to v klidu ve tři různé chvíle nerozvážil ke cti Otce, Syna a Ducha svatého a dokud jsi nedošel k přesvědčení, že to bude opravdu ke cti Boží, když vše vysvětlíš. Ve většině případů slouží více ke cti Boží toto nedorozumění než jeho odklizení; ale odklizení bývá vždy k naší cti.

IV.

Kdo by se opovážil říci o Bohu, že chce své dokonalosti ve stvořeném světě okazale stavěti na odiv? Nikoli. Naopak, ukrývá se; musíme jej vyhledávat, musíme se snažit, abychom jej hlubokým přemýšlením a tichým pátráním rozumu k svému radostnému překvapení objevili v jeho často neočekávaných skrýších.

Tuto lásku ke skrytému životu máme mít i my.

Tato láska propůjčuje všemu, co konáme, nadzemský ráz, všemu, co mluvíme, úžasnou přesvědčivost, a dokonce i naše mlčení a naše nečinnost mají na sobě cosi nebeského, takže vypuzují zlo a získávají duše.¹⁾

Prostota.

I.

1. Prostota je podstatnou složkou svatého života.

Prostota směřuje k jednomu cíli, hledá jeden předmět, obírá se jedním dílem a věnuje celé srdce své lásce.

Ve svých vztazích k Bohu netrpí náladovostí,

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 200—206.

rozptýlenosti, připoutanosti k pozemským věcem; její síla spočívá v tom, že si stanoví jen jeden cíl a snaží se oň všemi silami.

Ve styku s jinými je laskavá, otevřená a veselá, bez přetvářky, bez lži a bez lichocení.

Čím více se svět zalidňuje a čím umělkovanějším se stává, tím obtížnější je zůstatí prostým; neboť prostota je odleskem nezměnitelné a neposkvvrněné pravdy Boží samé.

Písmo sv. nám zjevuje řečí přímo hrůznou, jak Bůh nenávidí lži. Ale jsou sta věci, které nejsou zrovna lží, ale přece se přičií dokonalé kráse prostoty. Jest řeč a mlčení, jsou pohledy a posuňky, dvojsmyslný úsměv, zakryté nepozorností, nedůstojné dohody a úmyslná rozptýlenost, které zarmucují Ducha svatého a působí v duši smutnou spoušť, ačkoli ještě zdaleka nejsou lží.

2. Vše kolem nás je duté a neupřímné. Svět byl takový vždycky; jaký je teprve v dobách velké bujnosti a zjemnělé civilisace? Upřímnost schází ve všech oborech života.

Ani dobří lidé nebývají tak pravdomluvní, tak otevření, tak poctiví, tak mužní, tak ušlechtilí, jak jsme u nich předpokládali. Zkušenost nás stále, jak rok za rokem mívá, učí této smutné pravdě, která se nám zdá stále novou, protože zklamání velice bolí.

Zkrátka kam se obrátíme, a na které straně začneme pozorovati, vše kolem nás je lež, pře-

tvářka a prázdné zdání. Strojený soucit, nepravdivé dojetí, domnělé zájmy, sympatie a antipatie, jak je vyžaduje móda dne, farizejské nadšení, nakažlivé napodobování a celý svět běžných frází, které mají jiný smysl, než jaký dávají ona slova sama o sobě, tak vyhlíží styk mezi lidmi jemného vzdělání. Jak dlouho se udrží a budou prospívat i domácí ctnosti v ovzduší tak nezdravém?

3. Zahledme se na působnost prostoty v duchovním životě!

Prostota žije vždy ve vědomí své vlastní nehodnosti a bezcennosti. Stále má na mysli, co je duše v očích Božích. Ví, že nemáme větší ceny, než kolik platíme před Bohem; nikdy neodvrací zraku od svého pravého stavu, a nijak se nesnaží, aby jej utajila před jinými. Přeje si opravdu býti v očích lidí jiných jen tím, čím je, a bolí ji, když je hodnocena výše. Každý soused je pro ni takřka jedno z očí Božích a zmnohonásobuje jeho přítomnost.

Prostota jedná, jako by nás každý viděl, znal a soudil tak, jak nás posuzuje Bůh, a nebolí ji, že tomu tak jest.

Takto téměř nepozorovaně se zúžuje okruh samolásky, takže se může uplatňovati jen na poli poměrně menším, ač vykořeniti ji nelze nikdy a také nikdy nás nepřestane obtěžovati, leda až v tichu hrobu. Řetězy bázně před lidmi,

kte­ré nás na dřívějších stupních duchovního života svíraly nesnesitelně až do krve, pa­da­jí nám nyní s rukou, protože nás prostota převedla do nezamlženého a nikdy nezapada­jícího světla oka Božího.

Zde již není pokrytectví. Zde již není obavy, že se ztratí dobré mínění o nás, protože víme, že si nezasluhujeme, aby lidé měli o nás dobré mínění, a protože pochybujeme, zda je mají. Myslíme si, že nás mají rádi přes naše chyby a že si nás váží pro milost, která v nás žije a která není z nás, že tedy nemůžeme býti pro ni chváleni. Všecko diplomatické umění dostalo výhost; neboť nikoho nechceme oklamati a nechceme si přisvojiti, co nám nenáleží. Je konec rozčilujícímu shonu po příležitosti, abychom jiným ukázali dobrý příklad, nýbrž naše světlo svítí před lidmi bez našeho úmyslu, nepočítáme na to, sotva jsme si toho vědomi.¹⁾

Dobrota.

I.

Člověk má jakousi zvláštní sílu, na kterou se dost zapomíná. Je to síla činiti svět šťastným nebo aspoň zmírniti rozsah utrpení na světě, že

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 195—200.

by se svět stal docela jiným, než je nyní. Tato síla se zove dobrota. Bude-li tedy naše chování pod vlivem dobroty, bude svět vyhlížeti docela jinak než teď. Nešťastní býváme ponejvíce proto, jelikož svět je bez dobroty. A je bez dobroty toliko proto, že bez dobroty jsme my jednotlivci, z nichž se svět skládá.

II.

Dobrota je zaplavení jiných naším »já«. Postupujeme jim své místo. Jednáme s nimi tak, jako bychom si přáli, aby jiní jednali s námi. Pro tu chvíli bližní je »já« a já bližním. Naše sebeláska se mění v nesobeckost.

III.

Dobrota rázně a úspěšně připravuje a rozšiřuje cesty Bohu jakožto Vykupiteli. Stále mu získává zpět ztracené duše, otvírající srdce, jež se zdála zatvrzele uzavřená, osvětlujíc mysl, jež si svévolně přivodily tmu, dovedně přivádějíc pomoc naděje do pevností, které se jižjiž chtěly vzdáti zoufalství, zvedajíc pokleslé úsilí do výše, a ještě výše a pořád ještě výše. Všude je dobrota nejlepším průkopníkem nejsvětější Krve. Pravděpodobně došlo k většině případů kajicnosti, když se člověku dostalo skutků dobroty. Jistě,

úlek před Bohem bývá často počátkem té moudrosti, již nazýváme obrácením; avšak musí to býti úlek, s nímž jde i dobrota, jinak udělá leknutí z člověka jen nevěrce. Dobrota obrátila více hříšníků než horlivost nebo výmluvnost nebo učenost. A tyto tři neobrátily nikdy nikoho, leč když byly spojeny s dobrotivostí. Zkrátka dobrota působí, že se sobě stáváme navzájem Bohem.

IV.

Dobrota nesmírně napomáhá k tomu, aby se projevíly dobré stránky v povaze jiných. Skoro všichni lidé mají v sobě více dobroty, než se jeví při obyčejném světském styku. Opravdu většina lidí — můžeme o tom býti přesvědčeni tím, co zahlédneme tu a tam — nosí v sobě až ke hrobu mnoho nerozkvetlé ušlechtilosti. Život je zřídka tak rozmanitý nebo tak příhodný, aby měl člověk možnost rozvinouti vše, co v něm jest. Tvor, který má v sobě schopnost žiti navždy, jistě nemůže ve svých šedesáti letech učiniti více než podati jen ukázky toho, čím by mohl býti a čím bude. Mimo to kdo neviděl, jak nepříjemné a vadné povahy se vyvíjejí pod vlivem dobroty? Velkodušnost klíčí, svěže a mohutně, pod rumištěm všednosti. Ctnosti se probouzejí a ve své mladistvé síle potírají návyky, na jejichž vytvoření pracovaly dvacítky let. Je podivuhodné,

jaké schopnosti dovede dobrota objeviti i v povahách, od nichž se zdánlivě nedalo čekati zhola nic.

Dobrota nám však neukazuje toliko pravou tvář jiných. Ukazuje nám v pravé podobě i nás. Probouzí sebeúctu, která byla dlouho ve spánku, a ta se rychle spojí s milostí. A nejenže nám zjevuje naše nitro, nýbrž současně mu také pomáhá k rozvoji. Propůjčuje těmto nově objeveným schopnostem sílu, svěžest a chuť do díla. Poskytuje jim příležitost k dílu. Cvičí a učí je. Chrání tuto mravní rekonvalescenci před nebezpečími, která na ni číhají. Laskavý skutek vzpružil mnohého padlého člověka, jenž potom pobije svých deset tisíc pro svého Pána a vstoupí do nebeského města nakonec jako dobyvatel, jež světci radostně pozdravují a jež Svrchovaný vítá.

V.

Dobrota působí, že nedochází k mnohému hříchu. Pracuje jako milost, a andělé, kteří odvracejí lidi od hříchu. Pod jejími účinky zasmušili se začínají usmívati, rozhněvaní se tiší, nemocní přestávají sténati, v očích umírajících svítá naděje, duše zatrpklé hledí veseleji, lidé se odvracejí od hříchu, jež jižjiž chtěli spáchat. Laskaví lidé, zdá se, mají zvláštní moc. Naslouchají jim i lidé, kteří byli hluchí k hlasu andělů. Vpouš-

tějí je do srdcí, před jejichž dveřmi milost ztratila trpělivost a vzdálila se. A neotevřou se tyto dveře, až dobrota, tento dovedný posel Boží, odešla a střelhbítě se vrátila s milostí do duše.

To je druhé dílo dobroty v duších; zmenšuje počet jejich hříchů. Je málo darů tak velikých pro duši jako když se zmenší počet jejich hříchů. Máme možnost učiniti to pro bližní denně, a někdy i několikrát za den.

VI.

Jiným požehnáním dobroty jest, že povzbuzuje duše v jejich snaze o dobro. Jedním z nejhorších následků hříchů je malomyslnost. Málo jiných věcí dovede tak vzdorovati milosti jako malomyslnost. I zatvrzelost dává ještě větší naději. Vidáme proudy milostí sestupovati na malomyslnou duši, a zdá se, že není naděje. Milost s ní stéká, jako déšť stéká po střeše. Milost Boží musí jí dobývati nebo jinak ji nepřemůže.

Všichni potřebujeme povzbuzení k dobrému. Kolik ušlechtilých duší se zhroutilo pod únavou! Kolik se zhroutilo plánů na oslavu Boží, které by byl udržel jasný pohled nebo dobrotivé oko! Avšak buď jsme byli zaměstnání svou vlastní prací a nikdy jsme se nedívali na jiné, nebo jsme zárlili a hleděli chladně a kritisovali, a tak jsme nepřispěli tímto prostředkem, ač nám byl snad-

ný, abychom pomohli svému bratru a v něm samému Pánu Ježíši! Kolik sdružení na podporu chudiny nebo pro spásu duší ochablo spíše pro nedostatek živého zájmu než peněz! Osamělý horlivec se dřel, až ve své osamocenosti, únavě a nedostatku porozumění padl pod břemenem a vlci se vyřítili sem na tento malý koutek stáde Páně! Jaká je to zlá věc býti bez dobroty! Pravím si při myšlence na nejsvětější Krev, že mi bude snazší při posledním soudu pohlédnouti na své hříchy než na svou nelaskavost se všemi jejími bídnými a zhoubnými následky.

Jak vzpružuje dobrota duše! Představ si člověka zmalomyslnělého nebezpečími. Mrak smutku houstne. Pokušení se rozkládají všude kolem a přibývá jich i co do počtu i co do síly každým okamžikem. Všecko věští, že dojde k hříchu. Ani ne laskavý čin, ani ne laskavé slovo, nýbrž již pouhé zbarvení hlasu, pouhý výraz oka vyjádřily soucit s ubohým trpícím srdcem, a v okamžiku je všecko v pořádku. Sražená duše oživila pouhým dotekem paprsku dobroty a nabyla chuti odhodlaně provésti to, co ve své skleslosti chtěla již nechatí nevykonáno. Tento blížící se hřích by byl snad býval pro duši prvním krokem k nenapravitelné zkáze. Toto povzbuzení bylo snad prvním článkem nového řetězu, jenž se bude zváti u svého konečného cíle: vytrvalost až do konce.

VII.

Dobrota je také nakažlivá. Má právo na úrodnost. Dobrý skutek vede k dalším dobrým skutkům. Za našim příkladem jdou jiní. Jednotlivý skutek dobrotivosti vyhání své kořeny všemi směry, z nich pučí nové výhonky a vyrůstají nové stromy. Tato úrodnost se neobmezuje na nás samy. Hlavně se projevuje u osob, jimž se dostalo dobrodiní. To je nejpožehnanější účinek dobrotivosti. Nejlaskavějšími lidmi bývají zpravidla ti, jimž se dostalo největšího počtu skutků lásky. Stává se sice někdy, že někdy v ušlechtilých povahách vyrůstá dobro ze zla, že lidé, kteří na sobě pocítili nedostatek dobrotivosti, jsou marnotratně dobrotiví, když se dostanou k moci. Ale obyčejně platí pravidlo, že dobrotivými činí lidi dobrotivost. Jako my se stáváme ještě laskavějšími, jednáme-li laskavě, tak lidé, jimž jsme prokázali dobrodiní, byli-li dobrotiví předtím, naučí se býti ještě dobrotivějšími, a býti dobrotivými teď, nebyli-li takoví dříve. Tak se šíří dobrotivost všemi směry. Některý skutek dobrotivosti snad neumírá nikdy, nýbrž šíří neviditelné vlny svého vlivu přes celá staletí.

Proto nemůžeme pro jiné vykonati lepšího skutku, než když jsme k nim laskaví; a naše laskavost je po milosti Boží největším darem, jehož se jim může dostat.

VIII.

Dobrotivost jest požehnáním i pro nás, protože nám pomáhá překonávati samolásku. Samoláska je pro nás ve značné míře pozorovacím bodem, z něhož posuzujeme věci. Dobrotivost mění naše posudky, poněvadž mění náš pozorovací bod. Je pro nás něco větším soužením než naše samoláska? Zdržuje něco více náš duchovní vzrůst? Vcelku vzato, samoláska musí býti potlačena, jinak náš pokrok přestává. Řada laskavých skutků — potírajících ji s radostnou odvahou — a sobectví jest, nepravím zabito, ale zrazeno, a to je veliká výhoda, ač to není ještě všecko. Snad se nám nikdy nepodaří, abychom byli dokonale nesobečtí. Vede však k tomu jen jediná cesta, a to dobrotivost; každý krok na této cestě jest důležitým krokem k nebi.

IX.

Za laskavým jednáním skoro vždycky se dostavuje vnitřní radost; kdo nezkusil na sobě, že vnitřní štěstí je ovzduší, ve kterém se velká díla konají pro Boha? Dále dobrotivostí se podobáme Bohu a když je někdo laskavým z pohnutek víry, je v této jeho ctnosti mnoho nadpřirozených prvků. Doprovázejí ji mnohé milosti, takže by samy stačily, aby učinily člověka svatým.

Zkušenost učí, že mládí není příznivou půdou pro dobrotivost. Lidé se stávají dobrotivějšími, čím více stárnou. Jsou ovšem povahy, které jsou laskavé od kolébky. Ale dobrotivý chlapec nebo dobrotivé děvče jsou zjevem řídkým. Podobně jako v přirozeném světě vyžaduje dobrotivost věku, vyžaduje ve světě nadpřirozeném milosti. Nebývá údělem horlivosti začátečníků, nýbrž duší pokročilých a upevněných v dobrém. Skutečně je v ní tolik milostí, že pokora je jí zajištěna. Pyšný člověk bývá zřídka dobrotivý. Pokora nás činí dobrotivými a dobrotivost nás činí pokornými. Bylo by pošetilé tvrdit, že pokora je snadná ctnost. Ke každému i sebemenšímu jejímu stupni se vystupuje nesnadno. Dobrotivost jest nejsnadnější a neomylnou cestou k pokoře; a právě pokory potřebujeme, po pokoře teď prahne, pokora strhuje překážky a uvolňuje cestu k Bohu.

X.

Nemůžeme tedy říci, že by učení o dobrotivosti nemělo významu. Laskavost je důležitou složkou v duchovním životě.

Dobrotivost jest také účastí na duchu Ježíšově a duch Ježíšův je duch vši svatosti. Dobrotivost je mostem mezi lidmi světáckými a zbožnými. Bylo by si velmi přát, aby nábožní lidé upravili

svou pobožnost tak, aby se světáckým lidem nejevila tak hranatou a útočnou; nesmělo by to však znamenati snížení pobožnosti nebo zradu zásad. Zbožní lidé jsou — jako třída vzato — nejnelaskavější ze všech tříd. Způsobí snad pohoršení, když to pravím; ale pohoršení dané skutečným stavem jest o mnoho horší než pohoršení, když se to řekne, proto volím toto druhé, tím se věci poslouží lépe. Zbožní lidé bývají nepřívětiví a nedobrotiví. Ubohá lidská přirozenost nemůže dělat všecko; pěstování laskavosti se často zanedbává, protože lidé dostatečně nechápou její ceny. Lidé snad jsou dobročinní, ale nejsou laskaví; snad jsou milosrdní, ale nejsou laskaví; snad se umrtvují, ale nejsou laskaví. Kdyby přidali aspoň trošičku obyčejné laskavosti ke svým neobyčejným milostem, obrátili by deset lidí tam, kde nyní zmírňují předsudky jen jediného člověka. V pobožnosti často se vyskytuje cosi jako duchovní sobectví. Ale není nevyhnutelné, aby se zbožnost a laskavost stavěly proti sobě. Je zde jakási obtíž, ale je potřebí jen trochu bdělosti. Dobrotivost, laskavost a přívětivost, jakožto nadpřirozené ctnosti, dostatečně se nepěstí, kdežto přílišná váha se klade v duchovním životě na to, abychom měli na mysli sebe, o sobě uvažovali, patřili v sebe.

XI.

Je tedy dobrotivost veliká záležitost Boží na tomto světě. Kde je dobrotivost přirozená, musí se proměnit v nadpřirozenou. Kde není vrozené, musí býti získána milostí. Co je náš život? Je to poslání, abychom šli do každého koutku, kam je možno se dostat, a tento nešťastný svět dobyli pro Boha zpět. Je to naše zasvěcení se Bohu krásným apoštolátem dobroty.¹⁾

Radost a duchovní život.

I.

Jistě se nestalo bez řízení Ducha pravdy, že sv. apoštol Pavel počítá radost mezi první plody Ducha svatého.

Neublíží se myšlence umrtvování, jímž se významává vysoká svatost, tvrdí-li se, že radost je jednou z nejdůležitějších složek v duchovním životě a že nic není obyčejnějšího, než že lidé se zastavují ve svém duchovním pokroku a nevytrvávají v povolání, když se jim nedostává radosti.

Říká se, že byla kdysi na zeměkouli doba, kdy

¹⁾ Spiritual Conferences (Kindness), 1—16. (Srovnej český překlad »Dobrota«, 7—26.)

bylo v ovzduší velmi mnoho kyseliny uhličité, a proto rostlinstvo rostlo bujně a prudce. Zrovna tak v duchovním životě, když všechno dýchá svatou a nadpřirozenou radostí. Je to ovzduší heroických ctností. Snad i my jsme měli doby takové radosti, ale promarnili jsme je, protože jsme nespolutvůbili s milostí, a pohlédneme-li zpět na to, co jsme tehdy byli a vykonali, myslíme skoro, že jsme »byli obry za těchto dnů«.

II.

Nic není tak důležité jako mírnost v chování a laskavost v jednání s jinými. Avšak radost, jediná ze všech věcí, nám nejvíce pomáhá, abychom zachovávali k jiným vždy stejnou laskavost. Máme-li radost, nic nám nepřichází v nevhod. Nic nás nepřekvapí a nepřivede z míry.

Ani pro svatou ctnost umrtvování není cti, když o sladkosti, o balzámu a vůni duchovní radosti smýšlí nebo mluví opovržlivě. Celá budova umrtvování spočívá na duchovní radosti. Opatrujeme si radost, protože živí jako pokrm ducha sebezapírání, a jsme přísní na sebe, abychom v sobě rozhojnili radost. — Že jsou světci tak veselého ducha a řeholníci a řeholnice bytostí tak radostné, to je prostě proto, že své tělo jako svatý Pavel kárají a krotí s nepovolnou přísností a energií, při níž ovšem neschází moudrost. Kdo

chce býti radostný, musí se napřed umrtviti, a kdo je umrtven, má již onu čistou radost, která je dcerou nebe.

III.

Ale nemylme se, naše doba není příznivá radostnosti srdce. Náš život je zavalen pozemskými zájmy, a pyšné triumfy, které slavi materialismus, nepopřávají mu dechu. Svět dospěl ke svahu a sjíždí dolů rychlostí, kterou pocituje každý z nás. I církve to nezbytně pocituje, trpí tím a zmocňuje se jí zavrať při divokém chvatu a při vášnivé bezzákonnosti, která všude vládne. Člověk nemá chvilky, aby byl klidný, střízlivý, pokojný, bez shonu; proto také není možná radost.

Mimoto stojí nám v cestě hromada povinností. Každý má padesát zaměstnání, a nemá-li, zdá se, že nezastane ani závazků vyplývajících z jeho společenského postavení. Máme každý padesátkrát více práce než dovedeme vykonati dobře, a desetkrát více, než dovedeme vykonati vůbec.

Jaké to má důsledky na modlitbu, na to, když chceme tiše státi nebo klečeti a připravovati se k svátostem, na chvíle, kterých potřebujeme, abychom se podívali zpět na uplynulý život, abychom často a stále déle prodlévali v myšlenkách na dokonalosti Boží?

Nikoli, dnes je život neúprosný ve svých požadavcích. Stále více povolujeme tlaku, který na nás doléhá, a nikdy neklesl zdroj radosti tak hluboko. Život každého je boj, aby si proklestil cestu hustým množstvím lidí, kteří se všichni hrnou za týmž cílem. Statků je hojnost, ale naše štěstí má z nich málo. Tak veliké je kouzlo tohoto víru, že v sebe strhuje nejen ty, kdo jsou mu blízko, nýbrž i ty, kdo stojí opodál. Dnes neznáme jiné radosti než onen strašný požitek, jež pocítují ztřeštění smělci, když se vrhají lehkovážně do nebezpečí. Je pravda, máme jakousi radost, ale pozůstává v rozčilenosti a v energii činnosti, která směřuje ke všem cílům, které si dovedeš pomyslit, toliko k Bohu ne.

Také poměry, v nichž se v tomto shonu nacházíme my katolíci, jsou nepříznivé křesťanské radosti. Sousedství bludu má v sobě cosi chmurného, studeného, skličujícího, a nedovedeme se dobře uchrániti jeho vlivu a ochablosti, která z něho vyplývá.

Žijeme ve stálém nepoměru mezi svými potřebami a svými prostředky.

IV.

Proč jsem však mluvil o těchto překážkách radosti?

Pobožnost k velebné Svátosti nám dá jednu

věc, které potřebujeme v nejvyšší míře: dá nám dar a milost radosti v Ježíši Kristu.¹⁾

Radost. Její cena pro mnohé duše.

Smutek je stav zde na zemi, radost je stav na věčnosti. Všecek zármutek je ve vyhnanství od Boha, všecka radost je ve spojení s Bohem. V nebi zapudí radost smutek, kdežto zde na zemi není koutečku, odkud by smutek dovedl zcela zapuditi radost. Radost k nám lne jakožto k tvorům Božím. Drží se nás, kamkoli jdeme. Radost visí kolem všeho, s čím má co dělati Bůh.

Jádrem duchovního světa, kde hoří jeho ústřední ohně, je nejhlubší radost. Svět zármutku spočívá na ní jako na svých bezpečných základech. Jako pod každým kamenem je vlhkost, tak pod každým smutkem je radost; a když se nám podaří správně pochopiti život, vidíme, že smutek je konec konců jen služebníkem radosti.

Jsou na světě duše, které mají dar, že všude nalézají radost a že ji zanechávají za sebou všude, kam jdou. Radost tryská zpod jejich prstů jako paprsky světla. Již v jejich pouhé přítomnosti, v jejich pouhém mlčícím doprovodu je cosi, z čeho nelze vyprostiti a odloučiti radost. Nevyhnutelně rozveselují srdce. Zdá se, jako by

¹⁾ Das heiligste Altarssakrament, 170—180.

na ně padl stín daru, který je vlastní Bohu. Vy-
dávají světlo, ač není jejich úmyslem svítit;
a ostýchavé povahy jako plaché mušky vycházejí,
takřka odkládají svou smutnou náladu a dávají
se do tance ve zlatých paprscích těchto jasných
duší.

Všecka radost také jaksi spěje k Bohu. Ne-
mluví o něm, ale hlásá jej. Její půvab je půvab
jeho přítomnosti. Zůstavuje za sebou klid a ne-
zřídka sladké slzy modlitby. Všecko se po-
tichoučku stává křesťanským pod její vládou.
Jako sluneční světlo rozjasňuje, podporuje ve
vzrůstu, zpřijemňuje, přetváří pravdě nejnepodob-
nější věci, které přijdou pod její vliv. Taková
upřímná duše bývá apoštolem ve svém okolí.
Každý uznává její božské právo, ač nikdy ne-
myslí na to, aby se ho dožadovala. Není třeba se
ho domáhati, neboť nikdo neklade odporu její
nepřemožitelné laskavosti.

Radost je jako misionář, který káže o Bohu;
smutek je jako kazatel, který vyděsuje lidi ze
smrtného hříchu do náručí jejich nebeského
Otce, nebo který je svými důraznými důvody
odvádí od nebezpečných světských rozkoší. Ve-
selé povahy mají konati velké dílo pro Boha;
a konají je, nejsouce si toho často vůbec vědomy.
Je to dech, jímž dýchá jejich bytost. Žítí s nimi
znamená přebývati stále na výsluní nehluchého
veselí a tiché radostnosti. Kdo nepoznal tako-

vých duší? Kdo není právě takovým duším — hned po milosti Boží — největším dlužníkem za vše, co má v sobě nejlepšího? Šťasten, kdo vyrůstal v takovém ovzduší ve svém rodném domě. Opravdu, nejšťastnější, největší a Bohu nejpodobnější je ten člověk, který přidal skutečnou radost k pokladu štěstí ve světě.

Jsou jiné duše, které ve svém vlastním zájmu potřebují radosti, jimž je dána spíše neobvyklá schopnost radost přijímati než ji rozdávat. Vsávají ji, jako žíznivá půda v sebe vpíjí déšť; a musíme připomenouti, že nemluvíme o rozkoši, nýbrž o radosti. Radost se zdá nezbytnou, aby vyléčila jejich duši. Takových duší, jejichž takřka spásou je radost, je mnohem větší počet, než by se zdálo na prvý pohled. Když pozorujeme svět, vynořují se všude, i na místech, kde bychom to nejméně očekávali. Stále hledají útočiště ve skrytých službách křesťanského kněžství. Radost zdá se býti pro ně tak potřebná jako sluneční světlo pro rostliny. Radosti rostou, rozvíjejí a zbarvují se květy rozmanitých ctností.¹⁾

V životě z víry milujeme obyčejné věci.

Co je nadpřirozené, není nutně totéž, co zázračné. Láska k nadpřirozenému je něco vyššího

¹⁾ Bethlehem, 395—399.

než touha po zázračném. Láska k nadpřirozenému je veliká milost, základní milost, obsahující v sobě mnoho milostí. Je málo milostí, po kterých bychom měli toužiti, tak jako po ní, a to z mnoha důvodů, zvláště však proto, že z ní se rodí tři božské ctnosti. Lidi vábí zázraky, proctví, zjevení, vidění a mimořádný heroismus nenapodobitelné svatosti. Takové věci nás mají lákati. Bůh nám je sesílá, aby nás táhly k sobě. Jeho úmyslem bylo nás přitáhnouti. Ale člověka myslícího a milujícího lákají obyčejné věci víry stokrát více; pravidelně bývají samy v sobě ještě zázračnější. Milosti a vnuknutí, služby a úkoly, růžence a škapulíře, jubilea a odpustky, obvyklé divy modlitby a všední požehnání církve — to jsou věci, jimž se máme nejvíce diviti, jež máme nejvýše hodnotiti a nejvíce milovati. Čeho se dostává převážné většině věřících, mělo by nám býti dražší, než co je údělem jen nemnohých nebo dokonce jen údělem naším. Jistě je větší věcí, když je někdo knězem a když má podíl na velikém, všeobecném kněžství církve, než býti kanovníkem nějaké kapituly, která má právo nosit biskupskou mitru nebo kardinálskou červeň. Co je v náboženství společné všem, je lepší, než co nepatří všem, protože společné jest všeobecné; a své největší dary dává Bůh všem lidem, a své zvláštní dary dává málokterým. To je jedna z Božích cest, které si máme dobře vši-

mati a vysoko vážit. Jeho nejvýbornější dary jsou nejvšeobecnější. I v životě duchovním si váží moudří lidé obyčejných věcí víry a milují je každým rokem více.¹⁾

Dokonalost ve světě není život v klášteře, jenom že laxnější!

Jsou celá pojednání o duchovním životě, která lidé čtou a cítí při tom docela poctivě, že navrhované způsoby by byly pro ně svěřací kazajkou a že by bylo nemoudré se pokoušet o něco takového; každý mladý muž že musí býti skoro jako seminarista nebo že má nechat duchovního života; každá mladá dívka že musí býti jako poľeholnice nebo že se má vzdáti touhy po lepším náboženském životě, než jaký vede svět kolem ní. Je patrné, jak to vše stojí v cestě lásce, moudré lásce, takové lásce, jakou by chtěl Ježíš míti od každého z nás. Změnit svět ve veliký klášter s uvolněnou kázní, to není prostředek, jímž by se prospělo zájmům Ježíšovým. Lidé ve světě při svém povolání a při svých povinnostech na př. nejsou pány svého času a nemohou si den rozdělit v půl- a čtvrt hodiny, jako by byli v tichém klášteře a měli se řídit hlasem klášterního zvonku. Proto říkat takovým lidem, ať si napíší

¹⁾ The Precious Blood, 287—288.

denní pořádek a zachovávají jej a že jejich jedinou nadějí je, budou-li se jím přesně řídit, je v devíti případech z deseti totéž, jako bych jim řekl, že osoby, žijící v moderní společnosti, se nemají ani pokoušet o to, aby vedly duchovní život. Kolik osob zanechalo zbožnosti vůbec, protože si určily způsob, a pak shledaly, že se to nedá provádět. Pokusily se a nešlo to. A protože jejich způsob duchovního života ztroskotál, neměly víry v žádný způsob jiný.

Duchovní zvláštnůstky mohou vytvořit pokrytectví. Jsou žalostnou pomůckou ke skutečné, nelíčené, trvalé zbožnosti. Katolický duch je duch svobody. Moderní spisovatelé příliš stěsnali a přitížili pravidla duchovního života, a tím ztratili, místo aby získali. Tím, že lidem naháněli strachu, zavinili, že počet lidí snažících se o duchovní život se zmenšil, a že u těch, kteří setrvali, stupeň zbožnosti poklesl.

Avšak pozor, když mluvíš o svobodě ducha! Snadno se při tom zdá, že se doporučuje nedbalost, nepřesnost, náladovost.¹⁾

V naší svatosti jest i cosi osobního.

Je charakteristickou známkou svatosti nejbláh. Panny, že pozůstávala v dokonalém spolupůso-

¹⁾ All for Jesus, 315—316.

bení s milostí. Svatost jest ovšem prostě spolupůsobení s milostí, ale u obyčejných lidí, ano i u světců, je hojně nedbalosti, kolísání, pádů a povstání, a tudíž nedokonalé spolupůsobení s milostí. Vlastní vůle člověka odvrací milost od směru pro ni stanoveného a vtiskuje zvláštní charakter i jejímu božskému působení. Také hřích zanechává na naší svatosti své známky a stopy. Temperament a nálady se zřejmě projevují na struktuře svatosti, když plně vyzraje. Tak je ve svatosti světců i cosi lidského, cosi zvláštního, cosi, co silně zavání jejich přirozeným sklonem a individuálním charakterem. Tím rozeznáváme světce od světce. Je to půvab pro naši zbožnost, podnět, jenž je nám pobídkou, vzor, jež napodobujeme. To vyplývá odtud, že jejich svatost není jen spolupůsobením s milostí, nýbrž i výslednicí zápasů, pokušení, převratů, katastrof, ano i ničivých událostí. Je to dílo božské, ale nerozvížitelně propletené prvky lidskými!')

Důvěrnost s Bohem ať se nezvrhne v drzost k Bohu.

Osoby, které jsou zvyklé modliti se a nevnášejí s dostatečnou přesností a sebraností ducha pokorné modlitby do úkonů ostatního dne, bez-

1) The Foot of the Cross, 361.

děčně si osvojují jakousi důvěrnost vůči Bohu, která není zrovna uctívá. Myslí si, že se modlí k Bohu více než jiní, že o Bohu nutně více vědí než druzí. Ale není tomu tak. Modlitba není ještě celý duchovní život, ani není sama o sobě nej-spolehlivější složkou nábožnosti.

Potřebujeme dalších součástí, aby byla spolehlivá. U některých lidí, a dobrých, je modlitba nejméně spolehlivou složkou jejich duchovního života. Jsou některé úkony ještě vnitřnější než modlitba, v nichž duše poznává o Bohu více, a poznává to rychleji. Ne že by takové věci mohly býti bez modlitby, anebo že by se mohly udržeti, když modlitba přestane. Jenomže ony nejsou modlitbou. Dále ti lidé, jejichž výlučným úkonem zbožnosti je modlitba, stávají se k Bohu příliš důvěrnými, a zvláště je-li v jejich modlitbě příliš mnoho citovosti, navykají si myslet na Boha a na sebe, ne na Boha jediného — na Boha, jak je v nich, ne na Boha, jak je v sobě. Důsledky toho se projevují v dobách utrpení, a zvláště ve vnitřních křížích. Takoví lidé se nepodřídí okamžitě. Rádi by o tom mluvili s Bohem, a nemožou-li ho přesvědčit, tož aspoň ať on přesvědčí je. Tak daleko jim musí vyjítí vstříc. Přijmou kříž přímo od Boha a souhlasí s tím, aby byl na ně vložen, nesmí se však tak státi, aniž byli dotázáni. Nebo si aspoň uleví tím, že si budou povznešeně stěžovat Bohu, co to udělal, a budou

trochu volně a nebojácně trvati na tom, aby jim přidal milosti, a tak je odškodnil za nové břímě. Skutečně pletou se do úradků Božích a tak ztrácejí dětinného ducha svatosti. Lidé nesmějí přepadat i Boha ani dravostí svých modliteb; jejich povinností je klanět se. Jinak je po půvabu podřízenosti. Právo na důvěrnější spojení je to tam. Vody milosti v jejich duši vysychají, jejich duch modlitby je povrchní, náladový, mrzutý, nařikavý. To vše je, protože si navykli chovati se ve své modlitbě trochu kamarádsky, místo aby se pokládali za nic. Je bolestné dívat se, jak drze si dovedou duchovní osoby počínati vůči Bohu. Snad je tomu nutno přičítati, že je tak málo světců.¹⁾

Vytrvati v dobrém je velmi těžké, ale nezbytné.

Ze všech složek vnitřního života světců nejvíce nás uvádí v obdiv (ještě více než duch mučednictví) vytrvalost v dokonalé oběti. Vytrvalost je sama v sobě taková, že bychom ji hledali u člověka nejméně ze všech milostí. Skoro jakoby nezměnitelnost Stvořitelova sklouzla jako plášť na tvora a velmi dobře mu slušela. V jejích pohybech je hned na prvý pohled cosi ušlechtilějšího a v jejím chování cosi hrdinštějšího, než

¹⁾ The Foot of the Cross, 146—149.

co charakterisovalo krásnou horlivost, se kterou se duše neodvolatelně zasvěcovala prvé velkomyslné oběti. Vytrvalost je spíše cosi nebeského, kdežto ve smělé horlivosti je spíše cosi z hodnot lidských.

Vytrvalost se stává ještě úctyhodnější, když běží o oběť dokonalou až do konce. Tu máme úplnost a jednotnost v celém díle, čímž se zdá oběť hodnou soucitu Božího. Je ku podivu: mnohé duše zklamou ve svém úsilí hned, když se oběť koná; některé však, a není jich málo, ji zneuctí, až když je téměř úplná. Přirozenost u těchto lidí selhává a hledá odpočinek, až když dosáhla vrcholu, který stál před ní. Jiní se dívají na to, co vykonali, skoro se zbabělou lítostí; neboť zřídka se stává, že by nějaká oběť byla přesně vzato sama v sobě ukončená. Člověk se jí takřka zavázal k čemusi dalšímu, ještě vyššímu.

V každém úsilí v duchovním životě se má ve vlastním slova smyslu vytrvati až do konce. Nesnáz vytrvalosti spočívá v tom, že úsilí při ní nikdy nesmí ochabnouti, a to vyžaduje nové a nové oběti. To je důvod, proč bychom vytrvalosti nehledali u člověka a proč nás činí nadpřirozeně podobnými Bohu.

Jiní zase nelitují námah na oběti již přinesené; ale hned se ohlízejí po odměně za ně. Svou duchovní zřítností snižují hodnotu svého skutku.

Protiví se nám naznačování, že čekají na záplatu.

Tak se stává, že z toho nebo onoho důvodu je jen málo duší, které by aspoň trochu nehyzdily a nezhoršovaly své oběti a nepřipravovaly se o její nadzemskou svěžest. Když tedy vidíme, že někdo vytrvává v dokonalé oběti s týmž záplem a statečností, velkodušností a trpělivostí, nejsa si takřka ani vědom, že vykonal neb koná nějakou velkou věc — ne že by nechápal, co udělal, nýbrž protože všechny jeho myšlenky jsou soustředěny na Boha a tedy nemůže mysliti na sebe — pak rádi uznáme, že vytrvalost je jednou z nejvznešenějších ctností, stínem klidu neunaveného Tvůrce, když nastala jeho sobota po stvoření světa.

Toto bylo smýšlení Panny Marie při pohřbu Páně.¹⁾

¹⁾ The Foot of the Cross, 363—364.

APOŠTOLĀT

Láska k duším.

Ve všech dobách církve je láska k duším na-
nejvýš nutnou milostí; v naší době je jí jistě
potřebí při nejmenším tolik jako jindy. Bohužel
však je to dar řídký, neuvěřitelně řídký i mezi
kněžími, a dar nešťastně zneuctěný nízkými pa-
dělkami a odpuzujícími podvody. Ze všech věcí,
které by bylo možno jmenovati, je láska k duším
snad nejcharakterističtější známkou katolíků.
Zdá se, že je to nadpřirozený smysl, jež vlastní
toliko církev. Je několik tříd světců, tříd lišících
se od sebe velikými rozdíly v milosti a velikou
nepodobností, a skoro až neslučitelností darů.
Ale láska k duším je pud, který je společný všem
světcům kterékoli třídy. Je to milost, v níž je
zahrnut velmi veliký počet milostí a úkonů ve-
líkého množství ctností. Je to milost, k níž mají
lidé bez náboženství velikou nechuť; milost, kte-
rá bývá světákům velmi protivná. Je to také
dar, který vyžaduje neobyčejně jemné duchovní
bystrosti, neboť vždy a všude musí v ní býti
soulad mezi nadšením a obezřetností. Přirozená

činnost, všední horování, rušný chvat dobročinnosti, záliba ve chvále, zvyk do všeho se míchat, přeceňování našich vlastních schopností, horkokrevná nezralá horlivost, neústupnost v jednostranných názorech, bezedná bláhovost nepoučitelné originálnosti — to vše připravuje tolik nejrozmanitějšího zklamání pro duši, že k provádění lásky k duším je zapotřebí daru rady, ctnosti a opatrnosti zároveň s chladnou odvahou apoštola. Je to také namáhavá ctnost, vysilující ducha, unavující mysl a znechucující srdce. To bývá důvodem, proč mívá tato milost u mnohých osob tak krátký život. Je to milost, která nikdy nestárne, nikdy nepocituje věku nebo potřeby odpočinku nebo jeho pomalosti. Proto ji mnozí odhazují jako něco, co patří mladým lidem, jako by to byl proces, který se jednou prodělá a pak se o něm nemluví. Duše apoštolova je vždy mladistvá. Byla zralá ve své mladé moudrosti; je průbojná ve své horlivosti, i když vlas zešedivěl.

Láska však také dodává podivuhodné jednotnosti a důslednosti životu člověka a korunuje jej nakonec nevyhnutelným a záviděníhodným úspěchem. Není-li nic tak těžké jako láska k duším, pak zase zdar není nikde tak jistý jako u této lásky. V ní se dokonale spojuje všecka duchovní ušlechtilost. Je milost, která činí člověka podivuhodně důmyslným a trvale šťastným.

Oproštuje srdce od žárlivosti, řevnivosti a vši malichernosti; tím právě ji rozeznáváme od padělků. Ba působí skoro až malé zázraky, neboť zvyšuje rozumovou schopnost člověka, aspoň ve svém vlastním oboru. Je to krásný pohled a jedna z těch smysly zjištělných stránek milosti, v nichž, zdá se, vědění vystřídává víru — pohled na velké věci a úkoly, které byly vykonány při prostřednosti nadání, které však bylo vystupňováno samo nad sebe láskou k duším. Věnuje se stejně činnosti i kontemplaci, a tak vyplňuje mezery opominutí v duchovním životě. Propůjčuje milou prostotu povaze, pročišťujíc veselost, oživujíc vážnost. Je to výron apoštolské velikosti, je to dotek povolání apoštolů, jejichž povolání bylo nade všechna jiná povolání na světě, jako jejich svatost byla zvláštní mezi ostatními způsoby svatosti. Proniká duši mocnou osobní láskou k Ježíši a jest účastí ve velebné sdílnosti Boží. Jaká to milost!')

Úzkost o spásu duší.

Úzkost o spásu duší je jednou z hlavních vzpružin u svatých duší.

Svět a hmotné zájmy světské jsou všechny proti nám. Odvádějí nás od zájmů nadpřirozených. Co vidíme, to na nás působí mnohem více, než co

1) The Precious Blood, 290—292.

věříme. Ale Ježíš přišel na svět, aby spasil duše; umřel za ně, prolil za ně svou předrahou Krev. Jeho zájmy prospívají v té míře, v jaké duše získávají spásu; v té míře, v jaké duše propadají zavržení, jsou poškozovány jeho zájmy jakožto Spasitele duší. Duše je jediná věc, která zasluhuje, aby se o ni pečovalo. Jenom si pomysli, co znamená býti ztracen, býti ztracen věčně! Kdo dovede změřiti tuto hrůzu! Kdo si dovede plně představití krajnost zkázy, velikost špatnosti, nesnesitelnost muk a bezmocnou divokost zoufalství? Avšak sv. Terezie viděla, jak množství lidských duší padá denně dveřmi pekla jako chumáče suchých listů, které na podzim vítr žene sem a tam. Ježíš visel tři hodiny na kříži za každou z těchto ztracených duší! A všechny by mohly nyní zazářiti a skvíti se krásou v síních nebes! Milovaly nás snad, a my jsme milovali je a bylo v nich tolik věcí, pro něž si zasluhovaly lásky! Ušlechtilé, laskavé, nesobecké byly kdysi; ale milovaly svět a nechaly se ovládati svými vlastními vášněmi, a — ačkoli sotva na to pomyslily — ukřížovaly Pána našeho znova; a teď jsou ztraceny — ztraceny věčně!

Což divu, že my, jeho sluhové, máme toužiti po duších, po nichž toužil Ježíš sám? Proto se jeho věrní vždy čile ujímají misii, škol, náboženských řádů, duchovních cvičení, odpustků, náboženských jubileí. Jsou plni plánů, nebo když ne

plánů, aspoň modliteb. Starají se skoro jen o duše. Obětuji všecko pro duše. Nic si z toho nedělají, když je lidé odbudou, když mají nezdar, když se zprvu dopustí chyb; mají na mysli jen duše. Každým dnem znova začínají osnovati záměry a plány pro duše. Neodrazí je, když nevidí jasně, kde vzít peníze a lidi, aby se provedlo dobré dílo, jež mají před sebou; jejich útěchou je, že práce o duše je dílo dokonalé samo v sobě a po tak dlouho, pokud trvá, neboť všeliké rozdávání milosti a nejsvětější Krve je žádoucí a požehnané samo v sobě. Proto církev, matka duší, podporuje myšlenku exercicií, misií a jubileí. To vše jsou věci dobré. Zatím co jiní debatuji a zaujímají stanovisko a kritisují a věsí hlavu, oslabují ruku a srdce jiných, ti, kdo milují Ježíše, pracují dále v prostotě, nemyslíce na zítřek.

Bylo by možno napsati celé knihy o této vášni pro duše. Jistě se dostaví, kde je opravdová láska k Ježíšovi. Neplatilo jen Petrovi, nýbrž všem, kdo milují: »Až se obrátíš, utvrzuj bratry své.« Miluješ mě více nežli tito: »Pasiž ovce mé!« Neboť nemáme i my, každý z nás, mnoho drobných příležitostí, abychom pomáhali při spáse duší? Při nejmenším v přímělné modlitbě, není celá církev zpřístupněna velkorysému a nezměrnému vlivu našich modliteb zrovna tak jako samému svatému Otci?¹⁾

¹⁾ All for Jesus, 39—41.

Láska k hříšníkům — zkušební kámen křesťanského smýšlení.

Velká byla hrůza Panny Marie před hříchem. Úměrná této hrůze byla její láska k hříšníkům. Bolestně truchlila nad tím, že Bůh je tak málo milován a oslavován; ale nebylo v ní citů rozhořčenosti proti hříšníkům. Nechovala v sobě hněvu pro jejich vinu, nýbrž byla nešťastná pro ně, pro důsledky jejich viny. Neodsuzovala jich ve svém srdci, nýbrž litovala. Její horlivost netoužila pomstíti ohromujícími rozsudky a zaslouženými tresty urážku velebnosti Boží. Snažila se raději napravit urážku obrácením hříšníka. Existuje opravdu cosi jako úcta k hříšníkům, když se díváme ne tak na jejich hříchy, nýbrž jako na lidi, kteří zhřešili a jsou předmětem Boží touhy. Je to projev onoho citu v apoštolských duších, který chce k sobě přitáhnout hříšníky a tak je vésti k obrácení. A když hříšníci počnou litovati, pak Boží láska a velká milost, které se jim dostává, zasluhuje více obdivu, úcty a lásky, než zasluhuje nenávisti hřích ve vztahu s hříšníkem. Ve všech polepšovkách bývá nedostatek nadpřirozené úcty k provinilcům příčinou neúspěchu, hojnost takové úcty příčinou úspěchu. Když chtěl náš Spasitel někoho obrátiti, vždy to bylo laskavým pohledem, laskavými slovy, neuvěřitelnou shovívavostí. Neobracel plísňením.

Takové bylo stanovisko Panny Marie k hříchu. Nebyla rozhněvaná na hříšníky.

Její láska k nim rostla s množstvím jejich hříchů, zrovna tak, jako plnost času našeho Pána, zdá se, spadala v jedno s plností špatnosti světa. Čím více přibývalo jejich hříchů, tím více stále rostla její láska.

Sotva v čem se instinkty svatosti projevují zřejměji než v hledisku, jaké zaujímá svaté srdce vůči hříšníkům. Svědčí bezpečněji než cokoli jiného o skrytém spojení s Ježíšem, o hlubokém, něžném spojení s Bohem, o správném chápání a častém následování nejsvětějšího Srdce. Nejvíce milovali hříšníky kontemplativní světci, více ještě než světci aktivní, kteří se sedřeli a strhali své zdraví i život, aby je obrátili. Je to důvod, proč kontemplativní prvek je podstatnou složkou u dokonalého apoštola?¹⁾

Všemohoucnosti, moudrosti a lásky nejsv. Trojice je třeba k obrácení hříšníka.

Tři božské osoby působí nerozlučně při každém zevnějším díle. V našem nedokonalém chápání však Otec představuje všemohoucnost; této moci je třeba při obrácení hříšníka. Nedovede to nic jiného, leda všemohoucnost. Žezlo Panny

¹⁾ The Foot of the Cross, 140—141.

Marie zasáhne tak daleko toliko všemohoucností modlitby. Myslím-li na ohromnou moc, vzpomínám na sv. Michaela; ale ten je příliš sláb, aby mohl obrátiti hříšníka; nebo na kůry Trůnů, ale jejich velkolepý klid nedovede očistiti od hříchu nebo vlíti hříšné duši pokoj. Dále je k tomu třeba moudrosti Synovy. Cherubové jsou velmi moudří a naše předrahá Matka Maria je přímo propast vědění. Avšak ani oni by nedovedli vymysleti to, čeho je třeba k obrácení hříšníka. A nejenom že to nedovedou vymysleti, těžko to dovedou i pochopiti, a klanějí se tomuto Božímu plánu s nikdy neslábnoucím úžasem. A je k tomu třeba lásky Ducha svatého. Vzácní serafové jsou stále v Božím ohni a jsou i sami širými a mohutnými propastmi hořící lásky. Ale jsou jenom jiskrami z výhně Ducha svatého. Jeho láska je prostě nepochopitelná. Mohou jen upadnouti na své tváře a klaněti se nevyličitelným plamenům jeho nestvořených ohňů. Mnohým věcem je těžko porozuměti; nejméně však lze pochopiti velikost jeho lásky. Avšak tuto všemohoucnost Otcovu, tuto moudrost Synovu a tuto lásku Ducha svatého, tuto trojí soustrast v nejsvětější Trojici, pohnula k obrácení hříšníka úpěnlivá přímluva a tajemně krásný nátlak nejsvětější Krve.¹⁾

¹⁾ The Precious Blood, 179—180.

Modlívejme se za ty, kdo jsou v těžkém hříchu.

Máme se modlívati za ty, kdo jsou ve smrtelném hříchu nebo mimo pravou církev. Tak řekl věčný Otec sv. Kateřině Sienské: »Snažně tě žádám, aby ses ustavičně modlila za spásu hříšníků, aby ses modlila za ně úpěnlivě a v slzách, abych mohl ukojiti svou touhu, prokázati jim milost a milosrdenství...«

Čteme v životě sv. Kláry z Monte Falco, že se kdysi modlila za nějakou osobu, na které lpěla vina těžkých zločinů a která odkládala se svým obrácením až na poslední roky svého života. Když se začala modliti po prvé a po druhé, bylo jí, jako by ji neviditelná moc zaháněla od modlitby a jako by slyšela vnitřní hlas, že se nemá modliti za tohoto zkažence, protože nebude vyslyšena. Vrátila se však po třetí ke své modlitbě. Postavila se v duchu před Kristem-Soudcem, jako kdyby na ni byly naloženy všechny hříchy toho člověka, a zavázala se, že učiní Bohu zadost za něho a že chce snášeti všechny tresty, které soud Boží spravedlnosti určí, jen aby dobrota Boží ráčila obrátiti tuto duši. To se tak líbilo Pánu, že se zatvrzelý hříšník náhle obrátil a vedl od té doby dobrý život.

Sv. Terezie přiznává, že důvodem k zakládání klášterů pro ni bylo, aby se řeholnice modlily za obrácení lidí, urážejících Boha, a aby se

se zvláštní vytrvalostí modlily za protivníky církve a především za kazatele a jiné učené osoby, které udržují pravdu. Yepéz praví v jejím životopise, že trávila celé noci na modlitbách za obrácení duší, zvláště těch, které se nakazily bludem, a že by byla dala tisíc životů, aby obrátila jednu duši. Po celých čtyřicet let, v nichž se tak cvičila v modlitbě, o nic neprosivala Boha tolik jako o rozšíření jeho slávy a o rozkvět církve; byla ochotna zůstatí třeba sebedéle v očištění, jen když za to lidé Boha více poznají a více jej budou milovati. Ve stejném duchu doporučovala sv. Marie Magdalena de Pazzi svým řeholnicím, aby se vroucně modlivaly za spásu duší a obrácení hříšníků. Když sv. Ignác dával sv. Marii Magdaleně de Pazzi poučení, jak se cvičiti v pokoře, zakončil: »Jako vtělené slovo ustanovilo své apoštoly za rybáře lidí, tak určilo své snoubenky, řeholnice, aby získávaly duše.«¹⁾

**Modleme se za bohaté a mocné
(dodávám: za studované).**

Mater Maria Dionýsie de Martignat, která skoro padesát let života ztrávila svatě ve dvorní službě králů francouzských a savojských, stala se ke konci života řeholnicí v přísném řádu Navštívení

¹⁾ All for Jesus, 112—114.

Panny Marie. Mocně na ni působila slova Písma sv.: »Marnost nad marnost, všecko pod sluncem je marnost.« Vyvolávala v ní hlubokou soustrast s mocnými tohoto světa vzhledem k nebezpečí jejich spásy, takže se zvláště modlívala za boháče, za šlechtice a za »úspěšné« lidi a snažila se pro tuto pobožnost získati všecky, s nimiž se stýkala. Říkávala: »Ach, jsou obkličeni bídou, nikoli obyčejnou, spějí k peklu a nemyslí na to, protože jejich schodiště je ze zlata a purpuru. Jsou ve světě velicí, a proto si nedopřávají volné chvílky, aby uvážili, že brzo budou velmi mali; jsou zvyklí jiným poroučet, proto si troufají a žijí, jako by jich Bůh, nebe, andělé, země a lidé musili poslouchat. Jak budou překvapeni, když se jim v okamžiku ukáže, že byli a teď že budou pro vždycky otroky ďáblůvými; nebo prokáže-li jim Bůh milosrdenství, jaké to bude pro ně překvapení, když uvidí, že v království nebeském stojí mnohem níže než chudí a prostí, jimž by na světě nebyli dovolili ani, aby se k nim přiblížili.«

Proto konávala za bohaté zvláštní pobožnost. Říkávala, že modliti se za ně je projev větší lásky než modliti se za nemocné a uvězněné. Se zvláštní úctou a s neobyčejnou zbožností slavívala svátky králů a královen, knížat a kněžen za svaté prohlášených. Pravívala, že nic nedovede pokořiti a současně i povzbuditi křesťany více

než heroická svatost lidí vysoce postavených, kteří si zachovali pokoru uprostřed slávy a užívali tohoto světa tak, jako by ho neužívali. Postívala se v předvečer takových svátků a všechny její modlitby v tyto dny měly cílem spásu lidí ve vysokém postavení. Nevím, platí-li to u všech lidí, ale pro mne je cosi neobyčejně dojemného v této pobožnosti, tak duchovní, uvážené a nebeské.

Je zcela v duchu této zvláštní pobožnosti, když čteme, že kdysi ke konci svého života odpověděla představené, která se jí tázala, mělo-li by smysl žádati jistou výhodu od osoby vysoko postavené: »Ano, milá matko, učiňte to. Ujišťuji vás, že je velikým skutkem lásky dávat knížatům a vznešeným osobám příležitost k dobrým skutkům. Svět, tělo a ďábel je svádějí k tak četným skutkům zlým, že nám budou jednou mnohem více děkovati za to, že jsme jim dali podnět k dávání almužny, než jsme jim děkovali my za almužny, které jsme od nich přijali.« Jindy pravila, vidouc, že představená píše princezně: »Milá matko, vždycky, prosím, v dopisech vznešeným osobám něco připište o svaté bázni Boží nebo o svrchované Boží velebnosti nebo o velikosti věčnosti nebo o krátkosti života. Neboť ubozí vznešení lidé mají zde stále mnoho pochlebníků, a přijde den, kdy je bude mrzeti, že je měli.«¹⁾

¹⁾ All for Jesus, 121—122.

Velký skutek milosrdenství: modlití se za umírající.

Od Panny Marie pod křížem umírajícího Krista se učíme, jak se máme chovati k umírajícím; že totiž oddaná láska k těm, kdo jsou v posledním tažení, je podle jejího vzoru a nanejvýše milá jejímu mateřskému srdci. Není přes den ani v noci okamžiku, ve kterém by se neodehrával hrůzný výjev umírání. Osoby jako my nebo lepší než my, jejichž příbuzní je právem milovali více než naši příbuzní milují nás, leží nyní ve smrtelném zápase a potí se hrůzou a jazýček na vážkách, na nichž se rozhoduje o věčném patření na Boha, se úzkostlivě chvěje. Může býti nějaká prosba o naši lásku dojemnější a výmluvnější než tato? Když myslíme na to, co Panna Maria vykonala pro každou z těchto duší, které neustále a v každém okamžiku rozhodují ve smrti a o své věčnosti, vzpomeneme-li si na dlouhou řadu milostí, které vyprosila pro každou z nich a tudíž na touhu jejího mateřského srdce, aby vytrvaly až do konce a byly spaseny věčně, pak poněkud pochopíme, jak je jí tato pobožnost milá. Smrtelné lůžko je jeden z jejích zvláštních oborů působnosti. Zdá se, že má nad ním zvláštní jurisdikci. Zde viditelně spolupracuje s Ježíšem o spáse lidstva. Chce však, abychom s ní spolupracovali také my. Není společnou Matkou nás

všech? Nejsou umírající našimi bratřími a sestrami ve sladkém mateřství Panny Marie? Běží o záležitost rodinnou. Nesmíme se chladně stavěti stranou. Máme v duchu státi při každé smrti na celém světě, při smrti bludařů i pohanů zrovna tak jako při smrti křesťanů. Neboť také bludaři a hříšníci jsou našimi bratřími a sestrami; mají duše, rozhoduje se o jejich věčnosti; Panna Maria má o ně zájem. A jejich věčnost je v nebezpečí víc než dvojnásobně. Oč více potřebují modliteb ti, kdo nemají svátostí? Oč černější tma obestírá jistě poslední okamžiky tam, kde nesvítí plné světlo víry? Oč opravdovější musejí býti modlitby, když je nutno pro ně vyprositi nikoli obyčejnou milost, nýbrž zázrak milostí? Běda, nechtějí od nás žádný z našich jiných darů; ať mají aspoň, ač je odmítají, naše modlitby, prýstící z lásky.

Pamatujsme také, že i my máme umříti. Budeme jednou ležeti v téže úzkosti a budeme nevýslovně potřebovati týchž dobrotivých modliteb. Měrou, v jaké pomáháme jiným, bude naměřeno též nám. To je Boží pravidlo odplaty. Nic nám nepřipraví pokojnější smrt, než když se budeme po celý život denně modliti za ty, kdo denně umírají. Panna Maria sloužila svému Synu při smrti mnohými tajemnými způsoby. Z jeho vůle a ze své vlastní mateřské lásky byla pomocnicí při smrtelném lůžku mnoha milionů. Zís-

kala si v té době, smíme-li tak po lidsku mluvit, velkou zkušenost a je podivuhodně zapracována do vědy o poslední hodině. Zbožnými myšlenkami a úkony, četnými střelnými modlitbami a zvyky, které církev obdařila odpustky, si vyprošujeme pro sebe jasný a šťastný konec, chodíce s Marií všude k smrtelným lůžkům, kamkoli jde.¹⁾

Proč opouštíme duše v očistci?

I.

Zamysleme se nad rozlehlou říší očistce s její vládkyní Matkou Marií. Všechny tyto zástupy duší jsou drahé a věrné nevěsty Ježíšovy. Avšak v jaké divné opuštěnosti nadpřirozeného utrpení nechala je jeho láska! Prahne po jejich vysvobození; touží, aby přišly pryč z této země, stále obestřené mlhami utrpení, do jasné sluneční záře nebeského jejich domova. Přesto si však sám svázal ruce, nebo aspoň skoro si je svázal. Nedává jim již milosti; nepovoluje jim času k pokání; nedává jim příležitosti k zásluhám; ba někteří myslili, že se nemohou ani modlit. Jak to tedy je s dušemi v církvi trpící? Zamyslete se nad tím, co teď řeknu: jejich osud

¹⁾ The Foot of the Cross, 290—291.

závisí skoro spíše na zemi než na nebi, skoro spíše na nás než na něm. Tak to chtěl ten, na němž všechno závisí a bez něhož není závislosti. Je tedy jasné, že Ježíš má zájem o očistec. Přeje si, aby jeho vězni byli vysvobozeni. Prikazuje nám, abychom vysvobodili ty, které on sám vykoupil. Každé zadostučinění, obětované Bohu za tyto duše, každé obětování nejsvětější Krve věčnému Otci, každá mše sv., při níž jsme byli přítomni, každé sv. přijímání, každý dobrovolný skutek umrtvování, každé získání odpustků, každé jubileum, jehož podmínky jsme splnili, každé šeptané »Odpočiňte v pokoji« nebo »Z hlubin volám«, každá malá almužna, kterou jsme poskytli chudému, jenž je ještě chudobnější než my, to vše tvoří součást slávy Ježíšovy; a je-li to obětováno na úmysl těchto drahých zajatců, zájmy Ježíšovy jsou hodinu za hodinou na postupu v této říši Mariině. Viz, jak námořníci pracují pumpami na palubě lodi, když zápasí o své životy se špinavou valící se vodou. Ach, kdybychom měli tolik lásky, abychom pro svaté duše v očištcí pracovali s podobným úsilím pomocí sladkého nástroje odpustků! V naší moci jsou nekonečné zásluhy Ježíšovy a utrpení Panny Marie a úzkosti mučedníků a neochabující vytrvalost vyznavačů. Ježíš zde nechce pomáhati sám; protože rád vidí, jak mu pomáháme, a protože ví, že to bude naší lásku těšiti, když

nám dá příležitost, abychom pro něj něco učinili. Byli světci, kteří celý svůj život zasvětili tomuto jedinému dílu, tomuto dolování v očištění; a těm, kdo přemýšlejí o víře, nebude se to zdátí konec konců něčím divným. Je to pošetilé přirovnání, prostě protože je příliš slabé; ale jistě vyhrátí bitvu u Waterloo nebo vynaléztí parní stroj je menší věc než vysvoboditi jednu duši z očištění.¹⁾

II.

Bude to pro nás nesmírným ziskem, neponecháme-li ani částechy svého zadostučinění nebo svých odpustků, nýbrž obětujeme-li je všechny za duše v očištění, Kristu tak drahé.

Duše, kterou vysvobodíme z očištění, je nám zavázána zvláštní vděčností, jednak protože je pro ni velikým dobrodiním, když co nejdříve přijde do blaženosti věčné, jednak protože je zachráněna ze strašného utrpení. Proto je její povinností vyprošovati pro své dobrodince stále milosti a požehnání od Boha. Spasené duše vědí, že dobro, kterého se jim dostalo, je nekonečné, a jsouce velmi vděčny, snaží se, aby skutky jejich vděčnosti byly úměrné velikosti jejich štěstí. Kdo daruje své odpustky duším v očištění, bude míti v nebi právě tolik zastánců, pečujících

¹⁾ All for Jesus, 8—10.

o jeho nebeské zájmy; a je pro člověka lépe zajistiti si spásu v tomto životě tím, že mu bude množství nebeských zastánců vyprošovati milosti, než vyhnouti se nebezpečí, že zůstane o něco déle v očištění, protože se zřekl svých zadostučinění a odpustků. Získáváme však více než přátelství duší, jež jsme vysvobodili; získáváme lásku jejich andělů strážných a světců, jimž tyto duše byly zvláště oddány; a stáváme se také dražšími nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, protože má radost z osvobození duší jemu tak drahých a z jejich vstupu do jeho věčné radosti.

Je to dále veliká věc, když máme někoho v nebi, kdo bude za nás Boha chváliti, velebiti a oslavovati. Kdo horoucně a něžně miluje Boha, nemá klidu, dokud neučiní vše, aby nekonečná velebnost Boží byla chválena a oslavována. Jak veliká radost a útěcha je tedy v myšlence, že jiní, jimž jsme pomohli z očištění, konají toto velké dílo za nás v nebesích, a zatím co my jsme ještě zde, započali již svou chválu! Jistě není duše, které se dostalo toho štěstí a přišla do očištění, která by nebyla světější než my a působilejší ke chvále Boží. Když je tomu tak, pak my sami jsme již pomohli do nebe někomu, kdo bude vzdávati Bohu větší oslavu, než bychom vzdávali my, kdybychom tam byli. Mezitím, co jíme, pijeme, spíme, lopotíme se zde na zemi, tam v nebi — jak osvěžuje ta myšlenka a jaká je v ní

bezpečná útěcha! — jest nespící duše, nebo, dejž Bůh, mnoho nespících duší, jejichž štěstí jsme uspišili, a ty ctí a oslavují nádhernou velebnost Boha nejvyššího a velebí jej nevýslovně, bez konce!

A konečně, čeho se zříkáme pro duše v očistci, vrací se nám zpět v bohaté míře. Neboť již sám tento skutek tak veliké lásky a šlechetnosti jest zadostučiněním za naše hříchy; když již almužny, dané k úlevě v tělesných potřebách, jsou skutkem zadostučinění cennějším než veliká většina jiných dobrých skutků, což teprve almužny duchovní? Dále kdo něco ztrácí pro slávu Boží, přijme nakonec stonásobně; a Bůh nám dá buď takovou milost, že budeme málo potřebovati očistce, nebo vnukne jiným, aby se za nás modlili, až tam budeme. Takže kdybychom byli podrželi své odpustky pro sebe, byli bychom dlouho v tomto ohni; kdežto když Bůh vybídne mnohé lidi, aby získali odpustky pro nás, vstoupíme do slávy mnohem dříve. Je pravidlem, že nikdy neztrácí, kdo ztrácí pro Boha. Podobně když jsme v očistci, ti svatí, kteří naší pomocí přišli dříve do nebe, budou patřiti na nás jako na své dobrodince a na naše vysvobození jako na svou povinnost. A nejenom oni budou uznávati svůj závazek, nýbrž i náš milý Pán.

Darovati tudíž všecko zadostučinění a odpustky duším v očistci jistě není proti správnému

řádu lásky; je naopak v našem nejlepším zájmu, abychom tak učinili.

Tato pobožnost je v dokonalém souhlase se slávou Boží, s rozmanitými zájmy Ježíšovými a s láskou k duším; a vztahuje se zároveň na církve bojující, na církve trpící a na církve vítěznou. Děkujeme Bohu, že ve své tajemné štědrosti povolil nám tuto neocenitelnou výhodu, abychom směli použití svých zadostučinění a odpustků, jak uznáme za dobré.¹⁾

Apoštolát charity: praktické křesťanství.

Vidíte, že váš křesťanský život pozůstává ze mše sv., sv. přijímání, zpytování svědomí, některých dobrých skutků umrtvování a podobně. Ale to vše jsou úkony více nebo méně rozjímavé, pokud se setrvává jen při tom. To vše jsou výborné věci. Ale máte se věnovat ještě něčemu dalšímu, činnému křesťanskému životu, apoštolátu zámožných, jenž pozůstává ve stálých láskyplných skutcích milosrdenství pro chudobné. Rozhlédněte se po katolických zemích, ve kterých je velmi početný »střední stav« svatých lidí, konajících hojně dobré skutky a tak milých ve své duchovní kráse. Zdá se, jako by tajemství zde spočívalo v této skvělé činnosti pro chudé.

¹⁾ All for Jesus, 45—50.

Když přijdete od modlitby nebo z kostela, nemůžete, nechcete-li vystupovati jako zvláštnůstkář, přijíti s touto svou vnější sebraností do společnosti, a modlitba je jako delikátní kvítko v duši; ale v horkém vzduchu světských místností rychle vadne. Když však přicházíte z podkrovní světničky nebo z nemocnice, z chudobince nebo ze sklepa, nesete kolem sebe půvabné ovzduší, které je jakýmsi rajským brněním, od něhož se jedovaté šípy světa odrážejí otupeny a neškodny. Je v něm dobře. Nemohou je odbýti vtípem nebo hovorem, nemohou je ušlapati povídáním, jako exotický květ modlitby. Všude, kde je svět, je nebezpečí pro duše. Ale není veselosti, zábavy nebo módy, kterých by činné milosrdenství nedovedlo odzbrojiti ode všech nebezpečí a přímo posvětiti. Věřte tomu, pro vás, kdo žijete ve světě, milosrdenství je jenom jiný výraz pro vytrvalost v dobrém, a dotek chudého je skutečnou přítomností vašeho Pána.¹⁾

¹⁾ All for Jesus, 323.

ZIVOT, SMRT, PEKLO, NEBE

Každá duše je světem plným divů.

Každý jednotlivý lidský život na světě je soukromým zjevením Božím, zjevením, které by stačilo pro celý svět, kdyby je vyličilo inspirované pero. Když však žije člověk ve stavu milosti a odevzdává se Bohu a vede vnitřní život, pak se tento život stává ještě podivuhodnějším, protože je uvědoměleji nadpřirozený. Každý člověk má k Bohu vztah, který je mu zvláštní. Nesdílí jej s nikým jiným. Má milosti více nebo méně, má milosti větší nebo menší, milosti různého druhu, a tyto milosti vstupují v nejrozmanitější sloučeniny s proměnlivými okolnostmi jeho zevnějšího života. Tyto zevnější okolnosti nejsou nikdy tytéž pro dva lidi. Již pouhý zeměpis života člověka různě zabarvuje jeho milost. Dovolí-li Bůh andělům patřiti na mnohotvárné životy lidí v jasném světle svého stanoviska, svět jim musí býti skoro jako druhé oblažující patření v nebi.¹⁾

¹⁾ Bethlehem, 227—228.

Každý člověk má od Boha povolání zvláštní.

I.

Bůh miluje každého z nás zvláštní láskou. To je jedna z nejobyčejnějších náboženských myšlenek, a přece je podivná, že bychom ji málem nevěřili, když se hluboce do ní vmyslíme. Bůh nás lidi nevidí jenom jako masu a množství. Jako budeme státi každý sám o sobě odděleně od ostatních jednou před jeho soudnou stolicí, tak jsme vždy stáli každý zvlášť jako jednotlivec před zrakem jeho bezmezné lásky. To má o sobě věřit každý člověk. Od vši věčnosti stanovil Bůh, že mne stvoří, nikoliv toliko nového dalšího člověka, ani ne pouze dítě mých rodičů, nového obyvatele mé rodné země, další duši, aby konala dílo devatenáctého století, nýbrž rozhodl se, že stvoří mne, tak jak jsem, mne, jak mě znají jiní lidé, odlišného od všech, jež kdy stvořil do této chvíle, ode všech, jež stvoří později. Nesčetné možné lidi, které viděl Bůh, když mě vyvolil, ponechal v jejich nicotě. Snad by jej byli ctili tisíckrát lépe, než jej budu kdy uctívat já. Snad by byli lepší, světější, zajímavější než já. Ale na mně bylo cosi, co nelze vyjádřit, a tomu dal přednost. Jeho láska utkvěla na čemsi zvláštním na mně. Byl jsem to já se svými individuálními zvláštnostmi, má velikost, podoba, způsob,

můj zvláštní svéráz, zvláštní, s nikým se zcela nekryjící duše; tuto mou osobnost oblíbila si jeho tichá věčná láska a proto mě stvořil.¹⁾

II.

Můžeme však jíti dále a říci, že toto zvláštní postavení nikdy nepřestává. Že Bůh mě zachovává, to vpravdě znamená, že mě stále nově tvoří. Po některých stránkách je to něco ještě podivuhodnějšího a ještě zvláštnějšího než mé původní stvoření. Jiní lidé již umírají. Já jsem byl vybrán, abych zůstával ještě na živu. Polovice lidí umírá před ukončením chlapeckého věku; já jsem byl vyvolen pro věk dospělý. Nemám tedy vyvozovati, že před Bohem zaujímám zvláštní postavení v celku jeho velikého světa? Jistě patřím do plánu a mám vyplniti nějaké místo a konati dílo, jež je zvláštní; a jenom já se svými zvláštními rysy a poměry dovedu vyplniti toto místo a konati toto dílo. To je jasné, a přece nás to uvádí v úžas. Skorem až klesám pod touto myšlenkou. Zdá se, že nám tak přibližuje Boha.

Když se však dívám zpět na uplynulý život a uvažuji o něm se zřetelem k svému nynějšímu postavení, vidím, že jsem měl sice velmi doko-

¹⁾ Spiritual Conferences (All men have a special vocation), 375.

nalou svobodu, že jsem však velmi málo přispěl k tomu, že jsem ve svém nynějším postavení. Stalo se to beze mne, s nesmírnou něžností, ale také s nesmírnou silou. Já jsem měl velmi málo skutečného vlivu na svůj osud. To je jedna stránka otázky. Ale je zde ještě stránka druhá. Mám-li býti na zvláštním místě v plánu Božím a konati pro něj zvláštní dílo, a není pro mne jiného místa a jiného díla, pak mám úžasnou moc nad sebou, moc, jejíž důsledky nutně a jistě budou trvati věčně. Vystupují přede mnou velmi vážné povinnosti. Povinnost je definice života. Povinnost je nezbytná známka mého postavení jakožto tvora. Stále se hýbám, stále jedním. Hýbám se pudově, jedním nedbale. Co se stává z mého zvláštního určení a z mého zvláštního díla? S tohoto hlediska vyhlíží život velmi vážně. Jistě musíme doufat v Boha s neochvějnou důvěrou, nebo budeme dolekáni a půjdeme a zakopeme svou hřivnu do země!

Vidím zřejmě, že má láska k Bohu musí býti tak zvláštní, jako je zvláštní láska Boží ke mně. Musím jej milovati se svého zvláštního místa, milovati jej svým zvláštním dílem!¹⁾

¹⁾ Spiritual Conferences (All men have a special vocation), 376—378.

III.

Z toho, že Bůh má ke každému z nás lásku zvláštní, vyplývá, že každý člověk má rozdílné povolání, každý své vlastní povolání, které se sice podobá povoláním jiných lidí, ale nikdy není totéž. Pro snazší přehled třídíme si lidi v duchovním životě podle jejich pobožnosti nebo zevnějšího postavení nebo zvláštního díla. Ale toto rozdělení nepřihlíží ke všem věcem. Ani dva lidé si nejsou zcela rovní. Bůh v nás věčně viděl zvláštnost. Tuto zvláštnost miloval. Tato zvláštnost určuje naše místo a naše dílo ve stvoření.

Tak máme každý své vlastní povolání. Nikdo na světě nemá zrovna takové. Přesně takového povolání nebylo nikdy, co trvá svět. Nikdy se nevyskytne znova přesně s týmiž podrobnostmi až do dne posledního soudu. Ať je naše postavení v životě jakékoli, ať se zdají naše povinnosti sebeobyčejnějšími, ať si vypadají naše poměry sebevšednější, každý z nás máme toto veliké skryté povolání. My jsme — v jistém nepřesném a milujícím smyslu — Bohu nezbytní. Potřebuje nás, aby provedl své plány, a nikdo jiný to neudělá místo nás. V tom je naše důstojnost; v tom je také naše povinnost. To je hluboký zdroj naší lásky; to je také hluboký zdroj naší bázně. Naše povolání je skutečné povolání, jako povolání býti karmelitánem nebo redempto-

ristou, františkánem nebo dominikánem. Není tak viditelné a není tak snadno je popsati. Nejsme si jím tak jisti a nesnáze je poznáme. Ale existuje, je to řádné a úplné povolání. Toto povolání, ať je jakékoli, je Boží vůle, týkající se nás. Bůh snad nikdy nezamýšlí, abychom je plně znali. Ale chce, abychom se snažili je poznati. Svatost pozůstává prostě ze dvou věcí, ze snahy poznati vůli Boží a ze snahy ji konati, když ji známe. Zda své vlastní povolání známe, jest otázka až podružnější, ač je také nesporně důležitá. Ale hlavní věcí je vnitřní jistota, že máme povolání zvláštní, individuální, jaké nemá nikdo na světě, a víra, že toto povolání prýští z čisté lásky, že vyplývá přímo z našeho věčného předurčení, že jeho osud je přenechán naší vlastní svobodné vůli, že všechny milosti, jichž se nám dostává bez konce, jsou nám dávány z důvodu tohoto povolání a že toto povolání se rozkládá kolem nás jako zjevené nebo nezjevené zjevení, jako vidění s výkladem nebo bez výkladu.¹⁾

IV.

Zevnější řízení Prozřetelnosti zcela nevysvětluje, co je povolání.

Ještě jiná myšlenka nás napadá, velmi blízká

¹⁾ Spiritual Conferences, 381—382.

a uvádějící téměř v úžas. Dostává se nám ustavičně zvláštních zjevení od Boha. Žijeme uprostřed zjevení. Stále jsou nám dávány náměty, nejen tu a tam, nýbrž skoro napořád, a to doopravdy a ve zvláštním smyslu. Jinými slovy stále dostáváme to, čemu se obyčejně říká vnuknutí. Sotva kdy je v našich duších úplné ticho. Bůh v nás šeptá téměř bez přestání. Když hluk světa v duši umírá nebo se ztišuje, pak slýcháme toto šeptání Boží. To je tak stálé, že až věříme, že Bůh k nám ustavičně neslyšně mluví, jenom že my vždycky neslyšíme pro chvat, hlomoz a rozptýlenost, vyvolanou proudem valícího se života. Tak Bůh stále nám projevuje svou vůli, nejenom svou církví a svým slovem, nýbrž i soukromě. Tato vnuknutí jsou pro nás jako soukromé zjevení. Nadto jsou bezprostředně spojena s naším zvláštním povoláním, ať je jakékoli. Jsou nám dávana, buď aby nám ukázala, jaké je naše zvláštní povolání, nebo aby nás uschopnila, abychom splnili svůj zvláštní úkol, i když bychom třeba ani nevěděli, v čem náš zvláštní úkol pozůstává. Vnuknutí jsou pro naše volání tím, čím je slunce a déšť pro símě nebo pro rostoucí bylinu. Podporují zvláštní Boží plán s námi a uzpůsobují nás k jeho provádění. Význačným rysem nejvyšší svatosti je bystrost a jemnost ducha v postřehování těchto vnuknutí a jeho ochota a učenlivost, s jakou se jimi řídí.

Avšak jako povolání samo je zdrojem svaté a spasné bázně, podobně i vnuknutí. Bůh stále mluví, svět nás stále ohlušuje — to je tak zhruba popis našeho stavu. Musíme napínat sluch, abychom postřehli vnuknutí, nebo jinak budou zníti jako nečláňkovaný, nesrozumitelný šumot. Bez vnitřního života nemáme vyhlídky, že je rozeznáme.¹⁾

V.

Je nutno promluvíti teď o poznání tohoto našeho skrytého povolání. Musím plně připustiti, že je pro nás velikou výhodou, když je známe. Opravdu, znáti je, jest pro nás jednou z nejvýznamnějších milostí. Přesto však jen málo lidí je zná. Z množství lidí, kteří je neznají, někteří je znají tak napůl, někteří je tuší, někteří o něm mají mínění zcela správné, zcela nesprávné, někteří o něm nemají vůbec potuchy; a v každé z těchto skupin jsou osoby velmi znamenité. Dále z těch, kdo je neznají, někteří je neznají svou vlastní vinou, jiní zase proto, že Bůh je udržuje v neznalosti. V tomto druhém případě nutno předpokládati, že Bůh je udržuje v nevědomosti pro jejich vlastní dobro, a že i sama jejich nevědomost je dílem milosti a skutkem

¹⁾ Spiritual Conferences (All men have a special vocation), 383—385.

lásky Boží. Mohou býti zvláštní důvody pro to, že neznalost je pro ně lepší než poznání. Jejich povolání je snad takové, že by v tom bylo duchovní nebezpečí, kdyby je znali; nebo by jejich znalost mohla zajíti příliš daleko a zmařiti splnění povolání; nebo snad povolání nese s sebou tolik utrpení, že by se ho přirozenost lekala, kdyby věděla o něm předem. Musí jim stačit, že mají jistotu, že i jejich nedostatek poznání je dílem Boží lásky. Ať se mají na pozoru před pokušením k malomyslnosti, když nemohou vyzkoumati, jaké je jejich zvláštní povolání. Ať pamatují, že i tato neznalost může býti částí našeho povolání a že naše vnuknutí snad úmyslně neosvětlují tohoto oboru Božích úmyslů s námi. Mnozí lidé vynikající svatosti musejí žíti ve svých duších jako v hluboké velkoleposti jeskyně, v níž vidí částečně od podivného světélkování krápníků, od nichž se odráží světlo vypůjčené neznámo odkud, takže se skoro až zdá, že si krápníky toto světlo tvoří, a částečně tím, že si oko zvyká šeru a učí se nadpřirozeně viděti ve tmě.

Ostatně tato Bohem připuštěná neznalost nebývá nikdy úplná. Vždy kmitá, třeba jen slabounce, nějaké světélko, a duše je uznává za svého vůdce. Slabounký byl hlas, který vedl svaté tři krále, a přece, co by byli ztratili, kdyby se nebyli rozhodli jíti za hvězdou! Tato hvězda

nám může býti znázorněním v nauce o povolání a vnuknutích. Mnohá hvězda nám vzešla na jasné obloze světla víry, a my jsme za ní nešli. Mnohá z vedoucích hvězd stála nad místem, kde bylo Dítě, jako by nám kynula svým jasným, v němž, třeba byl slabý, bylo cítiti cosi nebeského; a přece jsme odbočili a nyní jsme na to již načisto zapomněli. Kéž bychom jen byli měli dost zápalu v srdci a dost bystrosti v očích, abychom vycítili, kde skutečně jsme! Dobří andělé se vznášejí kolem nás a milosti na nás prší, veliké i drobné, hustě jako sněhové vločky, a jako tyto vločky jemné a mlčenlivé, a poutá nás k velkým neznámým nebeským úmyslům tisíce pout, jež pocítujeme ne silněji, než silný muž pocítuje slabá vlákénka babího léta na podzimním trávníku; tak živá a nevyhnutelná přítomnost Nejvyššího všude nás víže a obklopuje.¹⁾

VI.

Nejlepší způsob, jak poznati věčné úmysly Boží s námi, jest správně používati přítomného okamžiku. Máme si vážiti přítomné milosti a spočinouti v ní a spolupůsobiti s ní s klidnou vytrvalostí. Naše přítomná milost jest nejneomylnější vůle Boží. Je to zjevení od Boha, které si

¹⁾ Spiritual Conferences (All men have a special vocation), 387—390.

obyčejně vždy s sebou přináší i autoritativní výklad. K svému posvěcení nepotřebujeme toliko milost vůbec, nýbrž milost správnou, správnou milost ve správný čas a na správném místě. Boží vůle k nám nepřichází jako celek, nýbrž ve zlomcích a pravidelně ve zlomcích drobných. Jest naším úkolem je sceliti v jediné řádné povolání tím, že si podle nich zařizujeme život. Jako lucerna v noci šíří milost světla okolo našich nohou, okruh světla zrovna tak dost veliký, abychom neklopýtali. Pak však musíme hleděti k nohám. Napínáme-li svůj zrak do přitmi před sebou, můžeme klopýtnout, svítilna není nic platna. Naše přítomná milost je nejméně zatížena mámením, můžeme se jí bezpečně řídit, ačkoli snad někdy máme potíže, dokonce když nám nebývá jasné, jak ji uvést v soulad s tím, co právě předcházelo, nebo jak se hodí ke každé možné, budoucí situaci, v níž se ocitneme. Hodiny jsou jako otroci, kteří kráčeji za sebou s otepí paliva na zádech. Každá hodina přináší kousek Boží vůle. Budeme-li si takto vážit přítomné milosti, začneme rozuměti úmyslům Božím. Zdá se to býti lehká věc, ale nemůže to býti lehké, když tak málo lidí to koná. Chceš-li pracovati bezpečně a rychle, s jasným obzorem a bezpečně, nic se ti k tomu tak nehodí jako přítomnost.¹⁾

¹⁾ Spiritual Conferences (All men have a special vocation), 392—393.

v plánu Božím.

Bůh má s každým člověkem zvláštní úmysl. Člověk přišel na svět, aby vykonal něco zvláštního pro Boha, aby provedl určitý plán, aby splnil jistý stanovený účel, který se týká výlučně jen jeho a nikoho jiného. Bůh žádá od tohoto člověka zvláštní službu a zvláštní oslavu, která je odlišná od služby a oslavy kteréhokoli jiného člověka na světě; a důstojnost a štěstí člověka vyplývá z toho, že prokáže Bohu tuto službu a oslavu a ne jinou. Jako se sám nestvořil, nemůže si ani dáti své vlastní povolání. Neví, jaké zvláštní poslání mu bylo přiděleno v nesmírném plánu a obrovském světě Stvořitelově; přesto však zůstává pravdou, že má takové zvláštní poslání. Rozvíjející život mu je ukáže. Léta budou klásti jeho povinnost a jeho určení přede dveře část po části, postupně. Snad až do své smrti nikdy neuzří své dílo jako zřejmý jednotný celek. Snad je částí jeho poslání tato tíseň nejasnosti.

Avšak jakou důstojnost to propůjčuje člověku, když ví, že Bůh — jako vyvolil tuto zvláštní duši v okamžiku jejího stvoření raději než nesčetné jiné možné a ušlechtilější duše — stejně ráčí činiti závislým na rozhodnutí této duše, zda jej bude oslavovati a milovati, a odepře-li mu to, nedostane se mu této slávy a lásky od nikoho,

ani od všech lidí dohromady! Běží o zájem Boží, který je závislý výlučně jenom na tomto člověku; a je v moci tohoto člověka, aby byl jeho cíl zmařen, a miliony jej takto maří. Když myslíme na to, kdo je Bůh a jak je nekonečně blažený, není toto zvláštní určení každého člověka dojemným tajemstvím? Jak tato skutečnost zřejmě sbližuje Stvořitele a tvora! A v čem spočívá důstojnost tvora, ne-li v lásce ke Stvořiteli?

Dále tento člověk se mohl naroditi, zdá se, ve kteroukoli hodinu denní nebo noční v průběhu těch tisíciletí, co lidstvo žije. Mohl býti před Kristem nebo po něm, a z kteréhokoli národa, stavu nebo náboženství. Jeho duše mohla býti stvořena z ničeho ve kterýkoliv okamžik stejně snadno, jako když ji Bůh ráčil skutečně stvořiti. Ale Bohu se zalíbilo stvořiti ji tehdy, kdy ji stvořil, protože tato doba, a žádná jiná, se hodila pro účel, pro nějž měl tento člověk žíti. Byl by přišel příliš brzo, kdyby byl přišel dříve; příliš pozdě, kdyby se nebyl narodil tak záhy. Podobně i zemře. Hodina, místo a způsob smrti jsou mu stanoveny; ale tak, aby ani v nejmenším to nebylo v rozporu s jeho svobodnou vůlí. Vše je zařizeno s přehojným milosrdenstvím a laskavostí, takže zemře nejenom tehdy, kdy se to hodí pro zvláštní úlohu, již má vykonati pro Boha a pro zvláštní oslavu, které se má Bohu od něho dostati, nýbrž je nanejvýš pravděpodobno, že

zemře v hodinu, kdy zemřítí je pro něho nejbezpečnější a nejlepší. Čas, místo, způsob a smrtelné útrapy, jak byly skutečně, budou v obyčejných případech pro tohoto člověka lepší, než by byl kterýkoliv jiný čas, místo, způsob a trápení. I když se zdá smrt nejkrutější — kdybychom to jen dovedli pochopiti — jest milosrdenstvím, které nás uchraňuje něčeho horšího, dar takové velikosti, jaký se sluší na štědrost Boha nejvyššího.¹⁾

Nejkritičtější věk pro víru: střední léta.

Velké dějinné triumfy nejsou jedinými vítěstvími předražené Krve ve zlých dnech. Mnohá vítězství získává také ve skrytu duší.

Duch doby stále poskvřňuje duši vyvoleného. Je málo lidí, kteří nakonec nejdou s množstvím, málo takových, jichž nesvede pyšná hrdost vědy, sebevědomá prohlášení nových proudů literatury, marnivé sebezbožňování pozemského úspěchu, slibování nikdy nebývalé velikosti, s níž přicházela každá generace, když pyšně vystoupila na jeviště života. Reformovat je nádherná věc; být odvážným je osvěžující; napadat je laciné vítězství; býti na téže straně s hlomozícím světem je pohodlné. Málo lidí si jasně ověřilo své zásady. Připouštějí do svých nedůsledných duší

¹⁾ The Creator and the Creature, 40—42.

nestálá hesla doby, nedbajíce, že jsou ve skutečnosti nepřátelská posvátným věcem, jimž zasvětili svatyni svých srdcí.

Tak se dostávají na pochybenou stranu, zvláště ve svém středním věku. Nebývá to mládež, nýbrž střední věk, jenž takto zachází na scestí. Ušlechtilost svádí mládež, aby pochybila v otázkách stupně; ale táž ušlechtilost ji drží, že neohroženě zůstává pevná v otázce zásad. Je to samolibé sebevědomí středního věku, jež dělá z lidí odpadlíky, reformátory a nespokojence. Ve středním věku se lidé dostávají na bludnou stranu. Bojují pod špatnými korouhvemi. Zpronevěřují se slibům svých lepších let. Ztrácejí lásku k Církvi. Od té hodiny je jejich život nezdarem. Stávají se mrzutými a svárlivými, svéhlavými a nedůtklivými, zahořklými a roztrpčenými. Jejich stáří je velmi opuštěné; a je to veliká milost Boží, neumírají-li na pochybené straně — oni, u nichž se zdálo, že jsou povoláni, aby byli nej přednějšími bojovníky za právo. Ve zlých dobách se lidem otvírají oči. Potom vidí, že duch času je podvedl, že nesprávně chápali jeho hlo moz jako moudrost, že by byli málem ztratili svou prostou zbožnost pod nemotornými výklady, které přešly a udělaly žalostně málo a na které se beze stopy zapomnělo jako na oblíbený módní román.

Mnoho vítězství získává předrahá Krev. Duše,

které jí byly získány pro staré cesty a dřívější zásady, mohou býti světcí; ale jejich slibná svatost jistě brzo by byla zvětrala, zesnětivěla nebo se rozplynula v marnosti moderních pokusů a novot.¹⁾

Z myšlenek o smrti.

I.

Život určuje ráz smrti. Smrt je výkladem k životu. Písmo svaté přímo praví, že kdo stále pamatuje na smrt, nikdy nechybí. Vzpomínka na smrt musí tedy býti význačnou součástí v duchovním životě. Musíme se snažiti poznati, co je smrt, když je takovým nepřítelem hříchu, takovou pomocí k svatosti.²⁾

II.

Není o tom pochybnosti, že kde má plné ruce práce smrt, tam mají velmi napilno i zlí duchové. Smrtelné lůžko je oblíbené místo a chvíle pro jejich přítomnost a úklady. Je to jejich poslední příležitost u umírajícího.

Byl-li po léta ochotně jejich kořistí, je sice pravděpodobné, že jeho konec bude takový, jaký

¹⁾ The Precious Blood, 103—105.

²⁾ Spiritual Conferences (On Death), 54—55.

byl život; ale nejsou si zcela jisti. Nějaké veliké milosrdenství Pána Ježíše, nějaká mocná modlitba Panny Marie, nějaká silná svátost mohou prolomiti kruh zla, do kterého, jak se domnívají, uzavřeli svou oběť. Možnosti milosrdenství jsou pro ně hrůzou. Musejí zde býti na stráži a žádati, co je jejich.

Přichází-li smrt jako konec dlouhého a pochybného zápasu mezi dobrem a zlem, je zde tím více třeba jejich činnosti a lsti. Milosti v poslední chvíli se vyskytují každý den, milosti, jimiž umírající jest osvícen a posílněn, aby vzbudil nadpřirozenou lítost, bázeň a lásku, jimiž se znova spojují s Bohem, a Krev Kristova nakonec vítězí. Spása byla na vážkách, a nyní je zabezpečena. Od takového smrtelného lůžka se ďábli neopovažují vzdáliti. Mají mařiti dílo anděla strážného. Mají ničiti účinky svátostí. Mají dusit někdejší víru v pravdy o hříchu a lítosti. Bohužel často se jim to dost daří, trpělivá houževnatost se jim vyplatí. I u věrných žáků Kristových mají příznivé vyhlídky, které se velmi často uskuteční. Je možná špatná smrt po dobrém životě. Lidé, kteří po dlouhou dobu byli při Bohu, nebo aspoň se zdálo, že jsou při něm, zřejmě se od něho odvrátili v posledním okamžiku. Je to sice jen možnost, ale i ta nás vrhá v tichou bázeň. I když nemají ďábli naděje, rojí se kolem smrtelného lůžka, třeba by docílili jen toho, že umírajícího ob-

těžují. Snad jej svedou k nějakému všednímu hříchu nebo k nepěknému slovu nebo myšlence, nebo zavíní, že se mu zmenší zásluhy nebo prodlouží očištec. Je zákonem jejich strašné nenávisti, že stále pracují proti zájmům Ježíšovým. Proto kde je smrt, tam jsou oni, zranění přítomností nebeských bytostí, vydráždění sladkou pokojnou rekovností pokorné víry, rozzlobení nad mocí církve, sražení k zemi velikými silami svátostí; přesto však jsou zde, aby slídili, zda by nemohli nějak proniknouti do říše světla; a jejich přítomnost musíme považovati za téměř neodlučitelnou od aktu smrti.¹⁾

III.

Smrt bývá také nezřídka skrytým pokojíkem, ve kterém Bůh poskytuje soukromý a zvláštní rozhovor svému zmírajícímu tvorů. Někdy se tak děje, aby pochválil a pozdravil a dal nám ujištění a předchůf našeho požehnání. Jindy zase, aby potrestal, milosrdně, velmi milosrdně, ale také — se zřetelem k době a místu — velmi přísně, jako by nás částečně již teď předem soudil, aby nás trestal ještě na této straně hrobu. Snad jsme jej urazili nějakým zvláštním skutkem v minulosti, a neřekl nic, nýbrž vyčkával až do nynějška; a teď trestá. Buď vnáší v naši duši

¹⁾ Spiritual Conferences (On Death), 58—59.

zmatek, nebo nám dává živě pocílovati tyto zvláštní chyby, nebo dopouští pokušení, pokušení příbuzná těmto chybám; nebo nějak jinak nás trestá, a to nás zkrušuje, ač vše vychází z velké lásky. Ve mnoha případech je tedy smrtelné lůžko dvojí; předně to, kde kolem churavé bytosti stojí kněz, lékař a známí; a pak smrtelné lůžko v nitru, kde Otec všeho tvorstva je se svým dítětem v rozhovoru, který je příliš tichý, než aby jej zaslechlo ucho živých. Snad se velmi bojíme této mlčenlivé návštěvy našeho věčného Otce. Ale má býti naší radostí žítí s ním provždy; snášejme tedy s dětinnou poddajností muka, která nám jeho soucitná, ale mocná žárlivá starost dává zakoušeti v této poslední hodině života.¹⁾

IV.

Je pro nás štěstím, jsme-li v nebezpečí smrti obstoupeni křesťany, kteří nám řeknou, jemně sice, ale otevřeně, že konec je zde; řeknou to bez ohledu na nebezpečí, že by rozčilení mohlo urychlit smrt. Ti, kdo nás milují, přinášejí velkou osobní oběť, když nám to řeknou. Je to dobrý skutek, nejlepším ze všech dobrých skutků; zamlčovati to jest ukrutnost a hřích. Mnoho duší je teď v pekle následkem této sobecké krutosti. Matky tam poslaly své děti, nechápajíce, že

¹⁾ Spiritual Conferences (On Death), 59—60.

chtěly být šetrné spíše k sobě než ke svým dětem, když byly tak barbarsky mlčelivé. Manželé byli oloupeni o věčnou spásu, protože láska jejich žen nebyla ničím jiným než zahaleným sobectvím. Řídká bývá na světě láska, která staví duši výše než tělo!¹⁾

V.

Blížíme-li se k smrti tak, jak se k ní mají blížit křesťané, začíná se naše smýšlení podobat smýšlení světců. Bůh je nám přítomen více asi než kdykoli jindy v životě, vyjímaje snad několik málo velkých příležitostí. Pozemské radosti nám vybledly. Přestaly být radostmi. Je nám protivné teď na ně myslet, jednak protože se nehodí k našemu nynějšímu stavu, jednak protože v odstupu se nám jeví jako bloudění a dětinství nebo dokonce skoro jako hřích. Jsme mnohem citlivější k doteku nadpřirozené radosti.²⁾

VI.

Jedna milost sotva schází u smrtelného lůžka křesťanů: milost světla. Ať si rozumová soběstačnost světa, vtělená se vši svou velikostí v Goethovi, cítí potřebu vykřiknouti v mukách

¹⁾ Spiritual Conferences (On Death), 63.

²⁾ Spiritual Conferences (On Death), 94.

úzkosti: »Více světla!« To byl přirozený zpěv smrti básníka světa. Ale pokorný věřící je spíše omámen světlem, než aby ho potřeboval více. Hvězdy se stávají tím jasnějšími, čím více se noc stmívá. Když pozemská světla zhasínají jedno po druhém v půlnoci smrti, láska nebe skýtá zjevení jasnější a jasnější.

S jednoho hlediska je smrt samá tma; s druhého je zemí světla. Vidíme lépe, než jsme viděli dříve. Rozumíme lépe. Poznáváme lépe, co mělo býti uděláno, cítíme, jak se to má dělat. Naše lepší poznání hříšnosti hříchu přináší s sebou hlubší nenávist hříchu a správnější lítost. Protože z větší blízkosti patříme na Boha, roste horoucnost naší lásky. Víra, zdá se, mění svůj ráz a začíná v sobě mítí cosi z vidění, i když nepřestává býti vírou v přesném slova smyslu. Učíme se posuzovati se s podobnou pátravou pronikavostí, věrnou pamětí a nesmlouvavou svatostí, jako nás bude za kratičko souditi třikrát svatý. Každá pravda naší víry, každé tajemství našeho Pána, každý světec a anděl, jež jsme milovali, září nad námi na nebi jako nové velkolepé světlo. Někdy světlo zaplavuje duši, když vyplnilo její hluboké záhyby, a přechází ve skutečné nebeské vidění, stahuje se zezadu opona zahalující nedočkavou Slávu, slyšíme hlasy, které přinášejí s sebou déšť světla, cítíme doteky, dojmy, vůně, přicházející k nám jako paprsky světla a

pomáhající nám, abychom i my dávali světlo dále. Pomocí takového světla i obyčejné duše bývají často připuštěny do mystického světa, do něhož se nikdy nedostaly ve svém životě. Je pravda, jsou i smrti v temnotě, a umřeli tak i svatí. Ale taková smrt je pro pokorného a kajícího věřícího velmi řidká; a i v tom případě jak jasná je temnota, jak je nepatrné to, co označujeme jako tmu, jak je to spíše mrak, v němž neviditelný Bůh něžně laská duši!¹⁾

VII.

Jenom člověk bez víry si může kdy přátí náhlou smrt, ač je velmi lákavá, protože fysické utrpení při ní trvá jen okamžik a dlouhé mučivé drama o mnoha jednáních, z nichž smrt mnohdy pozůstává, je zcela zkráceno. Ale nejdůležitější stránkou při smrti jest její význam jako hranice mezi časem a věčností. Proto je nutno při ní na prvním místě zajistiti zájmy věčné; a vcelku vzato, čím více při smrti trpíme, čím je umírání usilovnější, tím je pravděpodobnější, že naše věčnost je dobře zabezpečena. Nejenom nemáme práva, abychom byli propuštěni s tohoto světa rychle, ale je to také nebezpečné.

Snad také náhlá smrt znamená často dlouhý očistec, protože naše poslední nemoc a smrt jsou

¹⁾ Spiritual Conferences (On Death), 89—91.

vzácnou příležitostí k zadostučinění, nemluvě ani o možnosti získati si odpustky, k nimž věřící v poslední své hodince mají tolik příležitostí.¹⁾

VIII.

Opakem smrtí náhlých je smrt pomalá, při níž se umírá týdny nebo měsíce, jak je tomu u souchotinářů, u nichž mluví Italové o »smrti předurčených«. Toto jméno dávali někteří svatí lidé ve smělé důvěře v Boží soustrast a ve velkodušné víře ve svátosti veřejným popravám. Tato pomalá smrt však se jeví žádoucnější než bývá obyčejně ve skutečnosti. Fakt je, že trvá příliš dlouho. Pomalá smrt, zdá se, dává hojně času k přípravě; pravda však je, že škodí přípravě, poněvadž nám jí dává příliš mnoho. Mnohé nemoci, které nosívali vzápětí takovou smrt, propadají lichým nadějím, nechtějí věřit, že by smrt byla blízko; a to je základem mnohého nebezpečného pokušení. Mimoto stáváme se necitelnými, když nemoc pokračuje, a chorobná láska k pohodlí není věru zdravým ovzduším pro umírání. Přerušování skutků kajícího a umrtvování je nevhodnou dobou pro přechod se světa do věčnosti. Zmocňuje se nás nezdravá touha po smrti. Vzhlížíme k ní jako k fysickému vysvobození. Jsme nedočkaví, abychom mohli umřít, ale

¹⁾ Spiritual Conferences (On Death), 67—68.

nejsme nedočkaví, abychom viděli Boha. Dále všedních hříchů přibývá značně při takové vleklé smrti, hříchů netrpělivosti, neumrtvenosti, náladovosti, sobectví a kritisování ošetřovatelek. Velmi snadno si také odpouštíme střelné modlitby a zapomínáme se odevzdávati Bohu. Naše ctnost ochabuje před smrtí, ochabuje nebezpečně, a potřebuje ostrého očiště, aby ji znova roznítil. Opravdu, ačkoliv by se zdálo, že takové pomalé smrti znamenají krátký očištěc, velmi často mají za následek dlouhý očištěc, právě protože trvaly dlouho. Kdo je jen trochu obeznámen u smrtelných lůžek, ví, jak často milost umirati dobře se opotřebuje předčasně. Na nějakou chvíli smrt slibuje, že bude ještě více než dobrá a svatá, že bude obdivuhodná. Pak to vyhlíží, jako by mu milost byla dána jen v určité míře, aby účinkovala jen tolik a tolik hodin — a ubohý trpitel žije déle než milost, a nakonec zemře nikoliv sice, doufejme, smrtí pochybnou, ale nikoliv takovou, abychom na ni později vzpomínali s radostí my, kdo jej máme rádi. Bylo by tedy od nás nemoudré, abychom si přáli takovou smrt. Myslím, že každá smrt je dobrodiním od té chvíle, co náš Pán zemřel; dobrodiním jednotlivcům, jejichž potřeby nebeský Otec zná. Mluvíme-li však o této pomalé smrti o sobě samé, je ve skutečnosti méně žádoucí, než by se zdála.¹⁾

¹⁾ Spiritual Conferences (On Death), 68—70.

IX.

V jistém smyslu také svátosti můžeme nazývat charakteristickými milostmi umírajících. Jedna z nich, poslední pomazání, je výhradně ustanovena pro umírající nebo aspoň pro ty, kdo jsou v blízkém nebezpečí smrti. Táž poznámka platí také o sv. zpovědi a o velebné Svátosti. Dosud ještě nikdo nezměřil hloubku svátostí. Můžeme s důvěrou tvrditi, že veliká část milostí unikla pátravému zraku i nejhlubších theologů. Nikdy nedovedeme svátosti velebiti tak, jak by si zasloužily. Bohužel musíme věriti, že ne vždycky se udílejí svátosti nemocným platně. Zevnější přísluhování svátostmi se nesetkává vždy s potřebnou vnitřní přípravou. Přesto však věříme, že vcelku vzato, když se uděluje svátost, že se přijímá platně; ručí za to i všeobecné přesvědčení věřících, kteří s důvěrou patří na ty, kdo zemřeli zaopatření. Zdá se, že Prozřetelnost Boží žádá, aby to tak bylo. Je-li nám drahá čest Ježíšova, musí nám býti drahá také čest svátostí; neboť na ničem není Ježíš tak zúčastněn jako na svátostech. Mimo to se zdají zvláštní milosti svátostí pro umírajícího ještě speciálnějšími. Vyjadřujeme to tím, že sv. přijímání umírajících jmenujeme Viaticum, zaopatřování na cestu. Vyčerpá kdy někdo, třeba největší světec, z některé svátosti všecku milost v ní obsaženou? Vytěžil

kdo kdy, třeba v nejdelším lidském životě, všechny poklady svého křtu? Nedokonalost naší vlastní přípravy klade meze posvěcující účinnosti svátostí. Avšak příprava umírajících bývá zřejmě stupňována až v míře, která nás uvádí v údiv, a bývá stupňována tak, že o tom nemáme ponětí, takže svátosti zapadají v ně jako voda ve zkeypřenou půdu a pronikají až do neobvyklé hloubky.¹⁾

X.

Některé lidi pronásleduje bázeň před smrtí. Její fyzické hrůzy jsou stále před jejich zrakem. Mají strach před utrpením. Lekají se temnoty. Tato bázeň se někdy stupňuje skoro až v děs. Bývá to zaviněno nějakou neblahou událostí, již byli svědkem ve svém dětství, nebo se jim dostalo nesprávného poučení. Někdy to bývá důsledek chorobné nervosnosti. Takový strach před smrtí se nemá pěstiti. Nevzchází z něho nic dobrého. Být dolekán a poplašen neznamená mít rozumnou a užitečnou bázeň. Není z Boha bázeň před smrtí, když tak silně lpí na fyzických útrapách smrti.

Bázeň před smrtí, která je žádoucí a je téměř nezbytná k svatosti, je spíše bázeň před Bohem než před smrtí. Je to bázeň, která je požehnáním

1) Spiritual Conferences (On Death), 92—93.

a slávou pro umírajícího a počátkem oné tajemné bázně, se kterou andělé u vytržení se chvějí blahem před trůnem Božím.

Je obyčejná, přirozená, prostoduchá křesťanská bázeň před smrtí, která stojí sice níže než bázeň právě uvedená, přesto však je bezvadná a plná dobrých možností. Střízlivá zbožnost nemůže býti bez této bázně. Stáří se musí báti před smrtí, protože je tak blízká. Mládí se jí strachuje, protože příprava na ni je něčím tak cizím a nepřirozeným jeho obvyklým názorům a životnímu věku. Hříšník se bojí smrti, protože se ještě nekál. Vlačný se strachuje před smrtí pudovou a takřka prorockou bází, protože pro něj je umírání strašné, je dvojnásobným trestem, a protože taková duše zde snadno ztroskotá. Dobrý se jí bojí, protože nebezpečí vlévá úzkost, když odměna je již na dosah.

Je krajně nežádoucí a velmi podezřelé, když někdo tohoto strachu nemá. Jen u velmi svatých duší není na pováženou, když této bázně nemají. Modlívejme se mnoho a vroucně o to, abychom nebyli z těch, kdo se smrti nebojí; neboť takové duše za průměrných předpokladů zřídka dojdou spásy.

Co jsme řekli o bázni před smrtí, lze říci i o touze po smrti; je nutno ještě více zdůraznit, že tato touha, má-li býti svatá, musí býti spíše touhou po Bohu než po smrti. Když se někomu

svět znechutil, to neznamená ještě, že se od něho odpoutal. Takoví lidé se dívají obyčejně na smrt jako na konec, a ne jako na počátek. Nešťastný člověk si přeje spíše smrti než Boha. Upírá zrak chorobně na smrt; nemá však na tom zájmu, aby patřil dále, až za smrt. Naopak dobrému křesťanu je smrt ne tak koncem života, nýbrž počátkem věčnosti. Chce spíše Boha než smrt; neboť je darem radostných duší, že si najdou krátkou cestu k Bohu i z nejnemožnějších míst.

Touha po smrti může tedy býti velikou milostí. Ale jen tehdy, když duše skutečně žízni po Bohu a patří toužebně k smrti jako k bráně, kterou musí projíti, aby přišla k němu, zrovna tak jako nedočkavý cestovatel nehledí před sebe na nic, leda jen na horský průsmyk nebo vjezd do přístavu.

Jedna poznámka však platí o každé touze po smrti — musí k ní býti přimíšena i bázeň.

To jsou tedy dva dary, jichž si máme přát: bázeň před smrtí a touha po ní. Sotva kdy v některé duši budou v dokonalé rovnováze; pokud však mne se týká, když jsem uvážil všechno, raději bych si přál, aby bázeň převládala nad touhou.¹⁾

¹⁾ Spiritual Conferences (On Death), 122—123.

XI.

Vždy mne hluboce dojmají poslední slova velikého theologa Suareza, když naposledy pohlédl vzhůru a řekl jako v blaženém úžasu: »Nikdy jsem nemyslel, že umírat je tak sladko!« Myslíme na jedenadvacet hustě potišťených dvousloupcových foliových svazků jeho životního díla, obširných, bohatých, plných horoucího zápalu, oplývajících hlubokými, klidnými, moudrými a mnohostrannými myšlenkami o Bohu a Božích věcech. Ale jedna myšlenka zde scházela, která tu měla býti, myšlenka pro lidi nevýslovně důležitá, a přece až dosud k ní nedospěl, myšlenka ještě významnější než tisíce jiných, jež bychom těžko mohli postrádati, myšlenka, která měla býti jeho myšlenkou poslední a korunou všech jeho myšlenek, myšlenka při prvním jeho kroku do věčnosti: »Nikdy jsem nemyslel, že umírat je tak sladko.«¹⁾

»Odejděte ode mne, zlořečení!«

Abychom poznali s jedné strany pravý význam blahodárné přítomnosti Boží a s druhé strany si přibližně představili muka ztráty patření na něho, myslíme si ztracenou duši v okamžiku, kdy byl vysloven rozsudek jejího zavržení.

¹⁾ Spiritual Conferences (On Death), 99—100.

Jaký to strašný pohled! Nic by nedovedlo naplniti větší hrůzou a děsem. Sotva byla vytvořena nepřekročitelná hranice mezi Bohem a touto duší, to, co theologové nazývají vrozenou (radikální) láskou tvora k Stvořiteli, propukává v dokonalou bouři pokusů, jímž nebude konce.

Duše hledá svůj střed a nemůže ho dosíci. Vzpíná se k Bohu, a je svržena zase dolů.

Ve svém vzteku chtěla by ráda Boha uchopiti, svrhnouti s trůnu a zničiti; ve své bolesti by chtěla ukojiti svou žízeň po Bohu, která ji pálí a ztravuje se vši strašnou hrůzou šílenství, které je si vědomo svého stavu; ve své zuřivosti by chtěla roztrhnouti tuhá pouta mučícího ohně, která jí stojí v cestě v její vrozené lásce k nejvyššímu dobru a opět a opět ji krutě zahánějí s její nepřemožitelnou touhou k jejímu nestvořenému středu.

Uprostřed těchto vášnivých námah žije zavržená duše životem nekonečných muk. Ať si je sebehroznější její divokost, s níž chrlí své proklínání proti Bohu, tož přece tyto kletby padají zemdlele a bezmocně ve veliké dálce před jeho klidným trůnem, kolem něhož cherubové pějí své chvály.

Čtveré vidění jejího vlastního ohavného stavu točí se stále kolem ní jako strašidla.

Předně vidí miliony milionů druhů a způsobů smyslových muk, které se setkávají s touto mu-

kou ztráty a seskupují se kolem ní jako kolem svého společného středu.

Jindy vystupuje před duší veškeré množství milostí, nesčetné dobrotivé zásahy Prozřetelnosti, jichž nepoužila, a jsou oním nikdy neumírajícím červem výčitek svědomí, o němž mluví náš Pán.

Pak přichází živá, ale bezradostná představa, totiž výčet možností zisku, který je teď již navždy promarněn, a myšlenka na všecku velikost a nesmírnost blaženosti, která je nyní ztracena.

Konečně vystoupí před ní nesmírnost Boží, pro ni nyní tak neútěšná a tak neplodná; to není obraz, to je jen beztvárný stín, a přece duše ví jako pudem, že je to Bůh.

S výkřikem, jež by mohlo slyšetí tvorstvo, vrhá se mu vstříc, a ačkoli je duchem, naráží přece na hmotné hrůzy. Dychtivě se žene za stínem Božím, a hle, objímá jasné plameny, běží k němu, a hle, potkává strašné démony. Vyskočí na něj, pokud dovolí její řetězy, ale padá zpět na strašnou hromadu ztracených a prokletých duší.

Tak se křiví a svíjí pořád a cítí, že je sobě svým vlastním katem.

Tu není ani jediné hodiny našeho letního slunečního světla, ani jediné okamžiku našeho mírného světla hvězd, nikdy tam nepronikne šumění našich měsícem ozářených hájů, ani sladká vůně našich záhonů kvítí, ani zvuk

nádherné hudby nebo zpěvů; nešťastná duše, pro kterou již není dovolen soucit, padá opět a opět smrtelně nemocna k zemi, přemožena myšlenkou, že vše, co ji obklopuje, je věčné.¹⁾

Odměna lásky v nebi.

Prorok i apoštol svorně učí, že ani oko nevidělo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují. Když těla spravedlivých vstanou při obecném vzkříšení se smysly zduchovněnými a uschopněnými pro radosti nyní nedostižné, a snad s mnohými novými smysly v nesmrtelném těle, které byly neznámy v pozemském životě, již pouhá rozkoš těchto oslavených smyslů jistě přesahuje všecko, co si dovede naše obrazivost představití. Kdo zná nevinnou rozkoš své duše, když před ní oko rozevřelo kraj úchvatné krásy, nebo když se nitro rozechvělo strhující nebo tklivou melodií, nebo kdo naslouchaje překrásnému místu, z bázně pocífoval, jako by se mohutná vnitřní síla jako proudem valila do jeho duše, dovede aspoň nejasně tušiti neobyčejnou rozkoš oslavených smyslů vzkříšených těl nebo, přesněji řečeno, dovede si představití, že jejich jemnost a kouzlo přesahují všechny naše předtuchy.

¹⁾ Das heiligste Altarsakrament, 334—336.

Avšak nebeské radosti osvíceného porozumění daleko převyšují rozkoš oslavených smyslů. Patření na nebeskou krásu a nebeskou pravdu je něco takového, že nemáme nic na světě, co by se k tomu dalo přirovnati. Jasnost a hbitost všech duševních procesů, úplná vyloučenost omylu, nerušená jasnost patření, snadnost, s jakou obsáhneme celé světy a soustavy jediným klidným, pátravým, vyčerpávajícím pohledem, božský charakter a nejvyšší svatost všech pravd, naskytujících se pohledu — to jsou jen nemotorná slova, aspoň naznačující, co již teď neurčitě čekáme v onom zářivém domově věčně trvajícího blaha. Na povznášející styk s andělskými kůry, a na nebeské krásy, do nichž nás nepřetržitě stále hlouběji uvádějí, nemůžeme mysliti, abychom necítili, že živé radosti a hluboké blaho, jež skýtá duchovní svět na zemi, jsou jen bezcenný stín jásavého nesmrtelného života našeho oslaveného ducha nahoře.

Ta okolnost, že se schopnosti naší duše rozšíří a že v ní pravděpodobně objevíme mnoho nových schopností, které se nemohly uplatniti na této zemi vyhnanství, je sama o sobě rozkoší, jakou si těžko dovedeme představit. Být vysvobozen ze vši stísněnosti, a to provždy; míti vždy dokonalé vědomí svého celého neumírajícího »já«, a míti a zachovávat si toto sebevědomí v jasném světle samého Boha; cítiti nadpřiroze-

né posily světla slávy, zajišťující nám tak mohutnou kontemplaci, že nejvyšší mystická theologie je proti ní jen mdlou a slaboučkou napodobeninou; vplynout v nesmírného Boha, být vyproštěn z jednotvárnosti lidských věcí; zachovat bezpečnou rovnováhu i při nejvyšším rozmachu nesmírných schopností, bez jakéhokoli pocitu únavy nebo bez nebezpečí pádu — kdo si dovede domyslit takový život jako skutečnost?

Avšak co je všechno toto, přirovnáno k jediné hodině, jediné krátké pozemské hodině, velkoleposti nebeské lásky? Ó, upřítí celou svou duši k Bohu, a to duši takto zdokonalenou a oslavenou; mít lásku zmnoženu a zvětšenu tisíckrát, a pak upevněnu a posílenou nesmrtelností, aby snesla krásu Boží, která má býti před ní rozvinuta; ba upevněnu tak, aby byla stržena v nejvyšší úžas, jenž nemá na zemi obdoby; aby byla unesena opojnými proudy lásky, a přece aby pevně setrvala v nejstálější adoraci; aby měla vášnivou touhu, ale bez hluku a zmatku; aby měla nejmohutnější prudkost a při tom nadzemský klid; aby se ztrácela v Bohu, a aby při tom sobě náležela ještě více než kdykoli jindy; aby milovala horoucně a byla milována opět ještě horoucněji, a pak aby se naše láska stávala ještě horoucnější a zase aby to, co se nám vrátí za naši lásku, bylo ještě mohutnější, než co jsme dali, a pak abychom my milovali ještě horouc-

něji a horoucněji a horoucněji, a zas a zas a zas to dostali tak vráceno a aby velké vody Boží lásky nás zalily a zatopily, až by prudkost našeho vášnivého klidu a smělá síla našeho roztouženého klanění se ztratily s obzoru naší nejodvážnější obrazotvornosti — to vše znamená pro duši toliko prožívatí nejjasnější uchvacující vytržení, a přece nebýti ztráven prudkým žárem. Byly chvíle na zemi, kdy jsme se přistihli, že naše srdce miluje Boha — paprsek světla, pak slza — a pak jsme musili odpočinouti! Jak jsme byli šťastni! Za nic na světě bychom nedali ani vzpomínku na ty okamžiky. A přece, myslíme-li na nebe, musíme přiznati, že ještě ani nevíme, co to je milovati Boha...

Avšak to vše je jen jako zevnější lem nebe a jako pouhé dodatky k naší pravé blaženosti. Máme viděti Boha tváří v tvář, tak jak je. Máme patřiti neoslněně na tři božské osoby, poznatelné a rozeznatelné v plamenné záři jejich nepřístupné velebnosti. Máme pozorovati to, po čem jsme dávno toužili: nekonečné plození nejsvětějšího Syna, a naše srdce mají vydržeti radost a nemají zemřiti. Máme se s nejvyšším napětím klaněti a patřiti na věčně zářivé a nevýslovně krásné vycházení Ducha svatého od Otce a Syna, a na zázračnou krásu tohoto vycházení, rozdílnou od krásy plození Syna. Máme se v extatickém úžasu a s důvěrností serafo cítiti

zastínění osobou nezplozeného Otce, k němuž a o němž jsme tolik mluvili na zemi, zdroji božství, jenž je opravdu naším Otcem a je rovněž Otcem věčného Syna. S překypující radostí a zároveň s nevýslovně radostnou bázní máme se nořiti do každé jednotlivé božské dokonalosti, do těch oceánů, vedoucích do oceánů Božích krás. Máme dlíti v údivu a v nevýslovném uspokojení před viděním Boha jediného ve třech osobách, před tímto tajemstvím, jemuž není nic rovno a které odedávna bylo naším tajemstvím nejmilejším. A vidění, zdá se, po celou věčnost se stává ještě svěžejším, pořád ještě zářivějším, pořád ještě novějším. — Ó, má ubohá duše! Co můžeš vědět o tom nebo o těchto krásných nezbytnostech, nebo o své veliké lásce, která se ukojí toliko nekonečným střídáním mlčení a zpěvu!¹⁾

¹⁾ The Creator and the Creature, 250.

RŮZNĚ

Jen náboženský člověk jest »úspěšný« člověk.

Je prostě pravda, úspěšných lidí je málo; a v tomto málu je řídké, naleznou-li se někteří, kdo jsou spokojeni svým vlastním úspěchem. Mnoho lidí žije s mučivou myšlenkou, že plány jejich života zůstávají nesplněny. Buď zevnější okolnosti byly proti nim nebo byli zneuznáni, nebo vypadli ze své dráhy nevědomky, nebo byli obětí nespravedlnosti.

Co je celý život jiného než horečná nespokojenost, nedbáme-li věčností? Náboženský člověk je jediný úspěšný člověk. U něho se nic nemine s úspěchem. Každý šíp vletí do terče, je-li tímto terčem Bůh. Neproplýtlval sil. Každá naděje se splnila nad očekávání. Každé úsilí bylo nadpoměrně odměněno. Každý prostředek se proměnil zázračně a stal se cílem, protože měl v sobě Boha, který je náš jediný cíl. Při nábožnosti každý zápas je vítězstvím, prostě protože je to zápas. Nejúplnější porážky mají v sobě cosi vítězného; neboť je to pozitivní vítězství, když jsme se vůbec postavili na odpor a bojovali pro

Boha. Zkrátka není bankrotem život, který je žit pro Boha; a všechny životy jsou bankrotem, které nejsou žity pro tento účel. Má-li někdo v povaze, že je zvláště a chorobně citlivý k neúspěchu, ať to považuje za další pohnutku, aby byl nábožný. Nábožnost je jediný nezměnitelný, dostatečný, pravý úspěch.¹⁾

Světcí jsou laskavější učitelé duchovního života než nesvětcí.

Je útěchou a snad, uváží-li se všechno, nepřekvapuje, že duchovní spisy světců jsou shovívavější k naší slabé chápavosti a k našemu slabému srdci, než spisy dobrých lidí, kteří nejsou světcí. Jak často bývá ubohý ostýchavý, ale snaživý duch unaven a krutě sražen zpět tvrdou, suchou, teoretickou soustavou duchovních knih! Co je v nich výšek, takových výšek, že by na nich mohl dýchat sotva anděl! Stále nám předvádějí skoro nemožnou odpoutanost od tvorů, vyžadují stálého napětí mysli, úplnou odumřelost vši přirozené činnosti; neboť jinak, říkají, nejsme, nepravím na vrcholu hory, nýbrž ani ne na správné cestě. Vrhají nás téměř v zoufalství, ukazujíce nám, jak všude je klam, a že se mu skoro nemůžeme vyhnouti, takže vůbec opouští-

¹⁾ The Precious Blood, 57.

me snahu o dokonalost jako stav, kam nás Bůh láká, jen abychom tam měli samé obtíže.

Jak jiné jsou spisy světců! I sv. Jan z Kříže, »učitel nicotnosti«, jak býval nazýván, jak je ve svém učení i pro nejnižšího z nás vlídný, povzbuzující, mírný, plný naděje, moudře postupující stupeň za stupněm. O sv. Filipu z Neri říkali žertem za jeho života, že lidi vozíval do nebe na voze se čtyřspřežím. Moudrý sv. Ignác z Loyoly pravíval, že se lidé v duchovních domech nikdy nebudou dobře modlit, nebudou-li dobře živeni; a v pojednání »o dobrém představeném« vidíme, jak vždycky ukládal P. ministrové dávat lepší stravu. Byl by býval sv. Alfons, který byl skoro jen samý duch, tak dobrotivým a mírným moralistou, kdyby byl jen polovičně tak svatý, jak byl skutečně? Duchovní knihy nám praví, že když hovíme některému smyslu, na př. čichu, že je to veliká neumrtvenost; avšak sv. Marie Magdalena de Pazzi spěchá do zahrady, trhá květy, vdechuje s rozkoší vůni a vykřikne: »Dobrý, předobrá Bože! Ode vši věčnosti určil jsi tyto květy, aby poskytly mně, hříšnici, toto obveselení.«

Svatí snáze vedou ty, kdo se snaží státí svatými, než to dovedou spisovatelé nekanonizovaní. Světci jsou nejsnazší učitelé. Je to proto, že se více podobají Pánu Ježíši než jiní lidé, protože jsou prostší, obezřetnější, lépe se dove-

dou skloniti k člověku a shovívavěji udělati ústupek, počítají s povahou, okolnostmi, názory a city jiných. Kdokoli se snaží o křesťanskou dokonalost, ať se řídí směrnicí sv. Filipa z Neri; ať se drží knih spisovatelů, »jejichž jména začínají na s«, t. j. svatých.

Ale musím se ohraditi proti nedorozumění. Nepravím, že nekanonisovaní duchovní spisovatelé jsou nebezpečnými vůdci nebo že jejich díla nejsou velmi cenná; mnohá byla přijata se souhlasem celé církve. Chci jen říci, že v celku vzato je velmi znatelný rozdíl mezi tónem spisovatelů, kteří jsou světci, a těch, kteří nejsou světci, a že rozdíl je v tom, že světci se více sklánějí k člověku a mluví shovívavěji; a dále — pořád ještě platí: v celku vzato — ty osoby (a není jich málo), které jsou »člověkem jedné knihy«, a dají se zcela vésti jedinou knihou, jsou nejbezpečnější, když je tato kniha dílem světcovým. Nezapomínám, že Tomáš Kempenský není světec, a že sv. František Saleský byl člověkem jedné knihy, a jeho autor, Scupoli z řádu Theatinů, není kanonisován. Má slova se nesmějí bráti do písmene a bez výhrady. Skutečnost je, že duchovní knihy jsou úžasná moc a mohou zrovna tak škoditi jako pomáhati, a to — jako parní síla — když škodí, tož ve strašném měřítku.¹⁾

¹⁾ All for Jesus, 172—175.

Umění vyvěraající z víry a umění z víry nevyvěraající.

Křesťanské umění, správně chápané, je současně i bohovědou i bohopoctou; bohovědou, která má svou vlastní vyučovací metodu, svůj vlastní způsob podání, své vlastní zbožné objevy, své vlastní odlišné domněnky, což vše je potud krásné, pokud se to podřizuje názorům církve.

Opravdu umění je zjevením z nebe a mocnou silou pro Boha. Dobrotivě odhaluje lidem jeho nejskrytější krásy. Předvádí věci v Bohu, které jsou příliš hluboké pro slova, věci, které by se staly bludem, kdyby měly být opovážlivě vyjádřeny slovem. Mocí svého nebeského původu má umění zvláštní milost očišťovati lidské duše, odzemšťovati je, a tak je spojovati s Bohem.

Umění, stržené do nízkostí, je nejpozemštější věc; opravdové umění působí na duši tak nebesky, že se skoro zdá jaksi příbuzné milosti. Ze kterých hloubek vyvstávaly ony obdivuhodné formy před zrakem Jana z Fiesole, ne-li z hloubek modlitby? Neviděli jsme často Matku Boží a její svaté Dítě zobrazeny tak, že bylo jasno, že tento obraz jistě nebyl plodem modlitby, a neodsuzovali jsme jej bezděčně již s hlediska umění bez zřetele k náboženskému citění? Umění je takové, jak se klaní duše. Jenom pokorný člověk dovede zobrazovati božské věci velkolepě.

Jeho vzory jsou velmi citlivé, jejich podání snadno dopadne špatně, pokřiví se pod nejmenším tlakem, nezachází-li se s nimi jemně. Není-li umělec spojen s Bohem, může svou tužkou nebo barvami tvořiti třeba geniální divy umění; ale v jeho díle nebude nebeského ducha, který je podstatou křesťanského umění. Jeho obraz zůstane pro budoucí pokolení jako triumf anatomie nebo barev; nebude však zdrojem nejsvětější inspirace pro křesťanskou mysl a věčně proudícím zdrojem oslavy Boží. Snad se mu budou obdivovat v obrazárně; na oltáři by však odpuzoval.¹⁾

Cena nadpřirozených hodnot.

Nejobyčejnější milost, třebaš i nejnižšího z nás, je sama o sobě světem zázraků, a to zázraků nadpřirozených.²⁾

Nadpřirozený úkon lásky u duše na nejnižším stupni milosti je větší věc než objevení pevniny nebo než vliv slavné literatury.³⁾

¹⁾ Bethlehem, 222—223.

²⁾ Bethlehem, 58.

³⁾ Bethlehem, 164.

Ač jsme slepi, můžeme viděti, že je více radosti v hodině svatosti nějakého světce, než veškeré vlašné prostřednosti životů jako je náš, i kdyby se prodloužil na jakýkoli počet let.¹⁾

Ti, kdo se snaží býti lidmi modlitby, budou jistě, a to opět a opět, čísti evangelia.“)

¹⁾ Bethlehem, 439.

²⁾ Bethlehem, 452.

OBSAH

B Ů H

Snaž se dobře poznati Boha	13
Nové myšlenky o Bohu	14
Bůh zůstává Bohem skrytým	15
V Bohu vízme nikoli pouze jen Stvořitele, nýbrž i přede- vším Otce	21
Velebná nesmírnost, v níž se rodí úradky Boží	23
Největší umělec .	25
Zdánlivé nezdary Boží	27
Uznávejte Boha za svého největšího Pána i v dobách utrpení	30
Vracejme Bohu dary, které nám propůjčil	32
Dívejme se na věci s hlediska Božího	34
Láska velebicí a toužící	35
Neděkujeme Bohu	39
Člověk bez nábožnosti — nepřirozený stav	42

J E Ž Í Š K R I S T U S

Nejvyšší moudrost: poznat Ježíše	47
Prožijeme tajemství života Páně	48
Požehnání třiatřicetiletého života Páně pro lidstvo .	49
Nejsvětější Krev Páně	50
Zájmy Ježíšovy na zemi	52
Co by mělo náležeti Kristu a nenáleží mu	61
Proč Pán Ježíš tolik miloval život chudoby	64

Ztratit Ježíše	64
Kdyby nás předrahá Krev nebyla uchránila před vlažností	65
Cím je nám svatý kříž	66
Pohodlný život a pobožnost k nejsvětější Krvi Páně	67
Sloužit Pánu Ježíši z lásky	69

NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOST

Jakou cenu má mše sv.	75
Cena sv. přijímání	76
Děkůčinění po sv. přijímání	77
Svátostné požehnání	79
Návštěvy velebné Svátosti	82
Duchovní přijímání	84

PANNA MARIA

Těm, kdo se bojí, že láska k Panně Marii uškodí zájmům Pána Ježíše	89
»Stála u kříže Ježíšova jeho Matka«	93
»Pros za nás hříšné v hodinu smrti naší«	94
Neveselé divadlo před zrakem Panny Marie	96
Ovoce pobožnosti k bolestné Panně Marii	97

CÍRKEV

Církev	101
Církev je dílo nejsvětější Krve	111
Bohatství církve: svátosti	113
Církevní dějiny: dlouhý průvod s nejsvětější Svátostí	121
Církvi se vede, jako se vedlo Kristu	123
Církev se dovede přizpůsobit i nové době	126
»Střední stav« duší v církvi	128
Podzemní svět svatých duší v církvi	129
Ubozí, kdož jsou mimo církev	130
Poznámka o tom, jak se chovat k jinověrcům	133
Záhada a pohoršení pro svět: stanovisko k bludu a svato-krádeži	137

PŘEKÁZKY

Když naše poznání Boha je hubené	142
Nebudeš-li dosti znáti náboženství, sotva nezradíš Boha	147
Náboženský život doby, která si neuvědomuje dobře poměr: Stvořitel — tvor	148
Svatost nás léká. Nespolupůsobíme s milostí	149
Prcháme před Bohem	151
Desertéři Kalvarie	153
Olověné závaží pozemskosti. Ježíš záchranou	155
Obrazivost — rušitel vnitřního pokoje	159
I naše obrazivost bývá naším mučitelem	161
Ochromující vliv smutku	161
Světské smýšlení	163
Podléháme nákaze světa: zapomínáme, že jsme tvory	170
Odpoutanost od světa — velká moc	172
Odmítneme útěchu tvorů — a jasně nám zazáří Kristus	172
Když se ustavičně dělají zdvořilé ústupky světu	174
Když »svět«, tož ne Ježíš	176
Velká nebezpečí, že později v duchovním životě ochabneme	179

CTNOSTI

Co z nás chce a může udělati milost	185
Duší náboženství je láska	186
Když se duše obrátila k Ježíši	187
V duchovním životě potřebujeme pevných zásad	189
Kdyby si lidé hleděli milosti Boží!	191
Jak hodnotí křesťan stvořené věci	193
Bázeň Boží	196
Dobrý úmysl zvyšuje nesmírně hodnotu našich skutků	199
Mysterium modlitby	202
Milost skrytého života	203
Prostota	213
Dobrota	216
Radost a duchovní život	226

Radost. Její cena pro mnohé duše	230
V životě z víry milujeme obyčejné věci	232
Dokonalost ve světě není život v klášteře, jenomže laxnější	234
V naší svatosti jest i cosi osobního	235
Důvěrnost s Bohem ať se nezvrhne v drzost k Bohu	236
Vytrvatí v dobrém je velmi těžké, ale nezbytné	238

A P O Š T O L Á T

Láska k duším	243
Úzkost o spásu duši	245
Láska k hříšníkům — zkušební kámen křesťanského smýšlení	248
Všemohoucnosti, moudrosti a lásky nejsv. Trojice je třeba k obrácení hříšníka	249
Modlívejme se za ty, kdo jsou v těžkém hříchu	251
Modleme se za bohaté a mocné (dodávám: za studované)	252
Velký skutek milosrdenství: modlití se za umírající	255
Proč opouštíme duše v očistci?	257

Ž I V O T, S M R T, P E K L O, N E B E

Každá duše je světem plným divů	267
Každý člověk má od Boha zvláštní povolání	268
Vše v našem životě dávno předurčeno v plánu Božím	278
Nejkritičtější věk pro víru: střední léta	280
Z myšlenek o smrti	282
»Odejďte ode mne, zlořečení«	295
Odměna lásky v nebi	298

R Ů Z N Ě

Jen náboženský člověk je »úspěšný« člověk	303
Světcí jsou laskavější učitelé duchovního života než ne- světcí	306
Umění, vyvěrající z víry a umění z víry nevyvěrající	309
Cena nadpřirozených hodnot	310

F. W. Faber:

VYŠŠÍ ŽIVOT

Vybral a přeložil dr Bedřich Vašek.

Obálka Michael Florian. — Vydalo nakladatelství Brněnské tiskárny v Brně l. P. 1948 jako IV. svazek Duchovní knihovny, kterou řídí P. Jan Dokulil. — Vytiskla Brněnská tiskárna v Brně. — 3000 výtisků. — I. vydání. — Cena brožovaného výtisku Kčs 81.—, váz. Kčs 111.—.

NAKLADATELSTVÍ
BRNĚNSKÉ TISKÁRNY
V BRNĚ vydalo:

P. Konrád Kubeš:
POD KOROUHVÍ
KRISTOVOU.
Cena váz. Kčs 160.—.

P. Konrád Kubeš:
MARIÁNSKÁ POSTILA
Cena brož. Kčs 204.—,
váz. Kčs 239.—.

J. Balmes - Dr. K. M. křik:
KATECHISMUS
ZÁKLADNÍCH PRAVD.
Cena Kčs 66.—.

J. M. Grou S. J.:
ZNAKY
PRAVÉ ZBOŽNOSTI
Cena Kčs 30.—.

Tim. Vodička:
KRONIKA O SVATÉ
JOHANCE Z ARKU.
Cena Kčs 36.—.

A. K. Emmerichová:
HOŘKÉ UMUČENÍ
Cena brož. Kčs 90.—,
váz. Kčs 120.—.

P. J. Ovečka T. J.:
SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ.
Cena Kčs 9.—.

VYŠŠÍ ŽIVOT

Myšlenky ze spisů

F. W. FABERA.

Vybral a přel. dr B. Vašek.

Duch Faberův mnoho prodléval v Bohu, Bohem prozářen přicházel mezi duše, aby je vedl k plnému životu v Bohu. Stále se procházel v tajemstvích Božích, jako před svým pádem Adam v ráji, mistrným slovem podával své poznatky a city, rozuměl nejjemnějším náboženským potřebám moderních lidí. To je velkou předností Faberovou: předvádí velká tajemství víry v jejich nevystižitelném významu pro nadpřirozený život duší, žijících ve světě. U něho není osudné rozhraničovací čáry, dělící věrouku od náboženského života duše. U něho jsou velké zjevené pravdy Boží životelkami duší, jejich vůdcem k plnému životu z Boha. — Faber byl nejen velkým myslitelem, byl i geniálním mistrem slohu. Co věta, co větička, to myšlenka. My lidé dvacátého století bychom se v lecčems vyjádřili jinak. Ale překladatel se schválně snažil, pokud je to jen možno, zachovat svéráznost originálu. Či je na škodu zelenkavá patina na krytbě kopulí olomouckého kostela svatého Michala, i když se liší od barvy ostatních střech Olomouce? — Kéž je tato kniha čtena tak, aby co nejvíce duší bylo naplněno nadpřirozeným duchem Faberovým!

Brož. 81 Kčs, váz. 111 Kčs.